

รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์

โครงการวิจัย การเรียนรู้และสร้างจิตสำนึกรักยั่งเพลินสุขภาวะของเด็กและเยาวชน
บ้านหนองเรือ ตำบลหนองเรือ อำเภอเมือง จังหวัดยโสธร

โดย

นายประพันธ์ หางนาค และคณะ

มิถุนายน 2551

ສະບັບສິດທີ PDG50E0005

รายงานວิจัยເພື່ອທ້ອງຄົນຂັ້ນສມບູຮຣ໌

ໂຄງກາຣງວິຈີຍ ກາຣເຣີນຮູ້ແລະສ້າງຈິຕສຳນິກຮັກຢ່າງປະເມີນບຸນຫຼາຍພະເໜວດຂອງເຕັກແລະເຢາວຊານ
ບ້ານໜອງເຮືອ ຕໍານາລັບນອງເຮືອ ອຳເກອເມືອງ ຈັງໜວັດຍໄສຫຣ

ຄະພະຜູ້ວິຈີຍ

นายປະທັນຍີ ຫາງນາຄ	ຫັວໜ້າໂຄງກາຣງ
ພຣະປັດສັກຄມ ສັງໝາໄມ	ທຶນວິຈີຍ
ນາງພຣທິພຍ່າ ຫາງນາຄ	ທຶນວິຈີຍ
ນາຍຍົງຍຸທະ ເຊື້ອນັນທິຕ	ທຶນວິຈີຍ
ນາຍຈຳເນີຍຮ ຫາງນາຄ	ທຶນວິຈີຍ
ນາຍເດັ່ນ ຫາງນາຄ	ທຶນວິຈີຍ
ນາຍນຸ້ມທັນ ວຣະນາທີ	ທຶນວິຈີຍ

ສະບັບສິດໂດຍ

ສຳນັກງານກອງຖຸນສະບັບສິດກາຣວິຈີຍ (ສກວ.) ຝ່າຍວິຈີຍເພື່ອທ້ອງຄົນ

คำนำ

รายงานฉบับสมบูรณ์โครงการวิจัยการเรียนรู้และสร้างจิตสำนึกรักษ์ประเพณีบุญพระเหวดของนักเรียนและชาวบ้านหนองเรือ ตำบลหนองเรือ อำเภอเมือง จังหวัดยโสธร ฉบับนี้ เป็นเสมือนหนึ่งรอยเชื่อมต่อระหว่างผู้สืบสานประเพณีดั้งเดิมของท้องถิ่นกับอารยธรรมสมัยใหม่ที่ลูกน้ำสาวเยาวชนคนรุ่นใหม่ที่พยามรับเอาอย่างขาดการ ไตร่ตรองหรือใช้วิจารณญาณ ทำให้ขาดจิตสำนึกที่ดีงามในการที่จะสืบทอดมรดกอันล้ำค่าของท้องถิ่น นับวันที่จะลบเลือนและคงจะหายไปกับกาลเวลาที่เปลี่ยนแปลง หากแต่วันนี้ยังมีคนที่มองเห็นคุณค่าในสิ่งที่สืบทอดมาหากายช่วงอายุคนที่กำลังจะถูกลบเลือนไปกับกาลเวลาที่ให้หานกลับมาสู่จิตสำนึกรักษ์ของคนรุ่นหลัง เพื่อที่จะสืบทอดมรดกอันล้ำค่านี้ให้ยังคงอยู่ยาวนานต่อไป

ประเพณีและวัฒนธรรมของท้องถิ่นอีสานนี้ เป็นประเพณีที่ได้ปฏิบัติสืบทอดกันมาจากคนรุ่นก่อน โดยการบอกเล่า การจำและกระทำต่อ กันมาจากการรุ่นสู่รุ่นต่อ ๆ กันมาไม่มีบันทึกไว้เป็นลายลักษณ์อักษร ถ้าหากวันหนึ่งขาดผู้นำในการประกอบพิธีกรรมหรือสืบทอดประเพณีนี้ไป คนรุ่นใหม่ไม่เห็นความสำคัญหรือคุณค่าของประเพณีดั้งเดิม ไม่เหลือหลักฐานและข้อมูลที่ได้จดบันทึกไว้เป็นแนวทางในการปฏิบัติ ที่คนรุ่นหลังจะได้กล่าวขานถึง ณ วันนี้หมู่บ้านหนองเรือโดยทีมวิจัยการเรียนรู้และสร้างจิตสำนึกรักษ์ประเพณีบุญพระเหวดบ้านหนองเรือได้ศึกษาข้อมูลการปฏิบัติอย่างละเอียดสู่ปัจจุบัน และแนวโน้มที่เป็นจุดล่อแหลมต่อความเสื่อมครั้งใหญ่ สร้างความภูมิใจและชื่นชมในวัฒนธรรมที่ล้ำค่าของท้องถิ่น ให้เกิดขึ้นในจิตสำนึกรักษ์ของคนรุ่นใหม่ สร้างความภูมิใจและชื่นชมในจิตสำนึกรักสักุนรุ่นใหม่ แต่ก็คงไม่สายเกินไปที่จะสืบเสาะหาข้อมูลมาให้ได้ เพื่อที่จะบันทึกไว้เป็นหลักฐานหรือแหล่งเรียนรู้ที่มีคุณค่า

งานวิจัยชิ้นนี้ จะเป็นทั้งร่องรอยอารยธรรมของท้องถิ่นในอดีต และเป็นแหล่งสืบค้นความรู้ในอนาคต มาร่วมเป็นหนึ่งกำลังใจร่วมสืบสานประเพณีวัฒนธรรมอันดีงามของท้องถิ่นให้เป็นงานในจิตใจของเยาวชนคนรุ่นใหม่ในวันนี้ ให้ยังคงอยู่ในอนาคตสืบไป

บทคัดย่อ

ชื่อเรื่อง	โครงการวิจัยการเรียนรู้และสร้างจิตสำนึกรักษ์ประเพณีบุญพระเหวด บ้านหนองเรือ อําเภอเมือง จังหวัดยโสธร
ผู้รายงาน	นายประพันธ์ หางนาค และคณะ
ปีที่พิมพ์	2552

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีความมุ่งหมายเพื่อทราบผลของการจัดกิจกรรมเรียนรู้และสร้างจิตสำนึกรักษ์ประเพณีบุญพระเหวดบ้านหนองเรือ อําเภอเมือง จังหวัดยโสธร ประกอบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของคนในชุมชนบ้านหนองเรือ ผ่านกิจกรรมงานประเพณีและวัฒนธรรมของท้องถิ่น โดยใช้รูปแบบการให้ทุกคนมีส่วนร่วม และสร้างจิตสำนึกรักษาและหวังแห่งหนึ่งในท้องถิ่น โดยใช้กิจกรรมประเพณี 12 เดือน เป็นเครื่องมือในการจัดกิจกรรม ประกอบด้วย ประเพณีบุญ พระเหวด สงกรานต์ ตนประทายบนทรายเข้าวัด บุญบึงไฟ แห่เทียนพรรษา บุญข้าวกลากสารท ข้าวประดับดิน บุญกริ่น ลอยกระทง บุญปีใหม่ บุญคุณล้าน สู่ขวัญข้าว บุญคุ้มหรือ บุญกลางบ้าน และงานประเพณีต่างๆ ในท้องถิ่น

ผู้ศึกษาโดยทีมวิจัยชาวบ้านได้สืบค้น สอบถามสัมภาษณ์จากบุคคลและหาหลักฐานข้อมูล จากเอกสารที่เคยมีผู้บันทึกไว้จากอดีตถึงปัจจุบัน เพื่อนำเสนอข้อมูล เรื่องรา แนวทางการปฏิบัติเพื่อสืบทอดและนำมาใช้เป็นสื่อสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างคนในชุมชนบ้านหนองเรือ หมู่บ้านใกล้เคียง โดยจัดกิจกรรมให้ทุกคนมีส่วนร่วม มีความเข้าใจและปลูกจิตสำนึกรักษ์ประเพณีอันดีงาม ของท้องถิ่น รูปแบบของการดำเนินงาน ร่วมกันสรุป ชุมทางแผน จัดกิจกรรมแบบให้ทุกคนมีส่วนร่วมตลอดทุกขั้นตอน ศึกษาดูงานจากแหล่งความรู้ต่างถิ่นแล้วนำมาปรับปรุงเพื่อใช้เป็นรูปแบบประเพณีท้องถิ่นของตนเองอย่างเหมาะสม และให้เข้ากับสภาพสังคมปัจจุบัน

องค์ความรู้ที่ได้จากการจัดกิจกรรม ได้บันทึกเรื่องราวตามขั้นตอนการดำเนินงานเพื่อให้อนุชนรุ่นหลังได้ยึดเป็นแนวทางในการปฏิบัติและสืบทอดจากปราชญ์ชาวบ้าน สู่เยาวชนรุ่นใหม่ซึ่งจะกลายเป็นผู้สืบทอดต่อไปในอนาคต

ผลการศึกษาค้นคว้าและวิจัยแบบมีส่วนร่วมพบว่าโครงการวิจัยการเรียนรู้ประเพณีบุญพระเหวดบ้านหนองเรือ สามารถแก้ปัญหาการทะเลาะเบาะแส่งของเด็กและเยาวชนในชุมชนได้ ทุกคนต่างมีภาระและหน้าที่ ที่จะสืบทอดมรดกอันดีงามของท้องถิ่นสู่อนุชนรุ่นหลัง เกิดความรักความหวัง แทนที่จะร่วมกันอนุรักษ์ประเพณีอันดีงามของท้องถิ่น ให้คงอยู่ตลอดไป มีความเสียสละทั้งกำลังกาย ศศิปัญญา และทรัพย์บ江区เพื่อการกุศล ลดทิฐิมานะลง ใช้รูปแบบของการปกครองแบบ

ประชาธิปไตยเป็นพื้นฐานในการดำเนินกิจกรรมของชุมชน ศึกษารูปแบบจัดทำหลักสูตรห้องถันโดยนำเอาความรู้เกี่ยวกับขั้นตอนพิธีกรรมและความจำเป็นต้องจัดกิจกรรมตามประเภททั้ง 12 เดือน สรุปและบันทึกเป็นเอกสารอ้างอิงเพื่อเป็นคู่มือครูประกอบการจัดการเรียนรู้ในโรงเรียนกลุ่มสารการเรียนรู้สังคมศึกษาศาสนาและวัฒนธรรม ทั้งขั้นให้คุณในชุมชนและผู้สนใจได้ศึกษาค้นคว้าข้อมูลสามารถนำขั้นตอนที่บันทึกไว้ไปปฏิบัติกิจกรรมตามประเภทต่าง ๆ ระบุได้

จากการศึกษาและวิจัยการเรียนรู้และสร้างจิตสำนึกรักษ์ประเพณีบุญพระหาด บ้านหนองเรือ ครั้งนี้ ทำให้ได้รูปแบบของการจัดกิจกรรมส่งเสริมและสร้างจิตสำนึกที่ดีต่อการจัดงานประเพณีของห้องถันอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งทีมวิจัยเห็นว่ามีประโยชน์ต่อการพัฒนาและสร้างจิตสำนึกที่ดีที่ทุกคนจะได้ร่วมกันสืบทอดประเพณีวัฒนธรรมอันดีจากบรรพบุรุษท้องถัน ปูย่าตาลาย พ่อแม่ผู้ปกครองมาสู่เยาวชนรุ่นลูกรุ่นหลานต่อไป จึงควรนำรูปแบบการจัดกิจกรรมไปใช้ทั้งในระบบโรงเรียนและนอกระบบโรงเรียน เพื่อให้นักเรียนหรือเยาวชนเกิดทักษะชีวิต สามารถนำความรู้ไปบูรณาการใช้กับชีวิตประจำวัน และยังส่งผลให้เกิดความรักความสามัคคีร่วมแรงร่วมใจกัน เป็นการลดช่องว่างระหว่างวัยให้สามารถปฏิบัติกิจกรรมร่วมกันอย่างมีความสุข จนเกิดการเปลี่ยนแปลงของคนในสังคมไปในทางที่ดีขึ้น

สารบัญ

	หน้า
คำนำ	๑
บทคัดย่อ	๒
สารบัญ	๓
บทที่ ๑ บทนำ	๑
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	๑
คำถามวิจัย	๖
วัตถุประสงค์	๖
เป้าหมาย	๗
ประโยชน์ที่ได้รับ	๗
ทีมวิจัย / ที่ปรึกษา	๘
ประวัตินักวิจัย	๙
บทที่ ๒ การทบทวนทวนเดิม งานวิจัยและงานพัฒนาในพื้นที่วิจัย	๑๓
ประวัติและข้อมูลข้ามหนองเรือ	๑๓
แนวคิดการจัดการเรียนรู้	๒๕
การจัดการเรียนรู้โดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น	๒๖
บทที่ ๓ กระบวนการวิจัย	๓๐
พื้นที่/ขอบเขตการดำเนินการวิจัย	๓๐
กระบวนการวิจัยการเรียนรู้กีฬากับประเพณีวัฒนธรรมของห้องถิ่น	๓๒
รูปแบบที่ใช้ในการวิจัย	๓๓
เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล	๓๓
แหล่งข้อมูลและการเก็บรวบรวมข้อมูล	๓๓
การวิเคราะห์ข้อมูล	๓๔
ผู้ที่เกี่ยวข้องในโครงการวิจัย	๓๔

หน้า

บทที่ 4 ผลการวิจัย	37
ประเมินมูลค่าความต้องการสร้างจิตสำนึกรักษ์ประเทศท่องถิน ของชุมชนบ้านหนองเรือ	37
ประเมินมูลค่าความต้องการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการ ทะเลาะเบาะแส่งของกลุ่มเยาวชน	67
กิจกรรมปลูกจิตสำนึกรักษ์ประเทศท่องถินบ้านหนองเรือ	71
ผลที่เกิดกับเด็กและเยาวชน ผู้คนในชุมชน หน่วยงาน องค์กรปกครองในท้องถิน	104
บทที่ 5 สรุปผลการวิจัย	107
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	107
กิจกรรมและวิธีการเก็บข้อมูล	107
ผลที่เกิดจากการวิจัย	108
ความรู้ใหม่ที่เกิดขึ้น	109
บทเรียนสำคัญจากการวิจัย	110
ปัญหาที่เป็นอุปสรรคต่อความสำเร็จในการวิจัย	112
บรรณานุกรม	114

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ปัจจุบันความเจริญก้าวหน้าทางด้านวัตถุและเทคโนโลยีได้พัฒนาอย่างรวดเร็ว จากชุมชนเมืองสู่ชั้นบท การเดินทางไปมาหาสู่กันระหว่างประเทศที่มีผลต่อสื่อสาร ไร้ขอบเขตจำกัด อิทธิพลของการโฆษณาทางวิทยุโทรทัศน์สื่อสิ่งพิมพ์ต่างๆ มีผลกระทบต่อเด็กและเยาวชนเป็นอย่างมาก ขณะนี้ธรรมเนียมประเพณีที่ดีงามของห้องถูนหลายอย่างถูกลืมไป ไม่สามารถสืบทอดไปสู่อุปนิสัย ชุมชนมีการพัฒนาทางด้านวัตถุและเทคโนโลยีที่ทันสมัย โทรทัศน์เป็นสื่อที่ได้รับความนิยมสูงสุดในฐานะที่เป็นแหล่งบันเทิงและให้ข้อมูลข่าวสารที่เข้าถึงทุกครัวเรือน เยาวชนเกิดการเลียนแบบห้องถูนภาษา ด้านการแต่งกาย ด้านค่านิยมและวัฒนธรรมของชาติจะต้องมาใช้โดยขาดการวิเคราะห์ ถึงความเหมาะสมกับสภาพของชุมชนห้องถูนของตน ปัญหายาเสพติด ปัญหาทางเพศ ปัญหาค่าครองชีพการใช้จ่ายที่ฟุ่มเฟือยเกินความจำเป็น ปัญหาการลักลอบขายยาเสพติด ปัญหาอาชญากรรมที่ตามมา เป็นปัญหาที่เกิดกับสังคมไทยปัจจุบันที่น่าวิตกอย่างยิ่ง

หล่ายปีที่ผ่านมา การขยายตัวของชุมชนตำบลหนองเรือเติบโตอย่างรวดเร็ว ทั้งด้านสิ่งปลูกสร้างและประชากรในชุมชน ค่านิยม ตลอดจนสิ่งแวดล้อมทางกายภาพที่เปลี่ยนแปลงไป จึงทำให้ปัญหาเกิดขึ้นกับชุมชนตำบลหนองเรืออย่าง เช่น ปัญหาภัยแล้ง ปัญหาคนว่างงาน ปัญหาการประกอบอาชีพที่ขาดความมั่นคงรายได้ไม่เพียงพอ กับรายจ่าย คนวัยทำงานต้องทิ้งถิ่นฐานไปทำมาหากินที่เมืองหลวง ทิ้งภาระการเลี้ยงดูบุตรหลานให้กับ ปู่ ย่า ตา ยาย เป็นคนเลี้ยง เด็กขาดความรักความอบอุ่นจากพ่อแม่ การใช้จ่ายเงินฟุ่มเฟือยเกินตัว เกิดปัญหาความขัดแย้งกันของกลุ่มวัยรุ่น ระหว่างหมู่บ้านใกล้เคียง ปัญหาการรวมกลุ่มกันเสพยาเสพติด วิถีชีวิตคนในชุมชนเปลี่ยนแปลงไป คนมีนิสัยการกินการใช้จ่ายอย่างฟุ่มเฟือย ประเพณีและความเชื่อต่างๆ ถูกลืมและหายไปรับเอาความเชื่อและวัฒนธรรมใหม่ๆ เข้ามาแทน

ทางด้านการศึกษา ตำบลหนองเรือมีสถานศึกษาจำนวน 5 แห่ง ซึ่งประกอบด้วยโรงเรียนประถมศึกษา 4 แห่ง โรงเรียนมัธยมศึกษา 1 แห่ง และศูนย์การศึกษาอบรมเด็กก่อนแก่ในวัยอีก 3 แห่ง โรงเรียนบ้านหนองเรือ เป็นสถานศึกษานาดกลาง มีนักเรียน 141 คน ครู 11 คน นักการปกครอง 1 คน ซึ่งเป็นพื้นที่หลักของโครงการวิจัยครั้งนี้

บ้านหนองเรือมีชนบทธรรมเนียมประเพณีอันดีงามมาตั้งเดิมเกือบตลอดทั้งปี ประเพณีที่จัดขึ้นประจำที่เป็นรูปธรรมและส่งผลดีทั้งในด้านการศึกษาและสืบทอดมาสู่อนุชนรุ่นหลังนั้นมีหลากหลายอย่างแต่ขาดการสืบทอดและการปลูกฝังความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้อง เช่น ประเพณีบุญกุ้มข้าวใหญ่ ประเพณีบุญผะเหวด (บุญมหาชาติ) ประเพณีสงกรานต์ ประเพณีการตอบประทาย(ก่อเจดีย์ทราย) ประเพณีบุญบั้งไฟ ประเพณีแห่เทียนพรรษา ถวายผ้าอ่อนน้ำฝน ประเพณีทำบุญ ข้าวகยาสารท - ข้าวประดับดิน ประเพณีบุญกริจและประเพณีล้อຍกระทรวง นอกจากประเพณีดังกล่าวแล้ว ประเพณีที่สืบทอดกันมา จากบรรพบุรุษ เช่นขึ้นปีใหม่ หรือการทำบุญตักบาตรในวันสำคัญต่าง ๆ เป็นต้น

สถาบันครอบครัว สถาบันการศึกษาและสถาบันทางศาสนา ซึ่งเป็นสถาบันหลักในชุมชนที่มีส่วนรับผิดชอบในการสร้างเสริมและพัฒนาทรัพยากรบุคคลในชุมชน ต่างก็รู้ในสภาพวิกฤติของชุมชนตนเอง ต่างฝ่ายต่างก็มีการดำเนินการเพื่อแก้ไขปัญหาดังกล่าว แต่การกิจที่ดำเนินการของทุกภาคส่วนในชุมชนยังไม่เป็นรูปธรรมที่ชัดเจน เพียงแต่เป็นการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นเฉพาะหน้าเท่านั้น ขาดความยั่งยืนและการปลูกจิตสำนึกรับผิดชอบชั่ววีดี ในแต่ละวันคงได้ยินเสียงพรำบ่นหรือนั่งพูดคุยปรับทุกข์กันของกลุ่มผู้นำในชุมชน ผู้สูงวัยและผู้ป่วยรองที่ก่อลำบากให้กับชุมชนได้ อย่างไร ไม่มีการเริ่มต้นอย่างจริงจัง การดำเนินกิจกรรมในชุมชนเป็นเพียงการทำงานตามบทบาทหน้าที่ของตนต่างคนต่างทำ ไม่มีโครงสร้างคิดที่จะนำวิถีชีวิตประจำวันและชนบทธรรมเนียมประเพณี วัฒนธรรมที่ดีงามดั้งเดิมมาใช้ให้เกิดประโยชน์ในการเพื่อแก้ปัญหาความขัดแย้งความแตกแยกที่เกิดขึ้นในชุมชนของตน ทั้งที่เห็นว่าประเพณีวัฒนธรรมที่ได้สืบทอดมาหลายชั่วอายุคนนั้น เป็นสิ่งที่ดีงาม มีคุณค่าต่อวิถีชีวิตและความเป็นอยู่ของสังคม

ที่ผ่านมาภาครัฐได้ให้ความสำคัญการฟื้นฟูวัฒนธรรมและชนบทธรรมเนียมอันดีงามของแต่ละท้องถิ่น โดยในเบื้องต้นได้มอบหมายให้หน่วยงานทางการศึกษาประสานงานกับองค์กรท้องถิ่นในพื้นที่ให้มีการจัดกิจกรรมเพื่อสืบทอดและส่งเสริมประเพณีอันดีงามของท้องถิ่นอย่างหนึ่ง ประเพณี ให้จัดเป็นประเพณีหลักที่สำคัญของตำบล โดยองค์กรบริหารส่วนตำบลเป็นผู้รับผิดชอบสนับสนุนงบประมาณในการดำเนินงาน ตำบลหนองเรือได้ดำเนินการตามนโยบายของรัฐดังกล่าว โดยได้จัดตั้งสภาวัฒนธรรมตำบลขึ้น มีการจัดทำแผนแม่บท สนับสนุนงบประมาณดำเนินการทุกปี ติดต่อกัน แต่ในทางปฏิบัติองค์กรท้องถิ่นที่สามารถบริหารจัดการฟื้นฟูและส่งเสริมชนบทธรรมเนียมประเพณีท้องถิ่นได้อย่างมีประสิทธิภาพมีน้อยมาก ส่วนใหญ่เป็นการดำเนินงานเพียงเพื่อให้ผ่านพ้นไปเป็นปี ๆ เท่านั้น

สภาวัฒนธรรมตำบลหนองเรือที่องค์กรบริหารส่วนตำบลตั้งขึ้น เพื่อพิจารณาเลือกสรร ประเพณีของท้องถิ่นพัฒนาขึ้นเป็นเอกลักษณ์ของตำบล ได้พิจารณาคัดเลือกประเพณีบุญบั้งไฟขึ้นมาด้วยเหตุผลที่ว่าเป็นเอกลักษณ์ของจังหวัดยโสธรที่แต่ละท้องถิ่นควรส่งเสริม จึงได้รับการสนับสนุนอย่างเป็นเอกลักษณ์ให้เป็นกิจกรรมเด่นของตำบล โดยมีหลักการดำเนินงาน ดังนี้

1. องค์การบริหารส่วนตำบลสนับสนุนงบประมาณ จัดเป็นรางวัล ขบวนรำเชิ่ง และแข่งขันจุดบึงไฟขึ้นสูง
2. หมู่บ้านที่ได้รับงบสนับสนุนจัดงานภายในตำบลเป็นปี ๆ ไป
3. คณะกรรมการในการตัดสินใช้บุคลากรในตำบลหนองเรือ
4. ให้แต่ละหมู่บ้าน และให้โรงเรียนในเขตตำบล จัดขบวนรำเชิ่ง ตกแต่งบึงไฟ เข้าร่วมแข่งขันได้

เมื่อได้ทดลองในหลักการและวิธีการที่กล่าวมาแล้ว พ.ศ. 2546 บ้านหนองเรือ เป็นหมู่บ้านแรกซึ่งถูกวางตัวให้เป็นเจ้าภาพ ได้รับงบประมาณสนับสนุนการจัดงานจากองค์การบริหารส่วนตำบลหนองเรือ 25,000 บาท ชาวบ้านหนองเรือทุกครัวเรือนและคณะผู้นำสามัคคีจากกรุงเทพฯร่วมสมทบ 10,000 บาทเศษ ในวันประกวดการรำเชิ่งบึงไฟ มีผู้คนทั้งตำบลมาร่วมกัน ต่างกีชุมและเชียร์ขบวนรำเชิ่งของตนเอง เหตุการณ์ที่ทุกคนคาดไว้ล่วงหน้าและวางแผนป้องกัน ร่วมกันมาแรงปี คือการทะเลาะวิวาทกันของเยาวชนกีเกิดขึ้น แม้ฝ่ายปกครองคือ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน อปพร. ได้เตรียมการไว้ล่วงหน้าป้องกันทะเลาะวิวาทกันของกลุ่มวัยรุ่นทั้งในหมู่บ้านและที่มาจากการต่าง หมู่บ้าน แม้กรรมการจัดงานจะควบคุมสถานการณ์ไว้ได้ แต่ความบาดหมางระหว่างกลุ่มวัยรุ่นก็เป็น ช่นวนในการทะเลาะวิวาทกันในวันรุ่งขึ้น ซึ่งเป็นวันแข่งขันจุดบึงไฟขึ้นสูง

ในปี พ.ศ. 2547 บ้านดอนกลอง เป็นเจ้าภาพในการจัดงานประเพณีบุญบึงไฟของตำบล งบประมาณสนับสนุนเพิ่มสูงขึ้นเพื่อให้เพียงพอต่อค่าใช้จ่ายถึง 30,000 บาท คณะกรรมการจัดงาน ได้วางแผนป้องกันการทะเลาะวิวาทของกลุ่มวัยรุ่นเข้มงวดขึ้น มีการขอกำลังเสริมจาก อปพร. ตำบล ใกล้เคียงและกำลังตำรวจมาร่วมด้วย แต่ไม่สามารถที่จะแก้ปัญหาการทะเลาะวิวาทของกลุ่มวัยรุ่นได้ กลับจะทำให้ความรุนแรงขึ้นตามลำดับ และไม่เพียงแต่ในงานประเพณีบุญบึงไฟเท่านั้น หากมีงานบุญ งานบวชต่าง ๆ ที่มีมหรสพ ก็จะมีกลุ่มวัยรุ่นยกพวกตีกันเสมอ จนเป็นที่เอื้อมระอาจาน ไม่มีใคร อยากจะไปเที่ยวงาน

ในปี พ.ศ. 2548 บ้านหนองสรวงเป็นเจ้าภาพในการจัดงานประเพณีบุญบึงไฟของตำบล งบประมาณสนับสนุนสูงขึ้นเป็น 35,000 บาท คณะกรรมการจัดงาน ได้วางแผนป้องกันการทะเลาะ วิวาทของกลุ่มวัยรุ่นอย่างเข้มงวดขึ้นกว่าเดิม มีการขอกำลังเสริมจาก อปพร. ตำบล ใกล้เคียงและกำลัง ตำรวจนามาร่วมด้วย แต่ไม่สามารถที่จะแก้ปัญหาการทะเลาะวิวาทของกลุ่มวัยรุ่นได้กลับจะทำให้ความ รุนแรงขึ้นกว่าเดิม ทั้งวันประกวดรำเชิ่งและวันแข่งขันจุดบึงไฟขึ้นสูง

ในปี พ.ศ. 2549 บ้านนาสีนวลเป็นเจ้าภาพในการจัดงานประเพณีบุญบึงไฟของตำบล งบประมาณสนับสนุนสูงขึ้นเป็น 40,000 บาท คณะกรรมการจัดงาน ได้วางแผนป้องกันการทะเลาะ วิวาทของกลุ่มวัยรุ่นเข้มงวดขึ้นกว่าเดิม การประกวดขบวนรำเชิ่ง ได้จัดขึ้นจุดที่ 1 ที่สนามโรงเรียน บ้านนาสีนวลเป็นจุดแรก การประกวดรำเชิ่งดำเนินไปด้วยความเรียบร้อย จุดที่ 2 ต้องทำการ

ประการดที่วัดโพธิ์ศรีเจริญชัย ขณะที่ทำการแข่งขันรำเชิง ได้เพียงหนึ่งuhnกีเกิดการทะเลาะวิวาท ของกลุ่มวัยรุ่นบ้านหนองเรือและบ้านนาสีนวล กำนั้น ผู้ใหญ่บ้านและเจ้าหน้าที่รักษาความสงบไม่สามารถที่จะควบคุมสถานการณ์ไว้ได้ ผู้คนที่มาที่ยังงานวิ่งหนีกันล้มหัวนอน บ้างหลบใต้ถุนศาลาการเปรียญ บ้างหลบในระเบียงอุโบสถ การแข่งขันรำเชิงต้องปิดลงโดยปริยาย ทั้งที่การแข่งขันรำเชิงยังไม่เสร็จ ทุกบ้าน หน้าซ้ำในวันรุ่งขึ้นซึ่งมีการแข่งขันจุดบังไฟขึ้นสูงยังมีการทะเลาะเบาะแว้ง ชกต่อยกันอึกหอยกุ้ง

จากเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นทำให้องค์การบริหารส่วนตำบลหนองเรือ ต้องกลับมาทบทวนบทบาทของตนเอง ในการที่จะสนับสนุนงบประมาณและพื้นฟูชนบธรรมเนียมประเพณีของท้องถิ่น เสียใหม่ ได้มีการประชุมสรุปผลการดำเนินงานที่ผ่านมา โดยพิจารณาถึงประเด็นที่เป็นปัญหาที่สำคัญ คือ

1. สาเหตุของการทะเลาะวิวาท
2. เราคาจะให้การสนับสนุนและพื้นฟูประเพณีบุญบั้งไฟต่อไปหรือไม่
3. ถ้าจะเลือกพื้นฟูประเพณีของท้องถิ่นอย่างอื่นควรจะเลือกประเพณีใดจึงจะเหมาะสมและสร้างความสามัคคีกันของคนในตำบล
4. งบประมาณที่จะสนับสนุนควรจะจัดสรรอย่างไรเพื่อให้เหมาะสมและกระจายไปสู่หมู่บ้านต่างๆ
5. ผลที่คาดว่าจะได้รับในการพื้นฟูประเพณีวัฒนธรรมของท้องถิ่นดังกล่าว

เมื่อพูดถึงประเพณีวัฒนธรรม ได้มีการหยิบยกเอาประเพณีบุญบั้งไฟที่นี้มา โดยกล่าวถึงประเพณีบุญบั้งไฟเป็นประเพณีหนึ่งที่เคยได้รับความนิยมอย่างมากของชาวบ้าน หนองเรือในอดีต เป็นประเพณีที่เกี่ยวข้องกับนิทานชาดกในพุทธศาสนา ซึ่งกล่าวถึงพระพุทธเจ้าในครั้งที่เสวยพระชาติเป็นพระเวสสันดร ทรงบำเพ็ญทานบารมี ในประเพณีบุญบั้งไฟของภาคอีสาน นี้จะจัดในเดือนสี่ (ประมาณเดือนมีนาคม) โดยรูปแบบของประเพณีคือ มีกิจกรรมหลักคือแห่แห่ แห่หรือเชิญพระเวสสันดรเข้าเมือง การฟังเทศน์มหาชาติ การโอมบุญของญาติพี่น้องจากหมู่บ้านต่างๆ ทุกครัวเรือนจะมีการบริจาคทาน ข้าวปลาอาหารฟรีแก่ผู้มาโอมบุญ ซึ่งเป็นญาติพี่น้องจากหมู่บ้านต่างๆ ปัจจุบันประเพณีดังกล่าวกำลังที่จะถูกละเลิ่มไป เนื่องจากคนรุ่นใหม่ขาดการมีส่วนร่วม กิจกรรมงานบุญบั้งไฟนี้มีเพียงผู้สูงอายุบางส่วนเท่านั้นที่เห็นความสำคัญ และยังคงจัดงานประเพณีดังกล่าวเรื่อยมา ซึ่งนับวันก็ยิ่งจะมีจำนวนผู้สนใจเข้าร่วมกิจกรรมน้อยลงทุกปี เยาวชนในหมู่บ้านมีส่วนร่วมน้อยมาก รู้แต่เพียงในงานประเพณีดังกล่าวจะได้สนุกสนาน คุ้มสุราเมินแม่ไปตามประสาวัยรุ่น ไม่ได้เห็นคุณค่าที่เป็นเนื้อแท้ของอารีตประเพณี หรือเกิดความรักความหวงแหนในการที่จะสืบทอดประเพณีอันดีงามนี้ไว้ ไม่มีความรู้และความเข้าใจรูปแบบของการจัดงานประเพณี

บุญพระเหวดที่แท้จริง เป็นน่าเสียดายถ้าเยาวชนในวันนี้ขาดความตระหนักรู้ความสุนใจและตั้งใจจริงที่จะอนุรักษ์ประเพณีอันดีงามนี้ไว้

การประชุมพูดคุยกันในชุมชนบ้านหนองเรือ โดยมีพระสงฆ์ซึ่งเป็นศูนย์รวมจิตใจของชาวบ้าน ครูผู้นำชุมชน ประธานชุมชน ผู้ปกครองนักเรียน องค์กรห้องถิ่น ต่างก็มีความเห็นตรงกันว่าควรฟื้นฟูประเพณีท้องถิ่นขึ้นอย่างจริงจัง โดยเน้นกระบวนการให้ทุกคนในชุมชนได้เข้ามามีส่วนร่วม โดยเฉพาะอย่างยิ่งกลุ่มป้าหมายหลักคือนักเรียนและเยาวชนคนรุ่นใหม่ซึ่งจะเป็นการเชื่อมโยงคนในชุมชนทุกเพศทุกวัยให้มีโอกาสได้เรียนรู้สิ่งที่มีคุณค่าร่วมกัน ทั้งยังเป็นการปลูกฝังให้เยาวชนให้เกิดความรักความหวังแห่งที่จะอนุรักษ์และสืบทอดประเพณีอันดีงามนี้ไว้ นอกจากนี้เยาวชนในวันนี้ยังจะเป็นตัวแทนของคนแก่รุ่นปัจจุบันสืบทอดขนบธรรมเนียมประเพณีที่มีคุณค่าต่อการดำรงชีวิต ไปสู่รุ่นลูกรุ่นหลานในอนาคต

ส่วนที่เป็นบทบาทของโรงเรียน ที่มีวิจัยร่วมกับคณะกรรมการโรงเรียนบ้านหนองเรือ ได้ร่วมกันวางแผนการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมงานประเพณีบุญพระเหวด (บุญมหาชาติ) และพนวกอาประเพณีทั้ง 12 เดือน ที่จัดกันขึ้นรวมเป็นหลักสูตรห้องถิ่น บูรณาการสาระการเรียนรู้ที่เกี่ยวข้องหรือมีความสัมพันธ์กับหลักสูตรแกนกลางและหลักสูตรสถานศึกษา พ.ศ. 2548 กล่าวคือ

- กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะใช้กิจกรรมฝึกการวาดภาพรายสัปดาห์งานประเพณีและกิจกรรมต่างๆที่จัดขึ้น โดยรายวาร์สีในระยะเวลาเดียว และบนผืนผ้าใบ การปักและการแกะสลัก
- กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย จัดทำชุดฝึกทักษะการอ่านเป็นหนังสือนิทานชาดกประกอบภาพ ให้เหมาะสมกับวุฒิภาวะของผู้เรียนแต่ละช่วงชั้น
- กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ เน้นเนื้อหาการคิดคำนวณค่าใช้จ่าย ค่าวัสดุอุปกรณ์ ต้นทุนในการดำเนินงาน เป็นต้น
- กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษาฯ ศาสนาและวัฒนธรรม นำนักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมบุญพระเหวด งานประเพณีต่างๆ และร่วมกิจกรรมวันสำคัญทางพุทธศาสนา
- กลุ่มการงานพื้นฐานอาชีพและเทคโนโลยี เน้นการฝึกทักษะและการนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน เช่น การร้อยมาลัย การทำกระ Thompson การห่อขันน้ำไทย การจัดทำมู่ลี่หรือมาลัยดอกไม้ สดพื่อประดับตกแต่ง การพับกระดาษและแมลงจากใบatal
- กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ ให้ความรู้ความเข้าใจถึงปรากฏการณ์ทางธรรมชาติ การเกิดข้างขึ้นข้างลง การนับเดือนแบบไทย การเกิดสุริยุปราคาจันทรุปราคา
- กลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาพลศึกษา เน้นการให้ความรู้เรื่องอาหาร คุณค่าของอาหาร และขนมไทยต่อสุขภาพ
- กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ เน้นการใช้และรู้จักคำศัพท์ที่เกิดจากการเรียนรู้และงานประเพณีต่างๆ เป็นต้น

จากการหยินดีประเพณีบุญผะเหวดดังกล่าวขึ้นมาทำการวิจัยเพื่อให้เกิดการเรียนรู้และสร้างจิตสำนึกรักยั่งยืนกันในเรื่องต่อไปนี้

การระดมทุกภาคส่วนในการนำประเพณีวัฒนธรรมอันดีงาม มาเป็นเครื่องมือสร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชน โดยเน้นกลุ่มเยาวชนคือเด็กและเยาวชน น่าจะเป็นรูปธรรมในการพัฒนาที่จะเล็กถึงวิถีชีวิตของคนในชุมชน โดยที่มีวิจัยในชุมชนซึ่งประกอบไปด้วยพระสงฆ์ ครู ผู้นำชุมชน ประชาชนชาวบ้าน ผู้ปกครองและองค์กรท้องถิ่น เป็นการร่วมขับเคลื่อนการกิจดังกล่าว เป็นความท้าทายที่คนในชุมชนบ้านหนองเรือต้องการเห็นภาพของความสำเร็จ ทั้งนี้เพื่อให้บ้านหนองเรือเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้สู่ความเข้มแข็งและเป็นแบบอย่างของการพัฒนาที่ยั่งยืนต่อไป

คำาถามวิจัย

1. จะแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นจากการณ์ที่เยาวชนในตำบลหนองเรือเกิดการทะเลาะวิวาท จนเป็นช่นวนให้ผู้ใหญ่เกิดความบาดหมางใจกันไปด้วย ประชาชนขาดความเชื่อถือผู้นำชุมชนในการที่จะแก้ปัญหาและสร้างความสมัครสมานสามัคคีกันขึ้นในตำบลให้กลับคืนมา เช่นเดิม ได้อย่างไร
2. ประเพณีบุญผะเหวดจะช่วยแก้ปัญหาการทะเลาะวิวาทของเด็กและเยาวชนได้จริงหรือไม่
3. เราจะใช้รูปแบบอย่างไรในการจัดการเรียนรู้และปลูกจิตสำนึกรักยั่งยืนประเพณี และวัฒนธรรมอันดีงามของท้องถิ่น
4. จะนำความรู้เรื่องประเพณีวัฒนธรรมของท้องถิ่นเข้าสู่กระบวนการเรียนรู้ในโรงเรียนได้อย่างไร
5. จะใช้ประเพณีบุญผะเหวดเป็นเครื่องมือสร้างการเรียนรู้และจิตสำนึกรักยั่งยืนประเพณีสานของนักเรียนและชุมชนบ้านหนองเรือ ได้อย่างไร

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาประเพณีบุญผะเหวดของบ้านหนองเรือ อำเภอเมือง จังหวัดยะลา
2. เพื่อศึกษาเงื่อนไขปัจจัยที่หนุนให้เด็กและเยาวชนพัฒนากระบวนการเรียนรู้และมีจิตสำนึกรักยั่งยืนประเพณีบุญผะเหวด
3. เพื่อศึกษาระบวนการเรียนรู้ตามประเพณีบุญผะเหวดของเด็กและเยาวชนโดยความร่วมมือของโรงเรียน ชุมชนและองค์กรปกครองท้องถิ่น
4. เพื่อศึกษารูปแบบการจัดหลักสูตรท้องถิ่นบุญผะเหวด ประเพณีท้องถิ่นบ้านหนองเรือ แบบบูรณาการ ขัดกิจกรรมการเรียนรู้ในโรงเรียนและชุมชน

เป้าหมาย

1. พื้นที่ ในการศึกษาวิจัย บ้านหนองเรือ หมู่ที่ 1 หมู่ที่ 2 หมู่ที่ 3 และหมู่ที่ 9 ตำบลหนองเรือ อำเภอเมือง จังหวัดยโสธร
2. กลุ่มเป้าหมายในการศึกษาวิจัย
 - 2.1 นักเรียนโรงเรียนบ้านหนองเรือ ชั้นอนุบาลปีที่ 1 ถึงชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 141 คน
 - 2.2 เยาวชนบ้านหนองเรือทั้งที่อยู่ในระบบโรงเรียน 45 คน และเยาวชนที่อยู่นอกระบบโรงเรียน
 - 2.3 ประชาชนชาวบ้านหนองเรือ หมู่ที่ 1 หมู่ที่ 2 หมู่ที่ 3 และหมู่ที่ 9

ประโยชน์ที่ได้รับ

1. นักเรียน เยาวชนและชุมชนบ้านหนองเรือ มีความรู้ความเข้าใจและเห็นความสำคัญของประเพณีบุญพระ價值และประเพณีอื่น ๆ ของท้องถิ่น
2. ทราบเงื่อนไขปัจจัยที่หนุนให้เด็กและเยาวชนเกิดการพัฒนาระบวนการเรียนรู้และมีจิตสำนึกรักษ์ในการอนุรักษ์ประเพณีวัฒนธรรมอันดีงามท้องถิ่น
3. เด็กและเยาวชน ได้รับการพัฒนาระบวนการเรียนรู้และการมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมประเพณีบุญพระ價值
4. ได้พัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นบุญพระ價值 และพื้นฟูประเพณีวัฒนธรรมของท้องถิ่นสำหรับจัดการเรียนรู้ในโรงเรียนและชุมชนแบบบูรณาการ
5. ลดปัญหาการทะเลาะเบาะแสของเยาวชนหมู่บ้านหนองเรือและตำบลหนองเรือ ได้ในที่สุด

ทีมวิจัย

1. นายประพันธ์ หางนาค	ครูชำนาญการพิเศษ โรงเรียนบ้านหนองเรือ หัวหน้า
2. พระปลัดสังคม สังฆโโน	เลขาเจ้าคณะตำบลหนองเรือ ทีมวิจัย
3. นางพรทิพย์ หางนาค	ครูชำนาญการพิเศษ โรงเรียนบ้านหนองเรือ ทีมวิจัย
4. นายยงยุทธ เรืองบัณฑิต	นายก อบต.หนองเรือ ทีมวิจัย
5. นายจำเนียร หางนาค	ผู้ทรงคุณวุฒิบ้านหนองเรือหมู่ที่ 2 ทีมวิจัย
6. นายเดช หางนาค	ผู้ทรงคุณวุฒิบ้านหนองเรือหมู่ที่ 2 ทีมวิจัย
7. นายบุญทัน วรรณชาติ	ข้าราชการบำนาญ (ครู)บ้านหนองเรือ ทีมวิจัย

ที่ปรึกษา

1. นายพนม จิตตะยศธร	ผู้อำนวยการ โรงเรียนบ้านหนองเรือ
2. นางสุมาลี ศรีพุทธินทร์	ผู้อำนวยการ โรงเรียนบ้านหนองสรวง
3. พระครูไօภากาสโโพชาภิรุณ	เจ้าคณะตำบลหนองเรือ
4. นางสุวารี จิตตะยศธร	ครูชำนาญการพิเศษ โรงเรียนบ้านหนองเรือ
5. นายสอดิศย์ หางนาค	กำนันตำบลหนองเรือ
6. นายเกغم บุญทวี	ผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ 9 บ้านหนองเรือ
7. นายสมชัย วงศ์ศิลป์	ผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ 2 บ้านหนองเรือ
8. นายกำแหง ไชยมี	ผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ 3 บ้านหนองเรือ
9. นายสีหา จิตตะยศธร	ข้าราชการบำนาญ (ครู) บ้านหนองเรือ

ประวัตินักวิจัย

นายประพันธ์ หางนาค อายุ 50 ปี

- วุฒิการศึกษา ปริญญาตรี ศึกษาศาสตร์บัณฑิต (ศม.บ.) วิชาเอกการประถมศึกษา
- ที่อยู่ปัจจุบัน 29 หมู่ 9 บ้านหนองเรือ ตำบลหนองเรือ อำเภอเมือง จังหวัดยโสธร 35000
- สถานภาพทางสังคม ครุชานาญการพิเศษ โรงเรียนบ้านหนองเรือ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา yโสธร เขต 1

พระปลัดสังคม สังฆโม อายุ 47 ปี พรรยา 18 พรรยา

- วุฒิการศึกษา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6
- ที่อยู่ปัจจุบัน วัดสว่างโพธาราม บ้านหนองเรือ ตำบลหนองเรือ อำเภอเมือง จังหวัดยโสธร 35000
- สถานภาพทางสังคม รองเจ้าอาวาส วัดสว่างโพธาราม เลขาเจ้าคณะตำบลหนองเรือ อำเภอเมือง จังหวัดยโสธร

นางพรทิพย์ หางนาค อายุ 46 ปี

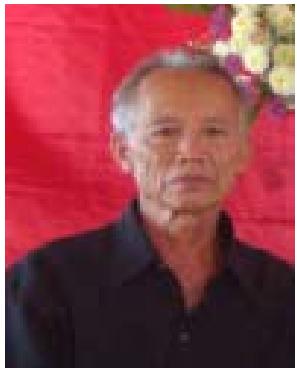

- วุฒิการศึกษา ครุศาสตร์บัณฑิต (คบ.) วิชาเอกบริหารการศึกษา
- ที่อยู่ปัจจุบัน 582 ถนนเลี่ยงเมือง ตำบลในเมือง อำเภอเมือง จังหวัดยโสธร 35000
- สถานภาพทางสังคม ครุชานาญการพิเศษ โรงเรียนบ้านหนองเรือ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา yโสธร เขต 1

นายยงยุทธ เชื้อบันฑิต อายุ 41 ปี

- วุฒิการศึกษา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6
- ที่อยู่ปัจจุบัน หมู่ 7 บ้านดอนกลอง ตำบลหนองเรือ อำเภอเมือง จังหวัดยโสธร 35000
- สถานภาพทางสังคม นายกองค์การบริหารส่วนตำบลหนองเรือ อำเภอเมือง จังหวัดยโสธร

นายจำเนียร หางนาค อายุ 78 ปี

- วุฒิการศึกษา ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 นักธรรมเอก
- ที่อยู่ปัจจุบัน 45 หมู่ 2 บ้านหนองเรือ ตำบลหนองเรือ อำเภอเมือง จังหวัดยโสธร 35000
- สถานภาพทางสังคม ผู้ทรงคุณวุฒิ ประชุมชาวบ้าน
- กรรมการกลุ่momทรัพย์เพื่อการผลิตหมู่ที่ 2 บ้านหนองเรือ

นายเดช หางนาค อายุ 78 ปี

- วุฒิการศึกษา ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 นักธรรมโท
- ที่อยู่ปัจจุบัน 65 หมู่ 1 บ้านหนองเรือ ตำบลหนองเรือ อำเภอเมือง จังหวัดยโสธร 35000
- สถานภาพทางสังคม ผู้ทรงคุณวุฒิหมู่ที่ 1 / พญสูตร
- ภูมิปัญญาชาวบ้านการทำเครื่องดื่มตราชีไทย กลองยา พิณ ซอ โปงลาง ระนาด โขงนาค งานแกะไม้ทั่วไป ฯลฯ

นายบุญทัน วรรณชาติ อายุ 80 ปี

- วุฒิการศึกษา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6
- ครู ป. ชำราชการครูบำนาญ
- ที่อยู่ปัจจุบัน 3 หมู่ที่ 9 บ้านหนองเรือ ตำบลหนองเรือ อำเภอเมือง จังหวัดยโสธร 35000
- สถานภาพทางสังคม ผู้ทรงคุณวุฒิหมู่ที่ 1
ตำบลหนองเรือ อำเภอเมือง จังหวัดยโสธร

ประวัติพี่ปรีกษา

นายพนม จิตตะยศธรรม

- ตำแหน่งผู้อำนวยการ โรงเรียนบ้านหนองเรือ
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาโสธร เขต 1
- ที่อยู่ปัจจุบัน บ้านหนองเรือ ตำบลหนองเรือ อำเภอเมือง
- จังหวัดยโสธร 35000

ดร.สุมารี ศรีพุทธรินทร์

- ตำแหน่งผู้อำนวยการ โรงเรียนบ้านหนองสรวง
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาโสธร เขต 1
- โรงเรียนบ้านหนองสรวง ตำบลหนองเรือ อำเภอเมือง
- จังหวัดยโสธร 35000

พระครูโภกาสโพธากิริมย์

- เจ้าคณะตำบลหนองเรือ
- เจ้าอาวาสวัดสว่างโพธาราม บ้านหนองเรือ ตำบลหนองเรือ
- อำเภอเมือง จังหวัดยโสธร
- 35000

นางสุวารี จิตตะยศธรรม

- ครูชำนาญการพิเศษ โรงเรียนบ้านหนองเรือ
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาโสธร เขต 1
- ที่อยู่ปัจจุบัน โรงเรียนบ้านหนองเรือ ตำบลหนองเรือ
- อำเภอเมือง จังหวัดยโสธร 35000

นายถดิย์ หางนาค

- กำนันตำบลหนองเรือ
- ที่อยู่ปัจจุบัน บ้านหนองเรือ หมู่ที่ 1 ตำบลหนองเรือ
- อำเภอเมือง จังหวัดยโสธร
- 35000

นายเกกม นุยทวี

- ผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ 9 บ้านหนองเรือ ตำบลหนองเรือ อำเภอเมือง
จังหวัดยโสธร
35000

นายสมชัย วงศ์ศิลป์

- ผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ 2 บ้านหนองเรือ ตำบลหนองเรือ อำเภอเมือง
จังหวัดยโสธร
35000

นายคำแหง ไนยมี

- ผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ 3 บ้านหนองเรือ
ตำบลหนองเรือ อำเภอเมือง จังหวัดยโสธร
35000

นายสีหา จิตตะยอศร

- ข้าราชการบำนาญ อธีตครูไหสูโรงเรียนบ้านหนองเรือ
ที่อยู่ปัจจุบัน บ้านหนองเรือ หมู่ที่ 2 ตำบลหนองเรือ
อำเภอเมือง จังหวัดยโสธร
35000

บทที่ 2

การทบทวนทุนเดิม และเอกสารที่เกี่ยวข้อง

โครงการวิจัย การเรียนรู้และสร้างจิตสำนึกรักษาประเพณีบุญพะเหวดของเด็กและเยาวชน
บ้านหนองเรือ ตำบลหนองเรือ อำเภอเมือง จังหวัดยโสธร ได้ศึกษาทบทวนทุนเดิม และเอกสารที่
เกี่ยวข้อง ดังต่อไปนี้

1. ประวัติ/ข้อมูลบ้านหนองเรือ
 2. แนวคิดการจัดการเรียนรู้โดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น

ประวัติ/ข้อมูลบ้านหนองเรือ

จากการศึกษาเอกสารที่มีการบันทึกไว้ และการจัดเวลาศึกษาประวัติศาสตร์ชุมชน ตลอดจน การตรวจสอบข้อมูลจากการพูดคุยอย่างไม่เป็นทางการ การสืบถามจากผู้เฝ้าผู้แก่ และบันทึก หลักฐานจากการน่วงงานราชการที่เกี่ยวข้อง พนข้อมูลเกี่ยวกับบ้านหนองเรือ ดังนี้

บ้านหนองเรือ เป็นหมู่บ้านในสังกัดตำบลหนองเรือ อำเภอเมือง จังหวัดยโสธร มีประวัติความเป็นมาของหมู่บ้านที่น่าสนใจ แต่ไม่มีหลักฐานที่แนบทึกไว้เป็นลายลักษณ์อักษร ในการวิจัยครั้งนี้ได้ศึกษาค้นคว้าจากการสืบค้นและเดาต่อ ๆ กันมา ที่มีวิจัยได้ร่วมกันเก็บและถอดข้อมูลข้อมูลที่อยู่อาศัยท้องถิ่น และผู้สูงอายุที่ให้ข้อมูลเป็นที่น่าเชื่อถือได้ ดังนี้

พระครูประภัสร์สิกขกิจ อคิตเจ้าอาวาสวัดส่วนพระรามบ้านหนองเรือ ซึ่งปัจจุบันท่านได้มรณภาพแล้วตั้งปี พ.ศ. 2537 เล่าให้ญาติโยมฟังในโอกาสสำคัญหรือในที่ประชุมชาวบ้าน และเล่าสืบท่อ跟มาว่า

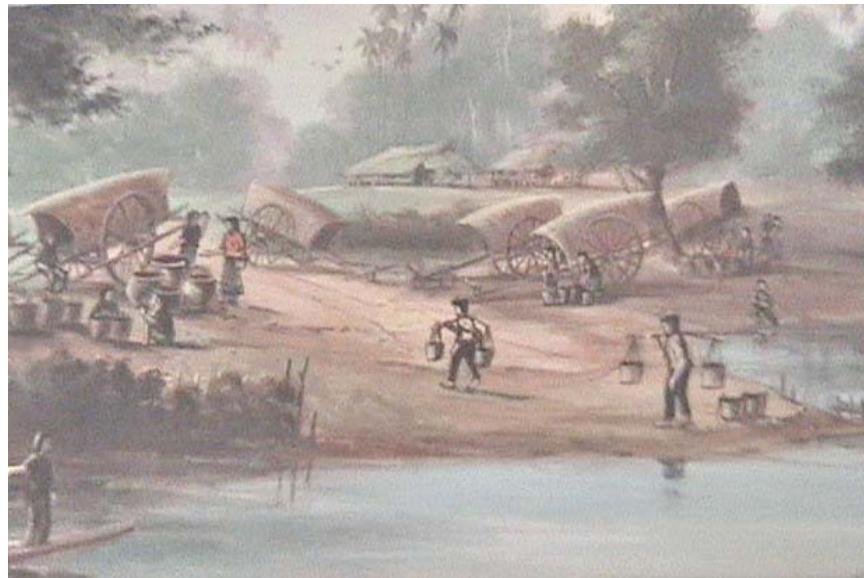
พระครูประภัคร์สิกขกิจ

ท้าวพระไชย และภรรยา นามว่าหมื่นดา ท่านทั้งสองได้พากันอพยพผู้คนมาตั้งถิ่นฐานอยู่บ้านหนองคันคำแ耶 ซึ่งปัจจุบันเป็นหมู่บ้านร้างอยู่ทางทิศเหนือของบ้านสว่างเชียงหวาน ตำบลสำราญ อำเภอเมือง จังหวัดยโสธร ปัจจุบัน

ท้าวพระไชยมีช้างเป็นพาหนะ และมักจะนำช้างมาเลี้ยงบริเวณชายป่าริมห้วยthon ซึ่งเป็นที่ตั้งของหมู่บ้านหนองเรือปัจจุบัน ทุกครั้งที่ท่านนำช้างออกจากบ้านหนองคันคำแ耶 มายังสถานที่เลี้ยงช้าง ท้าวพระไชยมักจะพักหุงอาหารเช้าที่ดอนไกลหันองน้ำแห่งหนึ่งซึ่งตั้งอยู่ทางทิศเหนือของหมู่บ้านหนองเรือ หนองน้ำและที่ดอนแห่งนี้เรียกต่อ ๆ กันมาว่า หนองข้างนายหรือดอนข้างนาย คำว่า “ข้างนาย” เป็นภาษาพื้นเมืองของคนไทยภาคอีสาน แปลว่า อาหารเช้า ปัจจุบันดอนข้างนาย ซึ่งเดิมเป็นที่สาธารณชนของหมู่บ้านมีพื้นที่ประมาณ 35 ไร่ ชาวบ้านหนองเรือ ตำบลลิงห์ และหมู่บ้านไกลหันดีง ได้ร่วมกันถางป่าและสร้างอาคารเรียนชั่วคราวให้เป็นโรงเรียนมัธยมประจำตำบล ขึ้น ตั้งชื่อว่า โรงเรียนสิงห์สามัคคีวิทยา (ปัจจุบันอยู่ในพื้นที่ตำบลหนองเรือ)

นอกจากนำช้างมาเลี้ยงในบริเวณดังกล่าวแล้ว ท้าวพระไชยยังต้องการหาทำเลที่เหมาะสมในการเกยตระและตั้งบ้านเมืองใหม่ พอมามีที่ราบสูงดังกล่าวจึงได้หยุดพักรับประทานอาหารเช้า และออกสำรวจพื้นที่ที่ข้างเคียง พบหนองน้ำและลำห้วยที่อุดมสมบูรณ์เหมาะสมแก่การทำไร่ ทำนา จึงตัดสินใจที่จะตั้งกรากขึ้นที่นี่ ส่วนที่มากองชื้อบ้านหนองเรือนั้น คงตั้งขึ้นตามลักษณะของหนองน้ำและพบรากเรืออยู่ในหนองน้ำนั้นว่า “บ้านหนองเรือ” บริเวณที่พักรับประทานอาหารเช้าเรียกต่อ ๆ กันมาว่า “ดอนข้างนาย”

ผู้สูงอายุหลายท่านซึ่งมีอายุ 80 - 90 ปีเศษ ซึ่งเล่าต่อ ๆ กันมา ต่างก็ได้ข้อมูลความเป็นมาของหมู่บ้านหนองเรือที่คัลลายคลึงกัน แต่ก็มิได้ระบุว่าหมู่บ้านหนองเรือตั้งขึ้นมาในปีใด และมีอายุยาวนานเท่าใด

การอพยพและสำรวจที่ดังหมู่บ้านหนองเรือ

จากการสำรวจสภาพทางภูมิศาสตร์และสืบกันข้อมูลจากประษฐชาวน้ำ นายสอ วงศ์ศิลป์ อายุ 91 ปี ซึ่งอดีตเคยบวชเป็นพระสงฆ์และเป็นเจ้าอาวาสวัดสว่างโพธารามบ้านหนองเรือ ซึ่งต่อมาได้ลาสิกขาและเป็นผู้นำในการประกอบพิธีทางศาสนาของชาวบ้านเป็นประจำ และนายสีหา จิตตะย โศธร ข้าราชการบำนาญอดีตครุใหญ่โรงเรียนบ้านหนองเรือ อายุ 93 ปี ซึ่งทั้งสองคนเล่าตระกันว่า “มีสถานที่เคยตั้งหมู่บ้านหนองเรือดังเดิมนั้นอยู่ใกล้กับลำน้ำทวน เรียกว่าโนนบ้านน้อย แต่มีสถานที่คับแคนการคมนาคมไม่สะดวก พอถึงฤดูฝนนักจะมีน้ำจากลำห้วยทวนเออท่วมโดยรอบ จึงได้ย้ายหมู่บ้านจากโนนบ้านน้อยมาตั้งอยู่ ณ บริเวณบ้านหนองเรือปัจจุบัน”

นายสอ วงศิตปี ภาพวاد โภนบ้านน้อยในอดีตเป็นชุมชนที่มีอาชีพการเกษตร นายสีหा จิตตะย์โคชาร

ข้อมูลทางด้านการปกครอง เดิมบ้านหนองเรือบืนตรงต่อตำบลลสิงห์ อำเภอเมือง จังหวัดอุบลราชธานี วันที่ 1 มีนาคม 2515 ได้แยกออกจากจังหวัดอุบลราชธานี มาตั้งเป็นจังหวัดยโสธร และวันที่ 1 เมษายน พ.ศ. 2535 ได้แยกออกจากตำบลลสิงห์ มาตั้งเป็นตำบลหนองเรือ มี 4 หมู่บ้านคือบ้านหนองเรือ บ้านดอนกลอง บ้านนาสีนวล และบ้านหนองสรวง แบ่งเขตการปกครองออกเป็น 9 หมู่ ดังนี้

1. บ้านหนองเรือ หมู่ที่ 1
2. บ้านหนองเรือ หมู่ที่ 2 (บ้านคุ้มกลาง)
3. บ้านหนองเรือ หมู่ที่ 3
4. บ้านหนองสรวง หมู่ที่ 4
5. บ้านนาสีนวล หมู่ที่ 5
6. บ้านนาสีนวลหมู่ที่ 6
7. บ้านดอนกลองหมู่ที่ 7
8. บ้านดอนกลองหมู่ที่ 8
9. บ้านหนองเรือ หมู่ที่ 9

ตั้งแต่แยกออกจากตำบลลสิงห์ถึงปัจจุบัน มีจำนวนมาแล้วจำนวน 4 คน ดังนี้

1. นายสงวน คำภาส พ.ศ. 2535 – 2539
2. นายจันทร์ เพ่าเพ็ง พ.ศ. 2540 - 2544
3. นายกำแหง ไชยมี พ.ศ. 2545 – 2549
4. นายสudit หางนาค พ.ศ. 2550 – ถึงปัจจุบัน

นายส่วน คำภาส นายจันทร์ แผ่นเพ็ง นายกำแหง ไชยมี นายสติต หางนาค

บ้านหนองเรือ แบ่งเขตการปกครองเป็น 4 หมู่ คือ คือหมู่ที่ 1 หมู่ที่ 2 หมู่ที่ 3 และหมู่ที่ 9 ผู้ใหญ่บ้านในปัจจุบัน มีดังนี้

หมู่ที่ 1 นายสติต หางนาค (ก้านคำบานหนองเรือ)

หมู่ที่ 2 นายสมชัย วงศิลป์

หมู่ที่ 3 นายกำแหง ไชยมี

หมู่ที่ 9 นายเกณม บุญทวี

นายสติต หางนาค นายสมชัย วงศิลป์ นายกำแหง ไชยมี นายเกณม บุญทวี

จำนวนประชากรของหมู่บ้านหนองเรือในปี 2550 มีประชากรทั้งสิ้น 1,782 คน จำนวน 354 ครอบครัว แยกการปกครองออกเป็น 4 หมู่บ้าน คือ

- บ้านหนองเรือ หมู่ที่ 1 จำนวน 123 หลังคาเรือน
- บ้านหนองเรือหมู่ที่ 2 จำนวน 83 หลังคาเรือน

- บ้านหนองเรือ หมู่ที่ 3 จำนวน 72 หลังคาเรือน
- บ้านหนองเรือหมู่ที่ 9 จำนวน 76 หลังคาเรือน
(ที่มาของข้อมูล องค์การบริหารส่วนตำบลหนองเรือ อำเภอเมือง จังหวัดยโสธร) บ้านหนองเรือนับว่าเป็นหมู่บ้านที่มีประชากรค่อนข้างหนาแน่น อัตราเฉลี่ย

ครอบครัวละ 5 คน

ทางเข้าหมู่บ้านหนองเรือ

ภาพหมู่บ้านหนองเรือ

สภาพทางด้านภูมิศาสตร์ พื้นที่เป็นที่ราบสูง มีลักษณะเป็นดินปนทราย มีแม่น้ำลำทวนไหลผ่าน ซึ่งถือเป็นลำน้ำสายน้ำหลักที่ใช้ในการการเกษตรกรรม คือการทำนาข้าว โดยมีลำห้วยเป็นแหล่งอาหารที่สำคัญของหมู่บ้านในเขตตำบลหนองเรือ

น้ำที่ใช้ในการทำนา อาศัยน้ำฝนเป็นหลัก แม้จะมีลำนำทวนแต่ก็ไม่สามารถที่จะเก็บกักน้ำไปใช้ประโยชน์ในการเกษตรได้อย่างทั่วถึง เพราะเป็นลำนำสายเล็ก ๆ ซึ่งมักจะตื้นเขินในฤดูแล้ง สาเหตุหนึ่งที่ทำให้ลำนำทวนตื้นเขินเป็นเพราะการก่อสร้างฝายน้ำล้นเพื่อเก็บกักน้ำมาใช้ประโยชน์ไม่ถูกต้องตามหลักวิชาการ วิศวกรที่ออกแบบการก่อสร้างขาดประสบการณ์ เพราะผังกันน้ำโดยทั่วไปของฝายน้ำล้นต่างกันว่าระดับพื้นดินชายฝั่งของลำห้วยทั้งสองข้าง ประมาณ 1 เมตร เมื่อน้ำฝนเอ่ออี้นมาก็จะไหลผ่านไปโดยมิได้ ถูกเก็บกักไว้ใช้ประโยชน์ให้เพียงพอ และที่สำคัญเมื่อน้ำฝนขาดจากห้องฟ้าเมื่อใดน้ำก็จะเหลือเพียงครึ่งหนึ่งของลำห้วย ดังนั้นในหน้าแล้งแทบที่จะมีน้ำในลำห้วยทวนเป็นแหล่งอาหารกลับเป็นเพียงชากระดับน้ำที่แห้งขาดหายไปตามธรรมชาติ ยังสู้ฝ่ายดินที่มีดังเดิมตามภูมิปัญญาชาวบ้านไม่ได้ด้วยซ้ำ เพราะสร้างโดยอาศัยประสบการและการสั่งสมมาหลายชั่วอายุคนโดยการใช้ดินตามสามารถใช้เป็นทางเดินผ่านสัญจรไปมาได้ ฝายมีระดับความสูงเกินกว่าระดับฝั่งลำห้วยทั้งสองข้างประมาณ 1 ฟุต เพื่อป้องกันน้ำไหลบ่าในฤดูน้ำหลากซึ่งจะกัดเซาะให้ฝายดินพังทลายได้ ผลดีของฝ่ายดินดังกล่าวคือ เมื่อฝนตกมาเพียงเล็กน้อยน้ำที่เก้อมเต็มเปี่ยมอยู่แล้วก็เพิ่มระดับสูงขึ้นอย่างรวดเร็วและในเวลาไม่นานก็จะเอ่ออี้นเข้าทุ่งนา ทำให้มีน้ำในการเพาะปลูกข้าวได้งอกงามไม่ต้องพึ่งสารเคมีกำจัดหญ้า ในฤดูแล้งจะมีน้ำท่วมขังตลอดปี ทำให้ปลาและสัตว์น้ำอุดมสมบูรณ์เป็นแหล่งอาหารคนและสัตว์เลี้ยงได้ตลอดปี ที่มีวิจัยได้หยินยกเอาปัญหาดังกล่าวชี้ให้เห็นความสำคัญและข้อบกพร่องของฝายน้ำล้นในปัจจุบัน เพื่อที่จะให้ผู้ที่มีส่วนรับผิดชอบ ได้ทำการแก้ไขให้สามารถใช้ประโยชน์ได้สูงสุดคุ้มค่ากับเงินที่ใช้ลงทุนในการก่อสร้าง

สภาพดินฟ้าอากาศของหมู่บ้านหนองเรือ แบ่งเป็น 3 ฤดู คือ

1. ฤดูร้อน
2. ฤดูฝน
3. ฤดูหนาว

ภาพการทำนาในอดีตของหมู่บ้านหนองเรือ

อาชีพโดยรวมของประชากรในเขตหมู่บ้านต่ำน้ำหนึ่งเรือ คือการทำนา ส่วนการเลี้ยงสัตว์เดิมมีการเลี้ยงวัว เลี้ยงควายไว้สำหรับใช้แรงงาน แต่ปัจจุบันนี้นิยมใช้รถไถนาแทนแรงงานจากสัตว์จึงทำให้ปริมาณของสัตว์เลี้ยงมีจำนวนน้อยลง เปลี่ยนจากเลี้ยงไว้ใช้แรงงานมาเป็นเลี้ยงไว้เพื่อการค้าและเป็นอาหาร สัตว์อื่นที่เลี้ยงไว้เป็นอาหาร เช่น เป็ด ไก่ หมู มีการเลี้ยงทั่วไป ส่วนมากเป็นพันธุ์พื้นเมือง

ส่วนอาชีพรอง เมื่อเสร็จจากการทำงานแล้วมีการเขียนที่นอน หมอน เบ่ายรองนั่ง سانกระติบ ข้าว รับจ้างก่อสร้าง ค้ายา ส่วนหนึ่งของประชากรวัยทำงานมักจะพิงคลื่นฐานไปขายแรงงานเมือง หลวงในช่วงฤดูแล้ง รายได้โดยเฉลี่ยต่อครอบครัวยังอยู่ในเกณฑ์น้อย

กคุ่มแม่บ้านเย็บที่นอน หมอน เบาะรองนั่ง

การคุณน้ำคุณ ในการสัญจรไปมาใช้ทางบกเป็นหลัก มีถนนเชื่อมต่อระหว่างหมู่บ้านเป็น มีถนนลาดยางใช้เดินทางได้ทุกฤดูกาล หมู่บ้านหน่องเรืออยู่ทางทิศเหนือของตัวอำเภอเมืองยโสธร และอยู่ห่างจากตัวอำเภอเมือง จังหวัดยโสธร 10 กิโลเมตรเศษ

การคณากำมใช้ทางบกเป็นหลัก

ภาษาที่ใช้ในการสื่อสารใช้ภาษาถิ่น คือภาษาอีสานดั้งเดิม และภาษาไทยกลางซึ่งปั้นภาษาที่ใช้ในการเขียนล้วนถือเป็นภาษาและติดต่อราชการทั่วไป

การแต่งกายเป็นแบบสากลนิยม และมีการแต่งกายพื้นเมืองคือใส่ผ้าถุง หรือผ้าไทยสำหรับหญิงซึ่งนิยมแต่งในเทศบาลหรือเวลาไปทำงานญูในงานเทศบาลต่างๆ ส่วนชายมักจะแต่งกายตามสมัยนิยม

การแต่งกายชาวบ้านหนองเรือในงานบุญ/ประเพณีต่างๆ

อาหารมักจะเป็นอาหารพื้นเมืองตามฤดูกาล ส่วนใหญ่รับประทานข้าวเหนียวเป็นหลัก อาหารที่นิยมรับประทาน เช่น ลาบ ก้อย และในจำนวนอาหารทั้งสามมี มักจะมีส้มตำร่วมอยู่ด้วย

อาหารพื้นเมืองชาวบ้านหนองเรือ

ประเพณีและวัฒนธรรมยังเป็นแบบดั้งเดิม มีการเอื้ออาทรละช่วยเหลือกันเป็นอย่างดี แม้ในระยะหลังจะมีการเปลี่ยนแปลงรูปแบบไปบางตามสมัยนิยม แต่ยังคงมีประเพณีครบถ้วน 12 เดือน

ถุญวัฒนา

บุญกุ้ม(บุญบ้านข้าวกี)

ແກ່ນາລັຍດອກໄມ້ເຕີຣີມບຸງພະເຫວີ

ບຸງພະເຫວີພັ້ນເທັນທາຈາຕີ

ປະເພີນິບວໜາຄ

ປະເພີນແກ່ນາງສັງກរານຕີ

ກາຮກ່ອເຈດີຍ໌ທ່າຍ (ຕົບປະຖາຍ) ວັນວິສາຂບູ້ຈາ

ປະເພີນຸ້ມູນັ້ນີ້ໄພ

แท่นเทียนพรรษา

การทำมนต์วันอุกพรรษา

การจัดการเรียนรู้ประเพณีลอยกระทง

แนวคิดการจัดการเรียนรู้

ในการจัดการเรียนรู้มีแนวคิด ดังนี้

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2542) ได้ให้ความหมายของการเรียนรู้ คือการปรับเปลี่ยนทัศนคติ แนวคิด และพฤติกรรมอันมาจากการได้รับประสบการณ์ ซึ่งควรเป็นการปรับเปลี่ยนในทางที่ดีขึ้น การที่คนจะมีการปรับเปลี่ยนทัศนคติ แนวคิดและพฤติกรรมไปในทางที่ดีขึ้น ได้นั้นต้องผ่านกระบวนการเรียนรู้ก่อน ซึ่งกระบวนการเรียนรู้ของแต่ละคนจะแตกต่างกันไป มีผู้คิดค้นพัฒนารูปแบบของกระบวนการเรียนรู้ วิถีมากมาย โดยภาพรวมกระบวนการเรียนรู้ สามารถแบ่งออกเป็น 2 ประเภทใหญ่ ๆ คือ

ประเภทที่ 1 เป็นกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นการถ่ายทอดความรู้ ประสบการณ์โดยผู้สอนหรือวิทยากรเป็นหลัก ผู้เรียนเป็นเพียงผู้รับและเรียนโดยผู้สอนหรือวิทยากรเป็นหลัก ผู้เรียนเป็นเพียงผู้รับและเรียนรู้ตามที่ผู้สอนถ่ายทอดหรือจัดประสบการณ์ให้ แบบนี้ยึดผู้สอนเป็นศูนย์กลางในการเรียนรู้

ประเภทที่ 2 เป็นกระบวนการเรียนรู้ที่ผู้เรียนสามารถสร้างความรู้ด้วยตัวของผู้เรียนเอง โดยอิงจากประสบการณ์เดิมและร่วมกันค้นหาหรือสร้างองค์ความรู้ใหม่ ๆ ขึ้นมา ผู้สอนมีหน้าที่เป็นเพียงผู้อธิบายให้เกิดการเรียนรู้ แบบนี้ยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลางนั่นเอง

มนุษย์มีการเรียนรู้ใน 2 ลักษณะ คือ

1. การเรียนรู้จากการปฏิบัติ เช่น การปฏิบัติตามประภูมิการณ์ทางธรรมชาติ สภาพแวดล้อม และสังคม ซึ่งในการเรียนรู้โดยการปฏิบัตินี้ก่อให้เกิดภูมิปัญญา ประษฐ์ชาวบ้าน ประเพณี วัฒนธรรม ต่าง ๆ

2. การเรียนรู้จากทฤษฎี ในการเรียนรู้จากทฤษฎีเพื่อมุ่งหวังให้ผู้เรียนได้เกิดความรู้ความจำ (Cognitive Domain) มีการพัฒนาทางจิตใจ (Effective Domain) และปฏิบัติได้ (Psychomotor) นักจิตวิทยาได้แบ่งกระบวนการเรียนรู้ออกเป็น 2 กลุ่มใหญ่ ๆ ซึ่งประกอบด้วย กลุ่มพฤติกรรมนิยม และกลุ่มปัญญาณิยม กลุ่มพฤติกรรมนิยมเป็นการเรียนรู้แบบวางแผนเชื่อมโยง ส่วนกลุ่มปัญญาณิยม เป็นการเรียนรู้เพื่อสร้างปัญญา การเรียนรู้จากทฤษฎีนี้ในประเทศไทยส่วนมากเป็นการเรียนรู้ในระบบการศึกษา

ลักษณะการเรียนการสอนสำหรับเด็กจะเน้นเนื้อหาเพื่อให้เด็กมีความรู้ ประสบการณ์เรียนรู้มาๆ เพื่อเตรียมประสบการณ์ไว้ใช้ในอนาคตแต่การสอนผู้ใหญ่สอนเพื่อให้เขานำความรู้ที่ได้ไปใช้ประโยชน์ในการดำเนินชีวิตในปัจจุบัน ทั้งนี้เพราะผู้ใหญ่เป็นผู้มีประสบการณ์และมีความคิดเป็นของตนเอง มีความรับผิดชอบมีความพร้อมที่รับความรู้ เพียงแต่ผู้สอนช่วยจัดกระบวนการเรียนรู้ให้เท่านั้น ซึ่งมีหลักการเรียนรู้ดังนี้

1. จะเรียนได้ดีถ้าหากเขามีส่วนร่วมอย่างจริงจัง การจัดให้มีส่วนร่วม มีความรับผิดชอบ จะช่วยให้ก้าวหน้าในการเรียนมากยิ่งขึ้น
2. จัดอุปกรณ์การสอน ที่ช่วยให้สามารถนำไปสู่ชีวิตประจำวันจริง ๆ ทำให้เรียนรู้ได้ดีกว่า การใช้อุปกรณ์การสอนที่ไม่สัมพันธ์กับชีวิตจริงๆ
3. จะรับผิดชอบความคิดใหม่ ๆ ได้เร็วกว่า ถ้าความคิดนั้นสอดคล้องกับความคิดเก่า ๆ ของเขาก็มีอยู่
4. จะต้องศึกษาความรู้พื้นฐานของผู้เรียน เพื่อที่นำไปเป็นแนวทางในการจัดประสบการณ์ในการเรียนรู้ เพราะช่วยสร้างความอบอุ่นและความมั่นใจให้ก่อนที่จะเริ่มต้นเรียน

การจัดการเรียนรู้โดยใช้ภูมิปัญญาท่องถิน

จากการศึกษาแนวคิดเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้โดยใช้ภูมิปัญญาท่องถิน มีการกล่าวไว้วัดนี้ กรมวิชาการ (2548) ได้กล่าวถึงหลักสูตรภูมิปัญญาท่องถินว่า เป็นหลักสูตรที่จัดทำขึ้นเพื่อ พัฒนาผู้เรียน มุ่งพัฒนาให้เป็นคนที่สมบูรณ์และสมดุลทั้งด้านจิตใจ ร่างกาย ศติปัญญา อารมณ์ และสังคม โดยมุ่งเน้นการพัฒนาให้ผู้เรียนมีความรู้ ความสามารถ ทั้งด้านวิชาการ วิชางานและวิชาชีวิต เพื่อให้สามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมอย่างมีความสุข พึงตนเองได้ อยู่ร่วมกับผู้อื่นอย่าง สร้างสรรค์ พัฒนาสังคมและสิ่งแวดล้อม และการที่จะพัฒนาทางด้านการศึกษานอกจากจะจัด การศึกษาในระบบโรงเรียนแล้ว ยังต้องอาศัยความร่วมมือจากหลายฝ่ายซึ่งเป็นการศึกษาจาก ประสบการณ์และนำภูมิปัญญาท่องถินมาใช้ให้เกิดประโยชน์

การเรียนรู้เกี่ยวกับประเพณีวัฒนธรรม ได้แทรกไว้ในสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ซึ่งในการจัดการเรียนการสอนปัจจุบัน ได้เชื่อมโยงแต่ละรายวิชาเข้าด้วยกัน ทำให้ ผู้เรียนสามารถเชื่อมโยงกับชีวิตประจำวัน นักเรียนได้สร้างความรู้ด้วยตนเอง เพื่อให้เกิดความรู้อย่าง ยั่งยืน นักเรียนสามารถนำไปปฏิบัติจริงได้ เป็นการเรียนเพื่อรู้ เพื่อนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน

ในการสร้างความตระหนักให้กับมนุษย์ที่ดีที่สุดคือผ่านกระบวนการเรียนรู้สู่เด็กและเยาวชน โดยกระบวนการจัดการเรียนการสอน ใน การจัดการเรียนการสอนจะต้องสามารถตอบสนอง ความสามารถของผู้เรียนในหลายด้าน ได้ เช่น คณิตศาสตร์ ดนตรี ภาษา สังคม หรือมนุษย์สัมพันธ์ และความรู้ความเข้าใจตนเอง รวมไปถึงความสามารถในการแสดงออกและตอบสนองทางด้าน อารมณ์ หรือเรียกว่าการจัดการเรียนรู้แบบพหุปัญญา (Multiple -Intelligences) ตามแนวทฤษฎีที่ Howard Gardner ที่ได้คิดขึ้นเมื่อ ค.ศ. 1996 หรือปี พ.ศ. 2526 ที่เรียกว่าทฤษฎีพหุปัญญา (Theory of Multiple Intelligences) กล่าวถึงความเก่งมนุษย์มีด้วยกัน 7 ด้าน และต่อมาปี 2538 ได้เพิ่มอีก หนึ่งด้าน เป็น 8 ด้านประกอบด้วย ปัญญาด้านภาษา ปัญญาด้านตระกะและคณิตศาสตร์ ปัญญา ด้านมิติสัมพันธ์ ปัญญาด้านการเคลื่อนไหวร่างกาย ปัญญาด้านดนตรี ปัญญาด้านรู้ผู้อื่น ปัญญาด้าน

รู้ต้นเอง และปัญญาด้านรอบรู้ธรรมชาติ ซึ่งในการจัดการเรียนรู้ที่คิดจะต้องนำหัว 8 ด้านมาบูรณาการเนื้อหา สาระเข้าด้วยกันเพื่อให้ผู้เรียนได้สร้างความรู้ด้วยตนเองและเชื่อมโยงกับชีวิตจริง ตามที่ทฤษฎีที่ Seymour Papert สร้างขึ้นที่เรียกว่า Constructionism ที่ได้พัฒนามาจากทฤษฎีของ Jean Piaget ที่เรียกว่า Constructivism และผู้เรียนจะต้องมีการจัดการความรู้ของตนเองเพื่อนำไปสู่การปฏิบัติ ได้จริงในชีวิตประจำวันและเผยแพร่ให้ผู้อื่นได้ ตามที่ Peter Senge เรียกว่า KM (Knowledge Management)

ฉะนั้นในการจัดการเรียนการสอนเกี่ยวกับประเพณีวัฒนธรรมของท้องถิ่นจะต้องนำเนื้อหาในกลุ่มสาระการเรียนรู้มาบูรณาการเข้าด้วยกัน ให้ทุกคนมีส่วนร่วมในการวางแผน การดำเนินงาน และการประเมินผลสรุปผลร่วมกัน การเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม การฝึกอบรม และการศึกษาดูงาน โดยนำขั้นตอนการจัดการเรียนรู้ของ Benjamin Bloom จำนวน 5 ขั้น ซึ่งประกอบด้วย ขั้นข้อมูลเบื้องต้น ขั้นความคิดรวบยอด ขั้นการวิเคราะห์ ขั้นการนำไปใช้ และขั้นเจตคติ มาใช้ในการจัดการเรียนรู้ให้คนมีความรู้ ความเข้าใจ มีความสำนึกรู้ และปฏิบัติได้เพื่อให้เห็นคุณค่า และเกิดความตระหนักต่อประเพณีวัฒนธรรมที่ดีงามของท้องถิ่นผ่านกิจกรรมการเรียนรู้ที่เกิดจากการปฏิบัติจริง ร่วมกัน จึงเป็นประโยชน์ต่อผู้เรียนทั้งในระบบโรงเรียน นอกระบบโรงเรียน และท้องถิ่นของตนเอง ได้

เป็นที่ยอมรับกันโดยทั่วไปแล้วว่า การศึกษาและสังคม เป็นสิ่งที่แยกออกจากกันไม่ได้ จะต้องเดินควบคู่กันไป เพราะการจัดการเรียนการสอนเป็นผลสะท้อนจากสภาพของปัญหาทางสังคมที่มีเป้าหมายว่า ต้องการบุคคลชนิดใดและมีคุณภาพอย่างไรที่จะช่วยกันสร้างเสริมสังคมให้ดีขึ้น และจำเป็นต้องกำหนดจุดมุ่งหมายทั่วไปของการศึกษาเรื่องนี้ ๆ ขึ้น ซึ่งจะต้องคำนึงถึงองค์ประกอบใหญ่ที่จำเป็น เช่น การเป็นพลเมืองที่ดี การอาชีพ การรู้จักตนเอง เป็นต้น ซึ่งจุดมุ่งหมายของการศึกษาเหล่านี้เป็นข้อมูลส่วนใหญ่ของการพิจารณาในการวางแผนในการพัฒนาหลักสูตรด้านการเรียนการสอนได้ โดยการนำมากำหนดจุดมุ่งหมายของหลักสูตรให้มีความสัมพันธ์กับค่านิยมและสังคม จุดมุ่งหมายประการที่สองของหลักสูตรคือความสัมพันธ์ของผู้เรียนแต่ละบุคคลเกี่ยวกับความสามารถพิเศษ ความต้องการ ความสนใจและความสามารถที่จะสร้างเสริมและเปลี่ยนแปลงสังคม ได้ในที่สุด (ดวัลย์ มาศจรัส, พัชันทน์ ประสงค์, 2549)

วัด เป็นสถานที่ที่เชื่อมความสัมพันธ์ระหว่างพระสงฆ์กับคนในสังคมไทยได้เป็นอย่างดีมาช้านานแล้ว ในอดีตนี้ วัด คือ สถานที่ศึกษาหากความรู้หรือเรียกว่า ๆ ก็คือโรงเรียนนั่นเอง วัดให้การศึกษาแก่บุตรของชาวบ้านที่อยู่ในบริเวณใกล้เคียง และอบรมสั่งสอนจัดการอาชีวศึกษาของผู้คนให้หลงผิดไปกับกิเลส ตัวหา หรือหลงมัวเมาไปกับอบายมุข ส่วนชาวบ้านก็เปรียบเสมือนอุ่นหัวอุ่น้ำของพระสงฆ์ เพราะชาวบ้านเป็นผู้ถาวรปัจจัย 4 ให้กับพระสงฆ์ ความสัมพันธ์ดังกล่าวจึงเป็น

ความสัมพันธ์ที่มีลักษณะเกือบหนูนกัน วัดเป็นสถานศึกษาสำหรับชาวบ้านส่งกูลบุตรมาอยู่รับใช้ พระ รับการฝึกอบรมทางศิลธรรมและเล่าเรียนวิชาการต่างๆ เป็นสถานสงเคราะห์บุตรหลานชาวบ้าน ที่ยากจน ได้มาอาศัยอยู่และศึกษาเล่าเรียนด้วย ตลอดถึงผู้ใหญ่ที่ขัดสนมาอาศัยเลี้ยงชีพ เป็น สถานพยาบาลที่แจกจ่ายยาและรักษาผู้เจ็บป่วยตามภูมิความรู้ของคนสมัยนั้น เป็นที่พักคนเดินทาง เป็นสโนรที่ชาวบ้านมาพบปะสังสรรค์ เป็นสถานบันพิงที่จัดงานเทศกาลและมหรสพต่างๆสำหรับ ชาวบ้าน เป็นที่ใกล้เล็กๆข้อพิพาท เป็นที่ปรึกษาแก่ปัญหาครอบครัวและความทุกข์ต่างๆ เป็น ศูนย์กลางศิลปวัฒนธรรมที่รวมศิลปกรรมต่างๆของชาติเช่นพิพิธภัณฑ์ เป็นคลังวัสดุสำหรับเก็บ ของใช้ต่างๆ ซึ่งชาวบ้านจะได้ใช้ร่วมกันเมื่อมีงานที่วัดหรืออีมีไป้ให้มีตอนมีงาน เป็นศูนย์กลาง บริหารหรือการปกครองที่กำนั้น ผู้ใหญ่บ้าน จะเรียกสูกบ้านมาประชุมหรือแจ้งข้อกิจกรรมต่างๆ เป็นที่ประกอบพิธีกรรมหรือให้บริการด้านพิธีกรรมอันผูกพันกับชีวิตของทุกคนในระยะเวลาต่างๆ ของช่วงชีวิต อีกทั้งยังเป็นที่ชุมนุมของทหารในยามสงครามด้วย (พระมหาสมทรง สิรินธร และ คณะ, 2525)

การจัดกิจกรรมการเรียนรู้และสร้างจิตสำนึกรักย์ประเพณีบุญพระเหวดบ้านหนองเรือ จึงได้ ใช้วัดสว่างโพธารามบ้านหนองเรือเป็นศูนย์รวมในการจัดกิจกรรมร่วมกัน เพื่อให้ทุกคนเกิดการ เรียนรู้ และปลูกฝังจิตสำนึกระดับต่ำที่ดีต่อประเพณีวัฒนธรรมอันดีงามของท้องถิ่น เพื่อให้สืบทอดไปสู่ รุ่นลูกรุ่นหลานให้ยาวนานที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้

พระสงฆ์ คือ ผู้สืบทอดและเผยแพร่พระพุทธศาสนา เพื่อความสงบสุขของมนุษย์โลก กิจมุ เป็นภาษาสันสกฤต แปลว่า ผู้หันกลับ กับในที่นี่ หมายถึงความทุกข์ในชีวิต ดังนั้น กิจมุเป็นผู้ มองเห็นความเป็นไปของชีวิตที่เป็นทุกข์ จึงปราณາกำจัดภัย หรือไปให้พ้นภัยนั้นเสีย โดยการ สละชีวิตราวาสออกถือเพศบรรพชิต อีกความหมายหนึ่งของคำว่า กิจมุ มีความหมายว่า ผู้ขอ ใน ที่นี่พระพุทธเจ้าทรงมีความมุ่งหมายที่จะให้พระกิจมุได้ระลึกถึงตนเองในสภาพที่ต้องยังชีพอยู่ได้ด้วย การขอจากผู้อื่น เพื่อให้ลดความหงี่งในตนเอง เพราะพระกิจมุยังชีพอยู่ได้ต้องบิณฑบาต ก็คือการขอ ซึ่งคนไทยชื่นชอบและพอใจมากที่ได้ถวายอาหารแก่พระกิจมุสงฆ์ ไม่ถือว่าเป็นการขอ แต่เป็นการที่ พระกิจมุสงฆ์ได้ให้โอกาสแก่คนได้ทำบุญ สร้างกุศล พระที่ออกบิณฑบาตคนไทยถือว่าทำนไปเพื่อ โปรดสัตว์ให้คนได้สะสมบุญไว้ให้ได้มากที่สุด พระพุทธองค์ทรงมุ่งหมายให้พระกิจมุสงฆ์ได้ สำรวม สงบและเรียบร้อย ไม่เย่อหยิ่ง ไม่ว่าจะมีสภาพทางสังคม การเงินหรือการศึกษาสูงส่ง เพียงได้ก่อนบวช

หน้าที่ของพระสงฆ์ทั้งในการปฏิบัติตามพระธรรมวินัยและการปฏิบัติหน้าที่ต่อสังคมเป็น การแสดงให้เห็นถึงความสำาคัญของพระสงฆ์ว่าเป็นตัวแทนของพระพุทธศาสนา ทั้งนี้พระในยุคใด ที่พระสงฆ์ปฏิบัติศาสนกิจอย่างย่อท่อนในหน้าที่ดังกล่าว ในยุคสมัยนั้นประชาชนก็จะขาดความ เกาะพนันถือในพระสงฆ์ ขาดความศรัทธาในพระพุทธศาสนา พระพุทธศาสนา ก็จะเตือนอย่าง

สูญเสียได้ แต่ถ้าในยุคสมัยใดที่พระสงฆ์ปฏิบัติน้ำที่ครบถ้วนทั้งพระธรรมวินัยและประโยชน์ต่อสังคม ทำให้สถาบันของพระพุทธศาสนาเป็นศูนย์รวมจิตใจ เป็นศูนย์กลางของสังคม เป็นปัจจัยสำคัญของชุมชน พระสงฆ์จะมีฐานะเป็นผู้นำทั้งทางด้านจิตใจและทางสังคม พุทธศาสนาพิชิตก็มีความเลื่อมใสศรัทธา แสดงออกถึงความรุ่งเรืองของพระพุทธศาสนา

บทบาทของพระสงฆ์ในปัจจุบัน ได้แก่ การพัฒนาคุณภาพของพลเมืองด้านคุณธรรมและจริยธรรม เช่น ให้การบรรยาย อุปสมบทแก่กลุ่มบุตรทุกระดับอายุ ให้ได้บัวตามประเพณีและหากผู้ที่มาบวชนั้น ศึกษาเล่าเรียนและปฏิบัติตามพระธรรมวินัยที่พระสงฆ์เป็นผู้อุปถัมภ์อาจารย์ให้นิสัยให้อ่อน懦านั่น และอบรมสั่งสอนอย่างจริงจัง เมื่อลาสิกขาไปก็จะเป็นพลเมืองที่มีคุณภาพของสังคมไทย เทคนิคอบรมสั่งสอนประชาชนที่มาทำบุญในวัดในวันธรรมสวนะและในงานทำบุญบำเพ็ญกุศลต่างๆ ตามประเพณี หรืองานในเทศกาลต่างๆ สอนศาสนาแก่ประชาชนให้ได้ศึกษาเล่าเรียนและปฏิบัติตามหลักธรรมในพระพุทธศาสนา เพื่อเป็นการวางพื้นฐานสร้างคุณภาพของพลเมืองต่อไป

การดำเนินกิจกรรมคณะสงฆ์ การสังเคราะห์ประชาชน ให้ความสะดวกในการบำเพ็ญกุศล แก่ประชาชนตามประเพณีเกี่ยวกับชีวิต เช่น ในพิธีทำบุญเกี่ยวกับการเกิด การบวชนาค แต่งงาน ทำบุญต่ออายุ พิธีศพ งานประเพณีส่วนรวม เช่น เทศกาลต่างๆ การทอดกฐิน ผ้าป่า งานขึ้นปีใหม่ สงกรานต์ งานประจำปีของท้องถิ่นต่างๆ การทำบุญในวันสำคัญทางพุทธศาสนาของพุทธศาสนาพิชิต ในท้องถิ่นต่างๆ ให้ที่พักอาศัยแก่นักเรียน นิสิต นักศึกษา ประชาชนที่บัดสน

ดังนั้นวัดและพระสงฆ์จึงเป็นปัจจัยเกื้อหนุนที่จะส่งผลให้เกิดการเรียนรู้และเกิดศรัทธา เลื่อมใสแก่ประชาชนและเป็นผู้นำในการสืบต่อประเพณีวัฒนธรรมและศูนย์กลางการเรียนรู้ของชุมชน (อมร ไสกณวิเชษฐ์วงศ์ และกีวี อิศริวรรณ, 2537)

โครงการวิจัยการเรียนรู้และสร้างจิตสำนึกรักยั่งยืนเพื่อสังคม จัดการเรียนรู้ จำกัดเมืองจังหวัดยะลา เป็นโครงการวิจัยการเรียนรู้ที่มุ่งเน้นให้คนในชุมชนเกิดการเรียนรู้ รักและหวงเหงาในมรดกทางวัฒนธรรมที่ดีงาม โดยให้ทุกคนในชุมชนมีส่วนร่วม ได้กำหนดให้กระบวนการศึกษาเป็นกระบวนการเรียนรู้ เพื่อความเจริญงอกงามของบุคคลและสังคม โดยการถ่ายทอดความรู้ การฝึกอบรม การสืบสานทางวัฒนธรรมประเพณี การสร้างองค์ความรู้อันเกิดจากการจัดสภาพแวดล้อมสังคมแห่งการเรียนรู้ และปัจจัยเกื้อหนุนให้บุคคลเกิดการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต การจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่น ได้อย่างมีความสุข

บทที่ 3

กระบวนการวิจัย

ในการดำเนินการวิจัยศึกษาที่นักวิชาครั้งนี้ ทีมวิจัยได้เสนอรายละเอียดขั้นตอนในการศึกษาตามลำดับหัวข้อต่อไปนี้

1. พื้นที่/ขอบเขตการดำเนินการวิจัย
2. กระบวนการวิจัยการเรียนรู้เกี่ยวกับประเพณีวัฒนธรรมของท้องถิ่น
3. รูปแบบที่ใช้ในการวิจัย
4. เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล
5. แหล่งข้อมูลและการเก็บรวบรวมข้อมูล
6. การวิเคราะห์ข้อมูล
7. ผู้ที่เกี่ยวข้องในโครงการวิจัย

1. พื้นที่/ขอบเขตการดำเนินการวิจัย

พื้นที่ในการวิจัยและเก็บข้อมูล คือ บ้านหนองเรือ หมู่ที่ 1 หมู่ที่ 2 หมู่ที่ 3 และหมู่ที่ 9 ตำบลหนองเรือ อำเภอเมือง จังหวัดยโสธร

ขอบเขตการดำเนินการวิจัย ทำการเก็บข้อมูล ศึกษาความเป็นมาของหมู่บ้านหนองเรือ จากการสอบถาม สอบถามจากบุคคลทุกเพศทุกวัยทุกสาขาอาชีพในพื้นที่ ตั้งแต่เด็ก เยาวชน จนกระทั่งผู้สูงอายุ เกี่ยวกับขนบธรรมเนียมประเพณีอันดีงามของหมู่บ้านหนองเรือที่มีมาตั้งแต่เดิม วิวัฒนาการและความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นจากอดีตถึงปัจจุบัน และระดมความคิดร่วมกันที่จะวางแผนพื้นฟูขนบธรรมเนียมประเพณีที่ดีงามในอดีตให้กลับคืนมาอีกรังหนึ่ง โดยประเด็นที่ทีมวิจัยชาวบ้านได้หยิบยกขึ้นมาเพื่อที่จะทำการศึกษาความเป็นไปได้และทดลองใช้ในชุมชนบ้านหนองเรือ คือ

1. ทำอย่างไรประเพณีอันดีงามของหมู่บ้านหนองเรือจึงจะคงอยู่และได้รับการสืบทอดให้ยาวนานที่สุด
2. ควรจะเป็นผู้สืบทอดประเพณีอันดีงามนี้ไว้อย่างเห็นคุณค่าและความสำคัญของแต่ละประเพณี
3. มีวิธีการสืบทอดอย่างไรจะเหมาะสมกับสภาพของชุมชนและการเปลี่ยนแปลงของโลกในปัจจุบัน
4. ทำอย่างไรแบบแผน แนวทางปฏิบัติเกี่ยวกับการสืบทอดแต่ละประเพณี ที่คน

รุ่นหลังจะใช้เป็นแนวทางในการปฏิบัติควรจะบันทึกไว้เป็นตำราหรือคู่มือการประกอบพิธีกรรมหรือไม่

5. ถ้ามีการบันทึกขึ้นตอน วิธีการปฏิบัติแต่ละประเพณีไว้ ใจจะเป็นผู้บันทึกและมีงบประมาณในการดำเนินการหรือไม่อ่างไร

6. จำนวนเอกสารคู่มือที่จัดทำขึ้นควรจะเก็บไว้ที่ใด และควรเผยแพร่แก่ผู้สนใจหรือไม่อ่างไร

คำตอบเบื้องต้นที่ทีมวิจัย ที่ปรึกษา และที่ชุมชนชาวบ้านได้ตั้งประเด็นศึกษาขึ้นมาทั้ง 6 ข้อ ซึ่งยังต้องศึกษาความเป็นไปได้และลงมือปฏิบัติร่วมกันอย่างจริงจังอีก แล้วจึงจะได้ร่วมกันสรุปอีกครั้งหนึ่ง มีดังนี้

1. ต้องหาผู้สืบทอด ผู้นำในการประกอบพิธีกรรมเกี่ยวกับประเพณีต่าง ๆ จากผู้สูงอายุที่มีความรู้ความชำนาญในการประกอบพิธีกรรมมาเล่าประสบการณ์ เป็นผู้นำในการประกอบกิจกรรมและให้คนรุ่นหลังที่มีความสามารถในการปฏิบัติต่อ ๆ กันไป

2. ผู้สืบทอดที่ดีที่สุด ควรจะเป็นผู้มีความรู้ความเข้าใจจากต่างวัยต่อ ๆ กันมา คือผู้สูงอายุ ผู้อยู่ในวัยกลางคน เยาวชน และเด็กในวันนี้ โดยให้ทุกคนมีส่วนร่วม

3. วิธีการสืบทอดที่ดีที่สุดคือให้ทุกคนในชุมชนบ้านหนองเรือได้มีความรู้ความเข้าใจและมีส่วนร่วมในกิจกรรม

4. จัดทำตำราหรือคู่มือการจัดกิจกรรมแต่ละประเพณีของหมู่บ้านหนองเรือขึ้น

5. ผู้บันทึกควรจะเป็นทีมวิจัย ที่ปรึกษา ครูอาจารย์และภูมิปัญญาชาวบ้านร่วมกันสรุป บันทึกเป็นคู่มือประเพณีต่าง ๆ ขึ้น แล้วให้จัดสอนในโรงเรียนเพื่อเตรียมเยาวชนให้มีความรู้เกี่ยวกับประเพณีต่าง ๆ

6. จำนวนเอกสารที่จะจัดทำขึ้นในเบื้องต้น ควรจะมีฉบับร่าง แล้วนำไปศึกษาปฏิบัติจริงร่วมกัน เก็บข้อมูลและรายละเอียดเพิ่มเติม เมื่อครบรอบปีแล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขให้เป็นฉบับที่สมบูรณ์ของหมู่บ้าน เอกสารดังกล่าวควรจะมีหลายชุด โดยเก็บไว้ที่วัดสว่างโพธารามเพื่อใช้เป็นคู่มือเมื่อถึงเทศกาลหรือประเพณีนั้น ๆ นอกจากนี้ควรจะเก็บไว้ที่ห้องสมุดประชาชนของหมู่บ้าน และห้องสมุดโรงเรียน ส่วนจำนวนและการเผยแพร่คงต้องจัดทางบประมาณหรือผู้มีจิตศรัทธาจัดพิมพ์แจกในโอกาสต่าง ๆ

2. กระบวนการเรียนรู้เกี่ยวกับประเพณีวัฒนธรรมของท้องถิ่น

จาก 6 ประเด็นหลักที่ทีมวิจัยตั้งไว้มน哉ทางที่จะดำเนินการดังนี้

1. มอบหมายภารกิจให้ทีมวิจัยทุกคนออกแบบสัมภาษณ์จากภูมิปัญญาท้องถิ่นและผู้สูงอายุเกี่ยวกับประวัติความเป็นมาของหมู่บ้านหนองเรือตั้งแต่อดีตถึงปัจจุบันให้เก็บข้อมูลให้มากที่สุด

2. ให้ค้นคว้าจากเอกสารหรือตำราที่เกี่ยวข้อง ที่มีผู้รวบรวมไว้เป็นหลักฐานที่สามารถหาได้เพื่ออ้างอิงให้เกิดความน่าเชื่อถือมากที่สุด

3. นำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์และจากเอกสารที่เกี่ยวข้อง มาประชุมร่วมกันสรุปประเด็นเกี่ยวกับประวัติความเป็นมาของหมู่บ้านหนองเรือ ประเพณีวัฒนธรรมของท้องถิ่นในแต่ละเดือน เพื่อรวบรวมเป็นประวัติของหมู่บ้านหนองเรือฉบับสมบูรณ์ ที่เกิดจากการจัดเก็บข้อมูลอย่างเป็นระบบ พร้อมทั้งเชิญที่ปรึกษามาร่วมประชุมรับฟังข้อสรุป ให้ข้อเสนอแนะและตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูล

4. จากการจัดเก็บข้อมูลประวัติความเป็นมาของหมู่บ้าน เน้นการปฏิบัติจริงและจาริตรเดินที่บีดถือเป็นประเพณีของท้องถิ่นทั้ง 12 เดือน โดยเก็บรายละเอียดของแต่ละประเพณีเพื่อให้ทราบประวัติความเป็นมา วัฒนธรรม วิธีการดำเนินการในอดีตจนถึงปัจจุบัน ข้อมูลพร้อมที่ควรแก้ไขเพื่อให้เหมาะสมกับสภาพปัจจุบัน และจึงร่วมกันจัดงานประเพณีตามข้อสรุปที่ร่วมกันรวบรวมขึ้น

5. วิธีการดำเนินการเพื่อให้เกิดการเรียนรู้และปฏิบัติกรรมส่งเสริมประเพณีของท้องถิ่นทีมวิจัย ที่ปรึกษาและฝ่ายปกครองที่ประกอบไปด้วยกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ผู้ทรงคุณวุฒิและพราษฎ์ ประชุมวางแผนการจัดงานแต่ละประเพณีก่อนแล้วจึงจัดประชุมร่วมกันทั้งหมู่บ้านก่อนที่จะจัดงานประเพณีทั้ง 12 เดือน

6. วิธีการดำเนินงานแต่ละประเพณี แจ้งให้ที่ประชุมทราบถึงความสำคัญ ขั้นตอนวิธีการดำเนินงาน ให้ทุกคนได้ร่วมแสดงความคิดเห็น สรุปประเด็นและมอบหมายภารกิจและความรับผิดชอบแบบใบอนุญาต ให้ทุกคนมีส่วนร่วม กลุ่มเป้าหมายหลักคือ เด็กและเยาวชนซึ่งจะเป็นผู้สืบทอดความรู้ทางวัฒนธรรมต่อไปให้เห็นความสำคัญ ทั้งนี้ให้ทางโรงเรียนจัดกิจกรรมการเรียนรู้เกี่ยวกับประเพณีวัฒนธรรมของท้องถิ่นโดยนำเสนอเด็กเข้าร่วมกิจกรรมกับชุมชน เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ที่ยั่งยืนแบบ 3 ประสาน คือ บ้าน วัดและโรงเรียน

7. ในขณะที่ปฏิบัติกรรมแต่ละประเพณี มอบหมายภารกิจในการจัดเก็บข้อมูลเพิ่มเติมให้ทีมวิจัย โดยเก็บข้อมูลจากการสัมภาษณ์ความรู้สึกของผู้มาร่วมงานเกี่ยวกับ รูปแบบของการจัดงาน ความเหมาะสม สิ่งที่ได้รับจากการจัดงาน ข้อเสนอแนะ บันทึกข้อความที่ได้จากการสัมภาษณ์เพื่อสรุปประเด็นสำคัญเพิ่มเติมจากข้อมูลเบื้องต้นที่ได้และเก็บรวบรวมภาพถ่ายไว้เป็นหลักฐาน

8. สรุปและประเมินผลจากการจัดกิจกรรมแต่ละประเภท เมื่อเสร็จงานแต่ละประเภท ให้จัดประชุมเพื่อประเมินผลงาน ข้อเสนอแนะเพื่อเป็นแนวทางในการจัดงานครั้งต่อไปให้มีข้อบกพร่องน้อยที่สุด บันทึกเรื่องราวจากประสบการณ์ในการจัดงานประกอบกับเอกสารที่บันทึกไว้เดิมให้มีความถูกต้องสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

9. นำข้อสรุปเขียนให้ประชาชนได้ทราบในการจัดเวทีทั่วไป เพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้และการจัดเวทีคืนข้อมูลสู่ชุมชน

3. รูปแบบที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม โดยเป็นการปฏิบัติการวิจัย พร้อมกับการเก็บข้อมูล และไม่มีรูปแบบหรือการกำหนดที่ตายตัว จะมีการปรับเปลี่ยนไปตามเหตุการณ์ และสถานการณ์ เพื่อให้การดำเนินการวิจัยสอดคล้องกับบริบท และเงื่อนไขของบุคคล เวลา และสถานการณ์การเปลี่ยนแปลงในชุมชน

4. เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล

1. แบบสังเกต ใช้ในการสังเกตแบบมีส่วนร่วม และการสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วมประกอบ
2. แบบสัมภาษณ์ ใช้ทั้งแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง และแบบไม่มีโครงสร้าง
3. แบบบันทึกการสนทนากลุ่ม ใช้ในการจัดเวทีประชุม

5. แหล่งข้อมูลและการเก็บรวบรวมข้อมูล

แหล่งข้อมูลและการเก็บข้อมูล ในการวิจัยครั้งนี้ มีดังนี้

1. แหล่งข้อมูล ได้แก่
 - 1.1 หน่วยบ้านหนองเรือและโรงเรียนบ้านหนองเรือ อำเภอเมือง จังหวัดยโสธร
 - 1.2 วัดวัดสว่างโพธารามบ้านหนองเรือ
 - 1.3 ภูมิปัญญาท้องถิ่นที่เป็นบุคคล และประเภทวัฒนธรรมของบ้านหนองเรือ
2. วิธีการเก็บข้อมูล ดำเนินการโดยวิธีการต่าง ๆ ดังนี้
 - 2.1 การสังเกต ใช้การสังเกตแบบมีส่วนร่วม และการสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วมประกอบกัน เพื่อให้ได้ข้อมูลอย่างหลากหลาย โดยทีมวิจัยและนักเรียน ได้สังเกตการณ์จัดกิจกรรมต่างๆ ในงานวิจัย โดยเป็นการสังเกตกระบวนการ และพฤติกรรมของผู้เข้าร่วม และบุคคลที่เกี่ยวข้องต่าง ๆ

2.2 การสัมภาษณ์ ใช้ทั้งการสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง และแบบไม่มีโครงสร้าง เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลให้ได้ในระดับลึก โดยทีมวิจัยและนักเรียน ได้สัมภาษณ์ประชุมช่าวบ้าน พระสงฆ์ผู้นำชุมชน ช่าวบ้าน เด็กและเยาวชน นักเรียน ครู อบต. และเจ้าหน้าที่ของทางราชการ

2.3 การสนทนากลุ่ม ส่วนใหญ่จะจัดขึ้นในรูปแบบของเวทีพูดคุยแบบช่าวบ้าน (โสกัน) เป็นการประชุมระหว่างทีมวิจัยด้วยกันเอง ทีมวิจัยกับเด็กนักเรียน เยาวชน ทีมวิจัยกับช่าวบ้าน ประชุมในชุมชน และทีมวิจัยกับพี่เลี้ยง เป็นต้น เพื่อให้ได้ข้อมูลที่หลากหลาย จากมุมมองของผู้คนในแวดวงต่าง ๆ กัน

6. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล ในการวิจัยครั้งนี้ ข้อมูลทั้งหมด เป็นข้อมูลเชิงคุณภาพ ใช้ จึงสถิติพรรณนาในการวิเคราะห์ข้อมูลในส่วนที่เป็นเนื้อหา และใช้รูปภาพที่เกี่ยวข้องต่าง ๆ เป็นองค์ประกอบในการเสนอข้อมูล

7. ผู้ที่เกี่ยวข้องในโครงการวิจัย

1 ทีมวิจัยหลัก ประกอบด้วยทีมวิจัยจำนวน 7 คน ดังนี้

1. นายประพันธ์ หางนาค	หัวหน้าโครงการฯ
2. พระปลัดสังคม สังคม	ทีมวิจัย
3. นางพรทิพย์ หางนาค	ทีมวิจัย
4. นายยงยุทธ เชื้อบ้อนฑิต	ทีมวิจัย
5. นายนานียร หางนาค	ทีมวิจัย
6. นายเดช หางนาค	ทีมวิจัย
7. นายบุญทัน วรรณชาติ	ทีมวิจัย

ที่ปรึกษา

1. นายพนม จิตตะยศธร	ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านหนองเรือ
2. นางสุมาลี ศรีพุทธินทร์	ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านหนองสรวง
3. พระครูโอภาสโพธาราม	เจ้าคณะตำบลหนองเรือ
4. นางสุวารี จิตตะยศธร	ครูชำนาญการพิเศษ โรงเรียนบ้านหนองเรือ
5. นายสติตย์ หางนาค	กำนันตำบลหนองเรือ
6. นายเกغم บุญทวี	ผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ 9 บ้านหนองเรือ
7. นายสมชัย วงศ์ศิลป์	ผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ 2 บ้านหนองเรือ

8. นายกำแหง ไชยมี	ผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ 3 บ้านหนองเรือ
9. นายสีหา จิตตะยศธรรม	ข้าราชการบำนาญ (ครู) บ้านหนองเรือ

ทีมวิจัยชุมชน กลุ่มผู้นำชุมชนและชาวบ้าน จำนวน 30 คน

1. นางบรรจง เจตินัย
2. นางนิรันดร์ วรรณชาติ
3. นายส่งกรานต์ วงศ์คณิตย์
4. นายจันทร์ เสนาพรหม
5. นางอุไรพร หางนาค
6. นายสมบูรณ์ อนุธรรม
7. นายประสาท พงษ์สนิท
8. นายวีระ พงษ์สนิท
9. นายทวี ไชยมี
10. นายสมาน เสนาพรหม
11. นางลำไย แก้วสกุลณี
12. นายไพบูลย์ เนตรหาญ
13. นายสมชาย ชังชัย
14. นายสุพจน์ ฟีปากดี
15. นายอุดร พงษ์สนิท
16. นายนพพร ฟีปากดี
17. นายไพลิช เจตินัย
18. นายสมยศ ภูสูจาริต
19. นายชั่วน พงษ์สนิท
20. นายวิໄล บุตธรรม
21. นายศรีนกร อนุธรรม
22. นายณรงค์ yawas โนภัส
23. นายตวิล เสนาพรหม
24. นายส่งฯ เสนาพรหม
25. นายพิกุล ไชยมี
26. นายน้อย วงศ์ศิลป์
27. นายรังสี คำภัส

28. นางสาวรุ่งโรจน์ เพชร

29. นายไสว ชูรัตน์

30. นายมานพ ชื่นตา

ทีมวิจัยนักเรียนและเยาวชน

1. นักเรียนโรงเรียนบ้านหนองเรือ 141 คน
2. นักเรียนโรงเรียนสิงห์สามัคคีวิทยา 60 คน
3. เยาวชนบ้านหนองเรือ 19 คน

องค์กร / พี่เลี้ยง / ภาคีเครือข่าย

1. นายพินิจ คาดพันโน^{ผู้ประสานงานชุดโครงการเด็กและเยาวชนจังหวัดยโสธร}
2. นางพนนวรรณ คาดพันโน^{ผู้ช่วยผู้ประสานงานชุดโครงการเด็กและเยาวชนจังหวัดยโสธร}
3. กลุ่มผู้ประสานงาน จากสกอ. ฝ่ายวิจัยเพื่อท่องถิ่น

บทที่ 4

ผลการวิจัย

การวิจัยเรื่องการเรียนรู้และสร้างจิตสำนึกรักษ์ประเพณีบุญพระหมวดของเด็กและเยาวชน
บ้านหนองเรือ ตำบลหนองเรือ อำเภอเมือง จังหวัดยโสธร นำเสนอผลการวิจัยดังนี้

1. ประเพณีบุญพระหมวดกับการสร้างจิตสำนึกรักษ์ประเพณีท้องถิ่นของชุมชนบ้านหนองเรือ
2. ประเพณีบุญพระหมวดกับการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการทางศาสนาเบ้าแวดของกลุ่มเยาวชน
3. กิจกรรมปลูกจิตสำนึกรักษ์ประเพณีท้องถิ่นบ้านหนองเรือ
4. ผลที่เกิดกับเด็กและเยาวชน ผู้คนในชุมชน หน่วยงาน องค์กรปกครองในท้องถิ่น

1. ประเพณีบุญพระหมวดกับการสร้างจิตสำนึกรักษ์ประเพณีท้องถิ่นของชุมชนบ้านหนองเรือ

คำตามนี้เป็นสิ่งที่ท้าทายความสามารถ ความอยากรู้ อยากเห็นและจะต้องกระทำให้เห็นเป็นรูปธรรมให้ชัดเจน ทีมวิจัยได้ศึกษาหาข้อมูลความเป็นมาของประเพณีท้องถิ่นบุญพระหมวดบ้านหนองเรือ ตำบลหนองเรือ อำเภอเมือง จังหวัดยโสธร จากการสัมภาษณ์ ชักถามข้อมูลจากบุคคลต่างเพศต่างวัย จากหลายสาขาอาชีพ จนกระทั่งได้ข้อมูลเกี่ยวกับการจัดงานบุญพระหมวดของบ้านหนองเรือนอดีต ดังนี้

การประชุมทีมวิจัยและผู้นำท้องถิ่น 1 มีนาคม 2550

ความเป็นมาของบุญพระเหวดบ้านหนองเรือ

พระครูไอกาส โพธารามรังษี เจ้าคณะตำบลหนองเรือ เจ้าอาวาสวัดสว่างโพธาราม อุปสมบทและจำพรรษาที่วัดสว่างโพธารามมาแล้วกว่า 45 พรรษา เล่าให้ทีมวิจัยและชาวบ้านฟัง เมื่อวันที่ 1 มีนาคม 2551 ได้ข้อมูลเบื้องต้นว่า บุญพระเหวดจัดต่อเนื่องกันมาช้านานแล้ว เดิมที่เดียว ก่อนการการจัดงานจะประชุมชาวบ้านโดยการตีกลองโขม เพื่อให้ชาวบ้านทุกครอบครัวเรื่องมาร่วม ประชุมที่วัดเพื่อกำหนดวันเวลาที่จะจัดงานเป็นการล่วงหน้า เพื่อจะให้ชาวบ้านได้เตรียมตัวก่อนถึง วันงาน มีเวลามากพอที่จะทำการหมักเป็นข้าวเจ้าเพื่อจะนำมาป่น นอนแป้ง แล้วนำมานึ่ง ตำ นวด ทำข้าวปุ๋น(ขنمจีน) ซึ่งต้องใช้เวลาเตรียมการอย่างน้อย 15 วัน ซึ่งในสมัยก่อนจะทำกันข้าวปุ๋นกัน ทุกครอบครัว เพื่อใช้ต้อนรับแขกหรือญาติ ๆ ซึ่งจะเดินทางมาร่วมงานบุญพระเหวด อีกส่วนหนึ่ง คณะกรรมการจัดงานจะต้องไปร่วมเตรียมงานกันที่วัด ออกภารกิจในตัววัดต่างๆ ที่อยู่ใน หมู่บ้านไกลีเคียง เพื่อมารับกันที่เทศบาลหรือนิมนต์มาเทศน์มหาชาติ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับความสามารถของ พระสงฆ์แต่ละรูป แต่ก่อนพระในวัดต่างๆ เมื่อไกลีเทศบาลเดือนสี่หรือบุญมหาชาติ จะต้องฝึกเทศน์ มหาชาติให้เข้มใจและเทศน์ให้ได้ เมื่อได้รับนิมนต์ไปงานบุญพระเหวดจะต้องสามารถเทศน์ได้ ใน อดีตแต่ละวัดจะมีพระเณรจำพรรษาวัดละหลายรูป

ก่อนถึงวันงาน 7 - 15 วัน พอถึงยามค่ำเมื่อได้ยินเสียงพระตีกลองโขม (ตีกลองงั้นวัด) ผู้คน ผู้แก่จะนำลูกหลาน แม้กระหังหนุ่มสาวมาช่วยงานที่วัด บ้างก็พับนกจากใบatal บ้างก็ทำดอก ดาวเรืองจากนานาข้อม (กิ่งข้อม) ถักไขแมงมุมหลากสีจากเส้นไหบน้ำดี ร้อยมาลัยดอกสะแบง ส่วน หนุ่ม ๆ ก็มักจะช่วยพระเณรดำเนินไปฟลุ บังไฟดอก ทุบเหล็กทุบขา (ขา คือเหล็กหล่อ ทุบให้ แตกออกเป็นชิ้นเล็ก ๆ เพื่อนำมาผสมกับดินปืนบรรจุในบังไฟดอก เมื่อจุดเครยเหล็กหล่อหรือขา ดังกล่าวจะพุ่งขึ้นฟ้ากับดินปืนแล้วแตกกระจายตกลงมาเป็นสีสวยงาม เรียกว่าบังไฟดอก หรือ ดอกไม้ไฟ เป็นที่สนุกสนาน

ก่อนที่จะถึงวันงาน 3 วัน เป็นหน้าที่ของคุณปู่คุณตาที่จะนำลูกหลานมาประดับตกแต่ง สถานที่จัดงานบุญพระเหวดในวัดให้สวยงาม เช่น ทำรังษยา แหวนผ้าขาวมีไม้กั้นเป็นระยะ ที่ฐาน บูชา มีที่วางดอกไม้ขูปเทียนจำนวนหลาย ๆ ต้นเพื่อให้พอกับการวางดอกไม้ป่าที่ผู้ร่วมบวงสรวงแห่นมา บูชา

ฐานชงยา ทำที่วังเครื่องมูชา

ในวันเชิญพระเวสสันดรเข้าเมืองและแห่พระอุปครุฑเข้ามาปักปกรักษาบ้านเมือง บังกีสรรพาเส้น hairy ป่าลำเพื่อมาตอกมัดกับต้นเสาศาลาเพื่อแหวนมาลัยดอกสะแบง นกใบตาล ดอกดาวเรือง และเครื่องประดับตกแต่งให้บรรยายกาศบนศาลาเหมือนกับป่าไม้ในเขากีริวงกดที่บรรยายไว้ในกาพย์เทศน์มหาชาติ ก่อนถึงวันงาน 1 วัน ญาติพี่น้องจากต่างถิ่นจะเดินทางมาร่วมงาน ช่วยกันบินวนคบหมู่จีนแล้วแยกจ่ายกันไปกินอย่างทั่วถึง ไม่ว่าจะเป็นขนมหรืออาหารการกินอื่น ๆ พอดีวันงานก็นำอาหารที่จัดเตรียมไว้ ซึ่งจะขาดไม่ได้จะเป็นเอกสารลักษณ์ของบุญผะเหวด คือขันมีจีน (ข้าวปูน) นำไปรวมกันที่วัดเพื่อถวายพระสงฆ์ ญาติพี่น้องจากต่างหมู่บ้านที่มาร่วมงานจะมาร่วมกันมากมายในวันนี้ ตอนเย็นของวันงานมีการแห่พระอุปครุฑ ซึ่งเชื่อว่าพระอุปครุฑเป็นผู้คุยปักปกรักษาป้องกันบ้านเมืองให้พื้นภัยพิบัติ พร้อมทั้งเชิญพระเวสสันดรเข้าเมือง วันรุ่งขึ้นจึงเป็นการฟังเทศน์มหาชาติ

พระที่เทศน์กาพย์มหาชาติ เป็นพระจากวัดต่างๆ ที่ใช้ภิกานิมนต์เพื่อเป็นการบูกล่วงหน้าให้พระท่านทราบว่าจะมาเทศน์มหาชาติกัณฑ์อะไร เพื่อจะได้เตรียมตัวมาเป็นการล่วงหน้า ส่วนญาติโยมที่เป็นชาวบ้านหนองเรือก็จะจับตลาดเป็นเจ้าภาพถวายเครื่องไทยทานแต่ละกัณฑ์ล่วงหน้า เพื่อที่จะได้เตรียมสิ่งของที่จะถวายพระที่จะมาเทศน์ในกัณฑ์ที่ตนเป็นเจ้าภาพ ก่อนที่พระจะขึ้นเทศน์ แต่ละกัณฑ์นั้น จะมีการป่าวประกาศให้เจ้าภาพแต่ละกัณฑ์มาจุดเทียนธูปบูชาพระธรรมก่อนที่จะฟังเทศน์ ดังนี้นัดในอดีตจึงเป็นจุดรวมของผู้คนหรือแหล่งการศึกษาเรียนรู้ที่ยังใหญ่

ต่อมาจะหลังมีพระเอกสารในวัดน้อยลง บางวัดกล้ายเป็นวัดร้างขาดพระเอกสารไปก็มี เมื่อถึงเทศกាលบุญมหาชาติหรือบุญผะเหวดจึงต้องไปนิมนต์พระนักเทศน์ที่เทศน์เลี้ยงดีจำนวน 2-3 รูป มาเทศน์มหาชาติ โดยการแสดงบทบาทสมมติตามเนื้อเรื่องที่เทศน์ ส่วนพระที่นิมนต์มาจากวัดใกล้เคียงเพียงแต่มารับกัณฑ์เทศน์แล้วก็กลับไป ผู้คนในชุมชนขาดการมีส่วนร่วมในที่สุดก็จะเลี้ยงและ

ลืมเลือนไปจากอดีต หมู่บ้านหนองเรือกีประสนปัญหาชั่นเดียวกันจึงจำเป็นคืนหาความเปลี่ยนแปลง ดังกล่าวแล้วรับร่วมกันทางแก้ไขให้สิ่งดี ๆ ในอดีตกลับคืนมาสู่เยาวชนรุ่นหลังก่อนที่จะสายเกินไป

นายสอ วงศ์ศิลป์ ประษุขชาวบ้าน ผู้นำในการประกอบพิธีทางศาสนา อดีตเคยบวชและเป็นถึงเจ้าอธิการวัดสว่างโพธารามบ้านหนองเรือ ได้เล่าให้ทีมวิจัยฟังว่า งานประเพณีบุญพระเหวดเคยจัดกันแบบยิ่งใหญ่ การแห่พระเวสสันดร์เข้าเมือง มีขบวนช้างขบวนม้า และผู้คนจากหมู่บ้านใกล้เคียงมาร่วมมากมาย ผู้คนต่างเสื่อมใสศรัทธาในพระพุทธศาสนา แต่ก่อนวัดบ้านหนองเรือเป็นสำนักเรียนธรรมะของตำบล มีพระเณรจำพรรษาปีละมากกว่า 30 รูป ตอนเข้าตอนเย็นจะได้ยินเสียงพระเณรในวัดฝึกสวดมนต์ห้องบ่นตำราอยู่อึ้งมี โดยเฉพาะใกล้วันงานบุญพระเหวดพระเณรจะพา กันท่องหรือฝึกเทศน์มหาชาติกันทุกรูป ในช่วงเข้าพรรษาตลอดไตรมาสจะมีพระเณรในวัดคอยผลัดเปลี่ยนกันมา เทคนาให้ญาติโยมที่มาปฏิบัติธรรม ได้ฟังเทศน์ตลอดทั้งสามเดือน ในสมัยที่หลวงพ่อพระครูประภัศร์สิกขิกิจยังไม่มรณภาพ จะมีที่สอนเปรียญธรรมได้ 3 ประโยคชื่นไป ซึ่งเรียกกันว่าไปว่าพระ มหา ซึ่งเป็นลูกศิษย์ของท่านได้เป็นครูสอนนักธรรมครรชี นักธรรมไทย นักธรรมเอกให้แก่พระเณรที่บวชใหม่ ในช่วงเดือนพฤษจิกายนของทุกปี เป็นช่วงที่สอนธรรมสนานหลวง การท่องบ่นหนังสือจะได้ยินเสียงทั้งกลางวันกลางคืน เมื่อถึงวันธรรมสวนะ ญาติโยมพากันมาไหว้พระสวดมนต์และธรรมวัตรเย็นกันเต็มศาลา มีวัดเป็นที่รวมจิตใจของชาวบ้าน เมื่อหันคิดถึงวันก่อนๆ ในอดีตแล้ว ก็อดที่จะใจหายไม่ได้ที่เห็นคนรุ่นใหม่รีบห่างเหินจากวัดไป นับวันจะมีผู้คนเข้าวัดเพื่อประกอบศาสนกิจน้อยลงทุกที กลัวว่าสักวันหนึ่งจะมีไฟบ้านที่จะสืบต่อไป

นายสีหา จิตตะยศธรรม อดีตครูใหญ่โรงเรียนบ้านหนองเรือ ช่วง พ.ศ. 2521 – 2527 เล่าให้ทีมวิจัยฟังว่า ระยะหลังบ้านเมืองเราเปลี่ยนแปลงไป การเรียนหนังสือที่เคยมีในวัดลดลงทบายน มีการขยายการศึกษาในโรงเรียนจาก ป.4 ถึง ป.7 และการศึกษาภาคบังคับจาก ป.1 ถึง ป.6 การอุปสมบทเป็นสามเณรก็น้อยลง ทำให้จำนวนพระเณรในวัดและรูปแบบการศึกษาในวัดเปลี่ยนแปลงไป

ในปี พ.ศ. 2525 บ้านหนองเรือและหมู่บ้านใกล้เคียง มีโรงเรียนมัธยมศึกษาประจำตำบลขึ้น โดยสร้างที่บริเวณที่สาธารณองค์น้ำวางยา ซึ่งคือโรงเรียนสิงห์สามัคคีวิทยา ปัจจุบัน เด็กหันมาเข้าเรียนในโรงเรียนสิงห์สามัคคีวิทยา แทนการบวชเรียนในวัด ปัจจุบันได้ขยายการศึกษาภาคบังคับโดยให้นักเรียนได้เรียนในโรงเรียนจนจบการศึกษาภาคบังคับ 12 ปี จึงทำให้วัดสว่างโพธารามไม่มีสามเณรบวชในวัดเลย เว้นแต่เป็นช่วงปิดภาคเรียนฤดูร้อนจึงจะมีเด็ก ๆ อุปสมบทเป็นสามเณรบ้าง แต่เป็นการอุปสมบทเพียงระยะเวลาอันสั้นเท่านั้น มิได้นานเพื่อเล่าเรียนหรือศึกษาธรรมะนั้นอยู่ก่อน

นอกจากบุคคลดังกล่าวแล้ว ทีมวิจัยได้สอบถามข้อมูลจากชาวบ้านหนองเรือ กลุ่มอายุต่าง ๆ เพื่อหาข้อมูลการมีส่วนร่วมในกิจกรรมที่เกี่ยวกับชนบทธรรมเนียมประเพณีของหมู่บ้านหนองเรือ

ข้อมูลจากการสัมภาษณ์บุคคล กลุ่มอายุ 35 - 60 ปี จำนวน 10 คน ซึ่งให้ข้อมูลเรื่อง ประเพณีบุญพะเหวดบ้านหนองเรือ ประกอบด้วย นายวีระ พงษ์สนิท นายทองสา ชูรัตน์ นายรังสี คำภัส นายสงกรานต์ วงศ์คณิตย์ นางนิรันดร์ วรรณชาติ นางบรรจง เกตินัย นายสมบูรณ์ อนุธรรม นางจงจิต บุญทวี นางสงวน เสนาพรหม และนายน้อย วงศ์ศิลป์ ได้เล่าข้อมูลที่ตนมีส่วนร่วมใน กิจกรรมเกี่ยวกับประเพณีว่า

“ตอนเองไม่ค่อยจะมีบทบาทมากนัก ส่วนมากจะร่วมงานตามที่ประธานชาวบ้านสั่งให้ทำ เท่านั้น แต่ไม่เคยคิดไปไกลว่าสักวันหนึ่งประเพณีและสิ่งศักดิ์สิทธิ์อาจจะสูญหายไปจากชุมชนบ้าน หนองเรือ เพราะขาดผู้สืบทอด การปฏิบัติที่ผ่านมาตอนเพียงแต่ทำงานตามคำบอกของผู้เฒ่าผู้แก่ เท่านั้น คิดเสียดายเหมือนกันถ้าหากสิ่งศักดิ์สิทธิ์ที่สืบทอดกันมาหลายชั่วอายุคน จะต้องมาสิ้นสุดลง ในช่วงที่เรายังมีชีวิตอยู่”

“เด็กและเยาวชนในวันนี้ คงไม่ใส่ใจเรื่องประเพณีเหล่านี้มากนัก เพียงแต่ได้สนุกสนานจากการดื่มเหล้ามายามีเมื่อถึงเทศกาลงานประจำปีเท่านั้น ถ้าไม่มีรหัสพแทบจะไม่มีส่วนร่วมด้วยซ้ำ คิดอยู่เหมือนกันว่าทำอย่างไร วัยรุ่นในวันนี้จะได้เข้าวัดเข้าวานบ้าง”

“คงต้องรอให้เด็กวันนี้มีอายุมากขึ้น เมื่อนั้นแหละเราจะเข้าวัดเอง เหมือนกับพ่อคุณในขณะนี้ แต่เขาคงทำอะไรได้ไม่เป็นโฉนดเป็นพาย ประเพณีที่ดีงามดังเดิมคงจะเพียงหรือเปลี่ยนไปตามยุคตามสมัย”

“เมื่อถึงวันนั้น หลาย ๆ หมู่บ้านก็คงจะไม่แตกต่างไปจากบ้านหนองเรือ คงต้องปล่อยให้เวลาเป็นเครื่องตัดสิน ลำพังตัวเราคงทำอะไรได้ไม่มากนัก”

ข้อมูลจากการสัมภาษณ์บุคคลกลุ่มอายุ 20 - 30 ปี จำนวน 10 คน ซึ่งให้ข้อมูลเรื่องประเพณีบุญพะเหวดบ้านหนองเรือ ประกอบด้วย นายศักดิ์ชัย หางนาค นายไชยยา วรรณวงศ์ นายชัยยา ไชยนี นายประทวน พงษ์สนิท นางอุไรพร หางนาค นางสมคิด พงษ์สนิท นางโศธร ชังชัย นางนุชรา ชื่นตา นางสวัสดิ์ สีหานาจ และ นางแสงอุทัย หางนาค ได้ให้ข้อมูลว่า

“ตอนอยู่ในวัยที่กำลังทำงาน แต่มีความเต็มใจที่จะร่วมงานประเพณีต่าง ๆ ของหมู่บ้าน มีความพร้อมที่จะเสียสละทุนทรัพย์แต่คงจะไปอยู่ร่วมตลอดทั้งวันเหมือนปัจจุบัน ตายายคงไม่ได้”

“พวกตนมีส่วนร่วมค่อนข้างน้อยมาก รอให้อาชญากรขึ้นคงจะเข้าร่วมกิจกรรมอย่างเต็มที่ แต่ วันนี้ขอให้สนับสนานให้เต็มที่ไว้ก่อน ”

“ความเข้าใจเกี่ยวกับประเพณีนั้นพอจะรู้บ้างจากการสอบถามผู้เฒ่าผู้แก่ แต่ถ้าให้ไปจัดงานหรือเป็นผู้นำในการจัดงานแล้ว คงทำอะไรไม่ถูก แต่ก็อย่างท่า อย่างรู้ และร่วมงานด้วยความเต็มใจ ”

“ที่ผ่านมาตนเองคงช่วยเหลืองานโดยใช้กำลังเสียส่วนมาก ไม่เข้าใจขั้นตอนของพิธีกรรมเท่าไหร่นัก บางครั้งยังอดแปลกใจไม่ได้ว่า ถ้าเราจะปรับรูปแบบของงานประเพณีให้ทันสมัยหรือเป็นแบบรีบเร่งไม่ได้หรือ พวกรามไม่มีความอดทนที่จะนั่งหรือฟังเทคโนโลยี ๆ ได้ หรืออาจเป็น เพราะพวกตนยังไม่แก่ก็อาจเป็นได้ ”

ข้อมูลจากการสัมภาษณ์บุคคล กลุ่มเด็กประถมและมัธยมศึกษา อายุ 8 - 20 ปี ซึ่งเป็นนักเรียนระดับประถมศึกษา เล่าว่า

“งานประเพณีของหมู่บ้าน พวกตนขอบมากและอยากร่วม พวกตนมักจะตามคุณยายคุณตาไปวัดบ่อย ๆ ส่วนมากจะไปวิ่งเล่นสนับสนาน จะได้เล่นได้ชม เช่น บึงไฟ ปะทัด จับฉลากแม่ตัวแห่กันที่หลอน เชิงบึงไฟ ”

“ประเพณีที่พวกพูดขอบมากที่สุดคือประเพณีสงกรานต์ ที่ชอบ เพราะได้เล่นน้ำสนับสนาน รองลงคือประเพณีบุญบึงไฟ เพราะได้จุดบึงไฟเล่นสนับสนานดี ”

ส่วนนักเรียนที่เรียนในระดับมัธยม มีความคิดกว้าง ประกอบด้วย กระดับประถมศึกษา ได้ให้ข้อมูลแก่ทีมวิจัยว่า

“พวกพูดมีความเข้าใจมากนี้ว่า เดือนใดมีประเพณีอะไร บางประเพณีคุณครูได้มอบหมายให้เขียนรายงานและกำหนดคำถาวร ให้หาคำตอบเขียนรายงานส่องอาจารย์ด้วย จึงทำให้พวกพูดพยายามค้นหาคำตอบว่า ทำไม่เงื่อนประเพณีเหล่านี้ ”

“การมีส่วนร่วมของพวกเขามีน้อยมาก เมื่อพวกเขามาร่วมงานมักจะจับกลุ่มคุยกัน ตลอดไป ก้าวมาทำให้ผู้ใหญ่เกิดความรำคาญมากกว่า พวกเขามักจะมาเล่นกันเป็นกลุ่ม ๆ แต่ก็สนับสนาน อยากรู้ สนใจและร่วมสนับสนานในงานประเพณีต่างๆ ในงานบุญจะเห็นเราได้ร่วมงานหลายอย่าง แห่พระ华东เข้าเมือง ทำกันที่หลอน ร่วมฟังเทคโนโลยีบ้างแต่ก็เพียงเล็กน้อย ”

“ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับประเพณีบุญพระเหวด พวกตนพอทรามเรื่องราวเพียงครึ่ง ๆ กลาง ๆ ถ้าจะให้เข้าเป็นผู้นำในการจัดงานคงทำไม่ได้ ไม่รู้ว่าจะทำขึ้นตอนใดก่อน ขึ้นตอนใดหลัง แต่คิดว่า ถ้าให้เขามาสังเกตจดจำในวันนี้ วันหนึ่งข้างหน้าถ้าไม่มีใครพาพวกเขาทำ พวกเขาคงต้องพึ่งตำรา แต่ไม่นั้น ใจว่าตำราที่เขียนไว้จะมีลักษณะการดำเนินงานและขั้นตอนเหมือนที่ผู้เฒ่าผู้แก่ได้ปฏิบัติอยู่ ทุกวันนี้หรือไม่”

“ด้านคุณค่าของงานประเพณีวัฒนธรรมต่าง ๆ เขายอมรับว่ามีค่ามาก แต่ลำพังขาดคนเดียว หรือคนกลุ่มน้อยคงช่วยอะไร ได้ไม่นานนัก นึกเสียดายหากว่าวันหนึ่งสิ่งศิริเหล่านี้ต้องสูญหายไป อย่างให้มีตำราคู่มืองานประเพณีบ้านหนองเรือไว้ทุกประเพณี เพื่อวันข้างหน้าเราจะปฏิบัติได้ถูกต้อง”

เราได้อะไรจากการสัมภาษณ์ผู้คนในชุมชน

จากการสัมภาษณ์บุคคลในชุมชนทุกกลุ่มอายุและต่างอาชีพ ทำให้ทีมวิจัยได้ทราบข้อมูล ความต้องการของชุมชนบ้านหนองเรือ ดังนี้

1. ทุกคนอยากรู้ส่วนร่วม มีบทบาทหน้าที่ในการจัดและอนุรักษ์ประเพณีวัฒนธรรมอันดีงาม
2. ทุกคนอยากรู้ส่วนร่วม แหล่งข้อมูลที่จะยืดถือและขั้นตอนการปฏิบัติกรรมแต่ละประเพณี เพื่อจะปฏิบัติได้ถูกต้องตามประเพณีดังเดิมของหมู่บ้าน
3. ทำอย่างไรเด็กและเยาวชนในวันนี้จะมีความรู้ความเข้าใจและเห็นความสำคัญของ ประเพณีต่าง ๆ ก่อนที่ประเพณีเหล่านั้นจะเลื่อนหายไป
4. ทำอย่างไรเยาวชนในวันนี้จะเข้าร่วมกิจกรรมทางประเพณีกับชุมชนอย่างมีจิตสำนึกรักษา ประเพณีวัฒนธรรมอย่างแท้จริง และลดปัญหาความขัดแย้งของกลุ่มวัยรุ่น

การศึกษาดูงานประเพณีบุญพระเหวดและนำรูปแบบมาปรับเปลี่ยนให้เหมาะสมกับประเพณี บุญพระเหวดบ้านหนองเรือ

เวทีแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ทีมวิจัยได้ประชุมและเปิดโอกาสให้ทุกคนได้แสดงข้อคิดเห็น อย่างหลากหลายถึงรูปแบบการจัดประเพณีบุญพระเหวดบ้านหนองเรือ ในวันที่ 1 มีนาคม 2550 จาก ข้อมูลปัญหา 4 ประเด็นหลักคือ

1. ทำอย่างไรทุกคนจะมีส่วนร่วมและบทบาทหน้าที่ร่วมกัน
2. ร่วมกันสืบสานประเพณีต่างๆ ทั้ง 12 เดือน และบันทึกสรุปไว้เป็นคู่มือในการจัดงาน ประเพณีท่องถินในปีต่อ ๆ ไปเพื่อให้บุตรหลานและเยาวชนได้สืบทอดในวันข้างหน้า

3. ช่วยกันวางแผนให้เด็กเยาวชนมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ประเพณีวัฒนธรรมท้องถิ่น
4. ปลูกจิตสำนึกรักษาประเพณีและวัฒนธรรมที่ดีของท้องถิ่น เพื่อนำมาแก้ปัญหาความ

ขัดแย้งและการทะเลาะวิวาทของเด็กและเยาวชน

จากการแสดงข้อคิดเห็นใน 4 ประเด็นดังกล่าว ในที่สุดที่ประชุมก็ได้ข้อสรุปและแนวทางในการดำเนินงาน ดังนี้

1. ศึกษาดูงานรูปแบบการจัดงานบุญพระเหวด ที่ประชุมและเวทีชาวบ้านได้ทำความสะอาดเข้าใจร่วมกัน โดยมีทีมวิจัย พระสงฆ์ ผู้นำชุมชน และโรงเรียนบ้านหนองเรือ มอบหมายให้ผู้ใหญ่บ้านคัดเลือกตัวแทนจาก 4 หมู่บ้าน ๆ ละ 3-5 คน ครุ 3-5 คน คัดเลือกตัวแทนนักเรียน ประมาณศึกษาจากโรงเรียนบ้านหนองเรือ 10 คน นักเรียนมัธยมโรงเรียนสิงห์สามัคคีวิทยา 10 คน ทีมงานวิจัยและที่ปรึกษา 14 คน ไปทัศนศึกษาดูงานบุญพระเหวดที่จังหวัดร้อยเอ็ด วันที่ 3 มีนาคม 2550 โดยมอบหมายภารกิจในการศึกษา ดูงานให้ทุกคนสัมภาษณ์สอบถาม บันทึกข้อมูลและความเป็นมาของประเพณีบุญพระเหวดให้ได้มากที่สุด โดยทุกคนได้รับแจกสมุด ปากกา และโจทย์ปัญหาในการไปศึกษาดูงาน

ทีมวิจัยได้เดินทางถึงสถานที่จัดงานบึงพลาญชัย สถานที่จัดงานบุญพระเหวด จังหวัดร้อยเอ็ด

แยกข้ายกันออกศึกษาและเก็บข้อมูล จากผู้มาร่วมงาน กรรมการขัดงาน และประชญ์ท่องถิน'

เมื่อได้ข้อมูลแล้วกลับมาจุดนัดพบในเวลาที่กำหนด

หลังจากศึกษาดูงานและเก็บข้อมูลทั้งวัน คณะวิจัยและทีมงานจึงได้เดินทางกลับ ตลอดระยะเวลาที่อยู่บูรณา ต่างคนต่างสอนความข้อมูลที่ได้ศึกษา สัมภาษณ์ และสังเกต ด้วยใบหน้าที่เต็มไปด้วยความสุข มีความมุ่งมั่นที่จะร่วมกันสืบสานงานประเพณีนุญณะเวดของหมู่บ้านหนองเรือให้เป็นรูปธรรมให้จงได้ ต่างคนต่างๆได้แลกเปลี่ยนข้อมูลที่ตนได้มานำทำให้ลึมเวลาในการเดินทางว่าเดียวเดียวก็กลับถึงบ้านแล้ว ไม่ทันที่บนมือฉันซึ่งรับประทานจากโรงพยาบาลนุญณะเวดจังหวัดร้อยเอ็ดยังไม่ยอมเสียด้วยซ้ำ

เย็นวันนั้นทุกคนกลับถึงบ้าน ต่างทบทวนและบันทึกข้อมูลที่ได้พบเห็น เตรียมนำเสนอ และร่วมกันสรุปผลที่ได้จากการศึกษาดูงานในวันรุ่งขึ้น

กลับถึงบ้านในตอนเย็นพร้อมกับข้อมูลทั้งที่บันทึกด้วยตัวอักษร และอยู่ในความทรงจำ

การสรุปข้อมูลของทีมศึกษาดูงาน นักเรียน ทีมวิจัย และคณะ ที่หอประชุม ร.ร.หนองรือ

2. นำข้อมูลที่ได้จากการศึกษาดูงานมาอปริปรายหาข้อสรุป รูปแบบในการจัดเตรียมงาน บุญพระเพาลที่หนูน้ำหนอนเรือ โดยมีการอภิปราย คืนข้อมูลจากการไปศึกษาดูงานที่จังหวัดร้อยเอ็ด ศึกษาถึงข้อดีข้อเสีย นำข้อดีมาปรับรูปแบบในการจัดงานให้เหมาะสมกับท้องถิ่น

การประชุมครั้งที่ 2 เป็นการคืนข้อมูลจากการไปศึกษาดูงานที่ทุกคนร่วมกันเก็บข้อมูลมาได้ หลายประเด็นที่น่าศึกษา และควรจะพิจารณานำมาปรับปรุงใช้กับงานบุญพระเหวดบ้านหนองเรือ โดยนำข้อมูลที่เก็บมาได้ 7 ประเด็น ดังนี้

1. งานบุญพระเหวดที่จังหวัดร้อยเอ็ดเป็นเมืองใหญ่ คงมีทุนมากจึงจัดได้ สังเกตเห็นได้จาก ป้ายโฆษณาห้างร้านที่สนับสนุนงบประมาณ
2. หน่วยงานต่างๆ ที่มาร่วมมีธนาการ ร้านค้าและเอกชน
3. โรงพยาบาลมีมากมาย อาหารการกินมีตลอด
4. งบประมาณจากการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย จึงทำให้งานนี้เป็นที่น่าสนใจ
5. ในความรู้และเอกสารแนะนำก็มีส่วนช่วยในการประชาสัมพันธ์ของจังหวัด
6. ขบวนแห่เมริวิประกอบสวยงามตามเรื่องราวในแต่ละกัณฑ์
7. รายได้และข้อมูลการท่องเที่ยวที่มีผลทางด้านเศรษฐกิจและรายได้ของกลุ่มอาชีพ

จากการคืนข้อมูลดังกล่าว ยังไม่ได้ข้อสรุปแบบในการจัดงานบุญพระเหวดของบ้านหนองเรือ ที่ประชุมมีมติร่วมกันที่จะจัดเวลาที่ชาวบ้านครั้งที่ 3 ขึ้น โดยจะจัดทำบุญเลี้ยงพระที่กลางหุ่งนาป่าสะแบงที่นาของนายแวง สิงคิบุตร ในวันที่ 5 มีนาคม 2550 โดยในวันนั้นจะมีครุนักเรียน ประชุมชาวบ้าน ผู้นำชุมชน ประชาชน เยาวชน ตลอดจนผู้มีส่วนเกี่ยวข้องเพื่อหารูปแบบบุญพระเหวดบ้านหนองเรือ ตามที่เราได้ไปศึกษาดูงานจากจังหวัดร้อยเอ็ดสู่ประเพณีบุญพระเหวดบ้านหนองเรือ

ก่อนถึงวันงาน 7 วัน ทีมวิจัยได้ศึกษาและกำหนดแนวทางที่น่าจะเป็นไปได้ รวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์ประชุมชาวบ้าน ผู้นำชุมชน ประชาชน เยาวชน ตลอดจนผู้มีส่วนเกี่ยวข้องเพื่อหาข้อสรุปในการจัดงานบุญพระเหวดของหมู่บ้านหนองเรือ ซึ่งจะจัดขึ้นระหว่างวันที่ 16 – 17 มีนาคม 2550

บรรยายการทำบุญเลี้ยงพระ ร้อยมาลัยดอกสะแบงโดยใช้หุ่นนางกลางหุ่งกว้างที่ล้อมไปด้วยดอกสะแบงที่ออกดอกสีแดงสะพรั่ง โดยต่างคนต่างเตรียมสำรับกับข้าวสารร่วมกันถวายพระ ขณะที่แม่ครัวจัดเตรียมอาหารหวานถวายพระ อีกด้านหนึ่ง คุณปู่ คุณย่า คุณตา คุณยาย ประชุมชาวบ้าน คณะทำงานทีมวิจัย และทีขาดไม่ได้คือน้องๆ เยาวชน ต่างร้อยมาลัยดอกสะแบง และแลกเปลี่ยนข้อคิดเห็น เล่าประวัติความเป็นมาด้วยเดิมให้ลูกหลานฟัง มีคนตระพื้นเมืองบรรเลงสลับเป็นระยะๆ ความแตกต่างระหว่างวัย ประเพณีดังเดิมในอดีตค่อยๆ ประสบเชื่อมโยงมาสู่เยาวชนคนรุ่นใหม่อ่างกลมกลืน ค่อยเป็นค่อยไปแบบทุกคนมีส่วนร่วม

ອົກປ່ຽນຫາຂໍ້ສຽງປະບຸບແບນກາຮັດຈຳນອຍ່າງຫລາກຫລາຍ

ບຣຍາກາສກາຮັດຈຳນອຍ່າງຫລາຍ
ຮ້ອຍມາລັຍ ແລກປີ່ຢືນຂໍ້ຄົດເຫັນ
ກູມືປັບປຸງດັ່ງເຄີນຕ່າຍທອດສູ່ລູກຫລານ

ອາຫາຮາກວາງມື້ອັນນິ້ນ ນອກຈາກຄວາມພຣະແລ້ວ ຖຸກຄນຍັງ ໄທີ່ອື່ມອ່ອຍຮ່ວມກັນອ່າງເໜືອເພື່ອ^{ໜີ້}
ອື່ມບຸນ ອື່ມໃຈ

ทีมวิจัย การทำบุญเลี้ยงพระและคณะแม่ครัว

แม่舅่กกลางป่า ความศรัทธาอันหลังไหล ร่วมกันஸະປັບປຸງທຳຕິ່ນກົມທົກວາຍພຣະ

ที่ประชุมได้กำหนดครูปแบบของงานบุญพระเวคบ้านหนองเรือ ดังนี้

1. แม่舅่หน้าที่ให้ทุกคนมีส่วนร่วม ตั้งแต่ก่อนงานจนถึงวันงาน

1.1 นักเรียน ร้อยมาลัยดอกสะแบง พับนกกระดาษ ช่วยกันทำความสะอาดลานวัด จัดสถานที่ที่พ่อจะทำได้

1.2 เยาวชนช่วยเตรียมสถานที่ ตั้งเต็นท์รับบริจาก จัดทำโรงทาน จัดโต๊ะเก้าอี้

1.3 ผู้นำชุมชน ประชุมชาวบ้าน กลุ่มผู้สูงอายุ เตรียมใบฎีกา nimnt เตรียมเครื่องบูชา ในศาลาการเปรียญ ต้อนรับพระสงฆ์ การจัดทำบัญชีรับจ่าย

1.4 พระสงฆ์ แนะนำและเตรียมการต้อนรับพระสงฆ์ที่ nimnt มาในงาน

ก่อนถึงวันงาน 1 วัน ทีมวิจัย ชาวบ้าน นักเรียน ต่างมุ่งหน้ามาช่วยกันเตรียมงานที่วัด แห่พวงมาลัยดอกไม้ป่าที่ไปร่วมกันร้อยไว้มาประดับตกแต่งสถานที่จัดงาน คือศาลาการเปรียญวัดสว่างโพธาราม บ้างมีข้าวตอก ดอกไม้ กล้วย อ้อย อาหารหวาน นำมารวมกัน และที่สำคัญและแปลกใหม่กว่าทุกปีคือมีโรงทาน โดยแต่ละคุ้มหรือหมู่บ้านร่วมกันสละเงินทองจัดหาอาหารหวานมาเอง โดยมิได้ใช้งบประมาณจากกองกลางหรือทางวัดแต่อย่างใด

ຂບວນແຫ່ມາລັຍດອກໄນ້ປ່າ

ຜູ້ອໍານວຍການ ໂຮງເຮືນໜອນເຮືອ ຜູ້ສູງອາຍຸ ຈັດເຕີຣີມເຄື່ອງນູ່ຊາຍແລະ ຄວາມເຮືນຮ້ອຍທຳໄປ

2. ຜູ້ນໍາຊັມຊານ ກໍານັນ ຜູ້ໃຫຍ່ບ້ານ ພນູ່ທີ 1 ພນູ່ທີ 2 ພນູ່ທີ 3 ແລະ ພນູ່ທີ 9 ຈັດປະຊຸມລູກບ້ານ ໃນເບຕຮັບຜົດຂອບຂອງຕົນເອງ ຂຶ້ແຈງວັດຖຸປະສົງຄໍ ຮູ່ແບບໃນການຈັດຈານ ເປີດເວທີອົກປ່າຍໃຫ້ສາມາຊິກ ໄດ້ແສດງຄວາມຄົດເຫັນ ທີມວິຈີຍເກີນຂໍ້ອມູລໃນເຊີງລືກເພື່ອການເປົ້າຍຫາຂໍ້ອດີຂໍ້ອເສີຍ ແຕ່ລະ ພນູ່ບ້ານ ປະຊຸມຍ່ອຍ ຕກລົງທີ່ຈະຮ່ວມກັນບວງຈາກ ຈັດຫາຮາຫາຮາກວາຫວານ ມານຮົຈາກເປົ້າໂຮງທານຂອງແຕ່ລະ ພນູ່ບ້ານ

ผู้นำชุมชนจัดประชุมลูกบ้านในเขตรับผิดชอบของตนเอง

3. โรงเรียนบ้านหนองเรือ โรงเรียนสิงห์สามัคคีวิทยา จัดประชุมทำความเข้าใจแก่นักเรียน ซึ่งให้เห็นคุณค่าของuhnธรรมเนียมประเพณีอันดึงของท้องถิ่น ความรับผิดชอบหรือการสร้าง จิตสำนึกที่ดีแก่เยาวชนในการที่จะมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ประเพณีวัฒนธรรมอันทรงคุณค่าของ ท้องถิ่นให้ยาวนานที่สุด

คณะกรรมการโรงเรียนบ้านหนองเรือ โรงเรียนสิงห์สามัคคีวิทยา และทีมงานวิจัย

4. วัดสร้างโพธารามซึ่งเป็นสถานที่ประกอบพิธีกรรมจัดงานประเพณีบุญผะเหวด จัดประชุมวางแผนร่วมกันระหว่าง บ้าน วัด และ โรงเรียนเพื่อสรุปขั้นตอนดำเนินงาน ประชุม แต่งตั้งคณะกรรมการ คณะกรรมการฝ่ายต่าง ๆ

ប្រាជស្ថីឆាតវប៉ាននិងអ្នកចាកចាយការពិរងរីយនណនអនុវត្តន៍ការខេចបនគាត់

ក្រើងបុខាភោប់ការងារនៃការបិទល់កំណើន ក្រើងរឹង ក្រើងព៉ាន

ខ៊ាព៉ានកំណើន

บรรยายกาศบนศาลาในวันเตรียมการขัดงานบุญพระเพลท

เด็กนักเรียนช่วยทำความสะอาดบริเวณวัดเพื่อขัดงานบุญพระเพลท

คุณย่า คุณยายเก็บภาชนะและเตรียมเครื่องบูชา

บรรยายกาศในการจัดงานคึกคักกว่าทุกปี จากการสัมภาษณ์ข้อมูลเดิมที่เคยจัดมา นายเกynom บุญทรัพ ผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ 9 เล่าว่า ปีก่อนน้ำจะมีเพียงประษฐชาวบ้านซึ่งเป็นผู้นำในการประกอบพิธีกรรม กำนัน สามชิก อบต. ผู้ใหญ่บ้านและผู้ช่วย ร่วมกับชาวบ้านไม่กี่คน ที่ออกมาก่อริมงานซึ่งแตกต่างจากปีนี้ ซึ่งมีคนมาเตรียมงานมากกว่าวันจัดงานบุญพระ头发ในปีที่แล้วเสียอีก

ส่วนหนึ่งช่วยกันเตรียมโรงทาน

องค์การบริหารส่วนตำบลหนองเรือ ซึ่งเป็นหน่วยงานหลักที่จะให้การสนับสนุนด้านงบประมาณเพื่อสนับสนุนกิจกรรมของชุมชน เริ่มเห็นความสำคัญและเบนความสนใจของงานประเพณีบุญพระ头发ความมากขึ้น

การเตรียมการก่อนจะถึงวันงานประเพณีบุญพระ头发บ้านหนองเรือ มีการเตรียมงานกันอย่างอุ่นเครื่อง จากการสอบถามความเห็นของชาวบ้านทราบว่า ทุกคนมีความพร้อมที่จะช่วยเหลืองาน แต่ยังขาดผู้นำในการจัดงานหรือแม่งาน ที่ผ่านมาจะมีเพียงประษฐชาวบ้านและผู้ร่วมงานไม่กี่คนที่ดำเนินการ ต่างฝ่ายต่างขาดความเข้าใจกลัวว่าถ้ากระทำลงไปแล้วจะเกิดการผิดพลาดจึงไม่กล้าแสดงความคิดเห็น ไม่กล้าลงมือกระทำ รอแต่คำสั่งการของผู้นำพิธีกรรมหรือประษฐชาวบ้านเท่านั้น ซึ่งบัดนี้ทุกคนต่างเข้าใจและมีส่วนร่วม ก้าวคิด ก้าวทำ และช่วยงานกันอย่างเต็มกำลังความสามารถ

วันที่ทีมงานวิจัยและชาวบ้านหนองเรือรอคอยก็มาถึง นั่นคือวันงานบุญพระ头发 พังเทคโนโลยีมาชาติของชาวบ้านหนองเรือ แบบทุกคนมีส่วนร่วม

ในตอนเย็นวันที่ 16 มีนาคม 2550 ทุกคนทยอยมาร่วมกันเพื่อไปประกอบพิธีแห่พระอุปครุฑ และพิธีอัญเชิญพระเวสสันดรเข้าเมือง ซึ่งได้รับการบอกรเล่าความเป็นมาว่า พระอุปครุฑนี้เชื่อว่าเป็นผู้มีฤทธานุภาพคุ้มครองบ้านเมืองให้รอดพ้นจากภัยตรายต่างๆ ที่จะเกิดกับหมู่บ้าน เช่น พายุ น้ำท่วม หรือความแปรปรวนของธรรมชาติ ล้วนพิธีอัญเชิญพระเวสสันดรเข้าเมืองนั้นเป็นการจำลองเหตุการณ์ในการเทศน์มหาชาติกัมพูชัตติริย์ ที่ขบวนไพรพลอัญเชิญพระเวสสันดรกลับเข้าเมือง ในวันนั้นผู้คนมาร่วมงานมากมาย มีกล่องยาวซึ่งเป็นเศียรพื้นบ้านยอดนิยมร่วมบรรเลงในขบวนแห่อ่างสุกถนน

ร่วมเดินทางแห่พระอุปครุฑและเชิญพระเวสสันดรเข้าเมือง

สถานที่เชิญพระอุปครุฑและพระเวสสันดรนั้น เป็นที่ราบลุ่มอยู่ทางทิศตะวันออกเฉียงเหนือของหมู่บ้าน ข้างลำห้วยทวนซึ่งเป็นแม่น้ำสายหลักที่หล่อเลี้ยงชีวิตของคนในชุมชนแห่งนี้ แม้วันนี้จะได้รับการบูรณะดูแลจากองค์การบริหารส่วนตำบลหนองเรือ แต่ก็ยังคงเป็นจุดที่ชาวบ้านนิยมมาสักการะ ที่สำคัญที่สุดคือการอนุรักษ์ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมให้แก่เยาวชน อาทิตย์ส่องประกายทอแสงทองสุดท้ายในตอนเย็น เหมือนหนึ่งเป็นสีทองที่ห่มพื้นแผ่นดินในหน้าแล้งให้ดูสวยงามนิ่ง

จากพิธีแห่พระอุปครุฑและอัญเชิญพระเวสสันดรเข้าเมืองนี้เอง ทำให้ชาวบ้าน ทีมงานวิจัย ผู้นำชุมชนกิดความคิดร่วมกันว่าจะบูรณะสถานที่แห่งนี้ให้เป็นที่ประกอบพิธี เป็นแหล่งเรียนรู้ของชุมชน ในขณะแห่งการมีขบวนช้าง ม้า จำลองการแต่งกายและมอuhnmanyให้แต่ละคุ้มจัด ขบวนตกแต่งแพนซีประกอบเรื่องราวทั้ง 13 กัลบที่ในเรื่องพระเวสสันดร แต่ความเป็นไปได้และ

งบประมาณคงต้องใช้ไม่น้อยเช่นกัน ณ วันนี้ที่มีวิจัยได้ปัญหาและข้อคิดที่จะปลูกฝังให้แก่ชุมชน แห่งนี้แล้วในการจัดงานครั้งต่อไป

การประกอบพิธีกรรมเป็นไปอย่างเรียบร้อย ก่อนที่ดวงอาทิตย์จะลับขอบฟ้าพิธีกรรมต่างๆก็เสร็จสิ้น จึงเคลื่อนขบวนกลับเข้าสู่หมู่บ้าน และวัดสว่างโพธารามผู้คนทุกเพศทุกวัยต่างพร้อมใจกัน ออกมาร่วมพิธี เป็นการปลูกจิตสำนึกใหม่ สร้างความตระหนัก อยากรู้อยากเห็น อยากร่วม และที่สำคัญ ทุกคนมีส่วนร่วม และพร้อมที่จะสืบทอดประเพณีอันดีงามของหมู่บ้านหนองเรือไว้ตระนานา

ขบวนอัญเชิญพระอุปครุฑและรพเวสสันดร เดินทางมาถึงสถานที่ประกอบพิธี

ประชญชาบ้านนำประกอบพิธี แล้วเดินทางกลับเข้าสู่วัดสว่างโพธาราม บ้านหนองเรือ

เส้นทางที่แห่พระอุปครุฑานนี้เป็นถนนลูกรัง ที่มีวิจัยได้รับทราบข้อมูลและความคิดเห็นจาก ประชญชาบ้านว่า เดินนั้นเคยมีบวนต่างๆ เช่น ช้าง ม้า ไพร่พล ตามที่ได้บรรยายไว้ในเรื่อง เวสสันดร บางหมู่บ้านมีการแห่ภพวดบนผืนผ้าใบประกอบเรื่องราเวสสันดรด้วย ซึ่งที่มีวิจัยมี กิจกรรมการวัดภาพที่จะให้นักเรียนได้ฝึกวัดตามเนื้อเรื่องพระเวสสันดร จัดทำเป็นหลักสูตร ห้องถัน เวทีศิลปประจำรับเด็กสู่ความเป็นเลิศค้านศิลปะซึ่งกำลังดำเนินการ ในปีการศึกษา 2550

ขบวนแห่พระอุปครุฑและเชิญพระเวสสันดรเข้าเมือง เดินทางกลับ

เมื่อขบวนแห่เดินทางมาถึงหมู่บ้าน ผ่านหน้าบ้านของผู้ใดก็จะมีการปูเสื่อเป็นทางรองรับ ขบวนอัญเชิญ จัดทำน้ำหอมหรือน้ำสะอาดให้ชาวล่างคอกไม่ในขบวนอัญเชิญตลอดแนวทางผ่าน จนถึงบริเวณวัดที่สร้างศาลาเพียงตาให้เป็นที่ประทับของพระยาอุปกรุฑและพระเวสสันดร จากนั้นจึง แยกย้ายกันกลับบ้าน และไม่ลืมที่จะนัดแนะกันมาฟังเทศน์มะลัยหนึ่นมะลัยแสนในตอนกลางคืน

ขบวนเชิญพระอุปกรุฑและพระเวสสันดรเข้ามาสู่หมู่บ้าน

วางแผนเครื่องเซ่นบูชาไว้ศาลาเพียงต้า และคอกไม้ไว้ฐานพุ่มชงทิว

เด็กๆ ปฏิบัติกรรมตามที่ได้รับคำแนะนำจากผู้ใหญ่ สร้างจิตสำนึกที่ดีในการมีส่วนร่วม และสืบทอดประเพณีและพิธีกรรม ที่มีวิจัย ปราชญ์ชาวบ้าน คณะครุ พยานแทรกความรู้และ จิตสำนึกที่ดีให้เด็กและเยาวชนได้เรียนรู้ไปพร้อมๆ กับการปฏิบัติกรรมทุกขั้นตอน

กิจกรรมในภาคกลางคืนของวันแรกของงาน (16 มีนาคม 2550) หลังจากเสร็จภารกิจทางบ้านแล้วในเวลาประมาณ 20 นาฬิกา ชาวบ้านกลับมาร่วมกันที่วัดอีกครั้ง ซึ่งเป็นขั้นตอนของการฟัง เทคน์มะลิหมื่นมะลิแสน ซึ่งในเนื้อหาที่เทศนาจะกล่าวถึงบุญกุศลที่ทุกคนได้กระทำในชาติปาง ก่อน แล้วส่งผลดีในชาติปัจจุบัน โดยกล่าวถึงเทวโลกซึ่งมีเทพบุตรและบริวารมากมาก นับหมื่นนับแสนคน ทั้งนี้ได้กล่าวถึงอดีตชาติของเทพบุตรนั้นๆ ซึ่งเนื้อหาด้องการสอนให้ทำ ความดี ประพฤติ ดี ประพฤติชอบภายในครอบของประเพณีและวัฒนธรรมอันดีของพุทธศาสนา

บรรยายภายในตอนกลางคืน สอดคล้องจากผู้เคยมาร่วมงานที่ให้ข้อสังเกตว่า ทุกปีที่ผ่านมาจะ มีผู้คนมาร่วมฟังพระธรรมเทศนาน้อยมาก มีไม่กี่สิบคน หลังจากมีโครงการวิจัยการเรียนรู้และสร้าง จิตสำนึกรักษ์ประเพณีวัฒนธรรมบุญพระเหวด ทำให้ประชาชนเกิดความตื่นตัว อย่างร่วมกิจกรรม จึง ทำให้มีประชาชนมาร่วมฟังเทศน์คืนนี้มากขึ้น ซึ่งเป็นนิมิตหมายอันดีว่า โครงการวิจัยการเรียนรู้และ สร้างจิตสำนึกรักษ์ประเพณีบุญพระเหวดของเราก็ผลลัพธ์เป็นที่น่าพอใจ

การฟังเทศน์มะลัยหมื่นมะลัยแสนในคืนวันที่ 16 มีนาคม 2550 มากรกว่าปีที่ผ่านมาหลายเท่า

บรรยายคำสอนศาลาในการเทศน์มะลัยหมื่นมะลัยแสน 16 มีนาคม 2550

วันเริ่มงานก็มาถึง 16 มีนาคม 2550 เข้าถึงเที่ยงช้าวบ้านทวยกันมาทำบุญโดย
ถวายภัตตาหารเช้า – ภัตตาหารเพลแก่พระสงฆ์ การจับสลากระเป็นจ้าภาพแต่ละกัณฑ์ บ้างกีเตรียม
อาหาร มาตั้งบริการในโรงทาน จับกลุ่มสนทนาแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ช่วยงานกันคนละไม้คน
ละมือ ทุกคนทำงานด้วยความเต็มใจ อย่างเห็นภาพของวันนี้เพื่อที่ลูกหลวงจะได้สืบทอดต่อไปในวัน
ข้างหน้า

ผู้มาร่วมงานในวันบุญพระเหวศบนศาลาการเปรี้ยญ

จากการสัมภาษณ์ผู้มาร่วมงานคืนนี้ ทราบว่าทุกคนตั้งใจและอยากร่วมงาน แต่ที่ผ่านมา ทุกคนมัวแต่เกี่ยงงอนขาดการประสานสามัคคี จึงทำให้มีผู้มาร่วมงานน้อย วันนี้รู้สึกดีใจ ภูมิใจที่ได้มีส่วนร่วม แม้ว่าเด็กและเยาวชนจะยังมาร่วมงานในตอนกลางคืนไม่นักนัก แต่ทุกคนที่มาก็ยินดีที่จะเผยแพร่และسانต่อสู่เยาวชนของเราในอนาคต

การฟังเทศน์มะลัยหนึ่นมะลัยแสน กืนวันที่ 16 มีนาคม 2550

กิจกรรมสำคัญในวันบุญมหากาดบ้านหนองเรือกีมาถึง เวลาประมาณ 04.30 น. ของวันที่ 17 มีนาคม 2550 ชาวบ้าน ที่มาย ผู้นำชุมชนและประชญ์ชาวบ้านมาพร้อมกัน อีกครั้ง ที่ศาลาวัดสว่างโพธาราม บ้านหนองเรือ กิจกรรมในภาคเช้าประกอบด้วยการบวงสรวงและทำพิธีบูชาข้าวพันก้อน หลังจากนั้นก็จะทำพิธีบนศาลาเสร็จจึงแห่ข้าวพันก้อนไปรอบๆศาลา หรือ สาธารณสถานที่สำคัญ คณะชาวบ้านแห่ไปรอบๆศาลา 3 รอบ ในลักษณะทักษิณาวัตร (เวียนขวา) ผู้คนยังคงให้ความร่วมมือและมาร่วมงานในเช้ามืดของวันนี้มากผิดกันปีที่ผ่านมาซึ่งสามารถนับได้ไม่กี่สิบคน

แห่ข้าวพันก้อน

หลังจากทำพิธีแห่ข้าวพันก้อนเสร็จแล้วต่างก็แยกย้ายกันกลับบ้าน เตรียมสำรับกับข้าวมาร่วมทำบุญถวายกัตตาหารเช้าและฟังเทศน์พระหาด (เทศน์มหาชาติ) ในตอนสายของวันนี้ ส่วนชาวบ้านจากหมู่บ้านใกล้เคียงเช่น บ้านดอนกลอง บ้านหนองสรวง บ้านนาสีนวล บ้านหนองแวง ต่างก็เดินทางมาร่วมฟังเทศน์ในงานบุญมหากาดเช่นกัน rogathanของหน่วยงานและคุ้มต่างๆ ที่จัดเตรียมไว้ ถูกนำมาจัดวางเพื่อแจกจ่ายแก่ผู้มาร่วมงานตลอดวัน ผู้คนทั้งเด็กผู้ใหญ่ต่างก็มีจุดมุ่งหมายเดียวกันคือ มาร่วมงานบุญพระหาดที่วัด แม้ว่าจะแตกต่างกันด้านจุดประสงค์ตาม ผู้เฒ่าผู้แก่ตั้งใจมาฟังเทศน์มหาชาติ ตัวแทนคุ้มตั้งใจมาแจกจ่ายอาหารใน rogathan กำหนด ผู้ใหญ่บ้าน ตลอดจนผู้ช่วยมาอำนวยความสะดวกแก่ผู้มาร่วมงาน สมาชิกองค์กรบริหารส่วนตำบลมาอยู่ต้อนรับเพื่อร่วมงานในสังกัด ครุนก gerein มาศึกษาและเก็บข้อมูลร่วมกับทีมวิจัย เด็กๆ มาชุมและร่วมชิมอาหารงานโปรด ในขณะที่ ประชญ์ชาวบ้านและทีมงานเตรียมการวุ่นอยู่บนศาลา

ດាយកំពង់រោគទៅ ទូរស័ព្ទមានវំរុះ

បន្តកាលា ប្រាជស្សីខាងប៊ីន និងអ្នកមានវំរុះរៀបចំឡើងពេលពេជ្ជនំមាគាតិ

សំណង់នៃអ្នកមានវំរុះរៀបចំពេជ្ជកាលាតួងលំដាប់រំនៅក្នុងការតំណែង

บรรยายกาศทางโรงทานเริ่มตีก็คัก จากการร่วมแรงร่วมใจของหน่วยงานราชการ ชาวบ้าน ชาวคุ้มและ โครงการวิจัยการเรียนรู้ถาวงจิตสำนึกรักยั่งเพลินบุญพระหลวงบ้านหนองเรือ

โรงทานหมู่ที่ 1 รสเด็ด

โรงทานหมู่ที่ 2 เลิศรส

โรงทานหมู่ที่ 3 โภชนา

โรงทานหมู่ที่ 9 ชวนชิม

โรงทานจากโรงเรียนบ้านหนองเรือ โรงเรียนสิงห์สามัคคีวิทยา โครงการวิจัยฯ คุณสวัสดิ์ และ หล่ายคณา

บรรดาอาหารความหวานถูกนำมาแจกจ่าย อิ่มท้อง อิ่มใจ อิ่มนุญ

จากการสอบถามรูปแบบของการจัดโรงทาน ทุกคนที่มาร่วมงานประทับใจ ผู้ให้บริการมีความเต็มใจอิ่มใจ หน่วยงานและเอกชนยินดีที่จะให้ความร่วมมือสนับสนุน หลายหน่วยงานประทับใจ รูปแบบและความพร้อมเพรียงของชาวหนองเรือ แม้จะเริ่มมีโรงทานนี้เป็นครั้งแรก ทางวัดสว่างโพธารามซึ่งถือว่าเป็นแม่จันสามารถประยัดค่าใช้จ่ายส่วนกลางในเรื่องการจัดเตรียมอาหารต้อนรับแขกผู้มาร่วมงานกว่า 30,000. บาท

ด้านบนศาลาผู้คนที่มาฟังเทศน์มหาชาติ (เทศน์พระหาด) ก็มีได้ยิ่งหย่อน มีการบริการน้ำหวาน น้ำเย็นตลอดเวลา ทำให้บรรยายกาศในการฟังเทศน์เปลี่ยนไปจากเดิม ส่วนพระที่เทศน์มหาชาติ จะมีการเปลี่ยนจากสมัยโบราณเป็นการนิมนต์พระนักเทศน์ ซึ่งมีเสียงไประะนาเทศนาให้ญาติโยมฟัง จัดอยู่ในเกณฑ์ที่ดีมาก จะมีข้อควรแก้ไขอยู่บ้างในเรื่องการเทศนานะลักษณะมีน้ำเสียงแต่พระที่เทศนาเป็นพระในวัดสว่างโพธารามบ้านหนองเรือ แม้จะสามารถเทศนาได้ในเกณฑ์ดี แต่ภาษาที่บันทึกในผูก (ใบลานหรือกระดาษที่ใช้บันทึก) เป็นถ้อยคำที่เข้าใจยาก ฟังแล้วไม่รื่นหู ทางทีมวิจัยได้ศึกษาและมีความเห็นตรงกันว่าจะมีการเรียบเรียงภาษาและถ้อยคำใหม่ให้เหมาะสมกับ ยุคสมัย แต่ยังคงเนื้อหาสาระไว้เช่นเดิม จึงได้ตั้งคณะกรรมการเพื่อแก้ไขปรับปรุงและพิจารณาเรื่องกันกับประธานชาวบ้าน เมื่อแก้ไขเสร็จแล้วนำเสนอบรรพาณัติ ฝ่ายสงฆ์ กือหลวงพ่อพระครูโภภารกิริมย์ได้เป็นผู้ตรวจสอบความถูกต้องเหมาะสม ก่อนที่จะนำไปใช้ในการเทศน์มะลัยหมื่นมะลัยแสนปี ต่อไป

ทางด้านล่างของศาลาจะมีผู้คนนำต้นกันฑ์ ซึ่งประกอบด้วยข้าวของเงินทองมาทอดถวายอยู่ตลอดเวลา ทั้งจากหน่วยงาน องค์กร หรือแม้แต่ประชาชนเป็นรายครัวเรือน

มีการถวายต้นกัลฑ์ตลอดเวลา

การอภิปราชย์ผลและสรุปผลหลังเสร็จจากการบันทุณมาชาติ ทีมวิจัยได้มีการประชุมอภิปราชย์ สรุปผลการดำเนินการตามโครงการและการจัดกิจกรรมต่อเนื่อง โดยใช้กิจกรรมตามรูปแบบการวิจัย แบบมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหา ที่ประชุมได้ข้อสรุปในเบื้องต้นเพื่อปรับปรุงรูปแบบกิจกรรมให้ทุก คนมีส่วนร่วม ดังนี้

1. ก่อนเริ่มงานหรือประเพณีใดๆ ในระดับห้องคินต้องประชุมแกนนำระดับหมู่บ้าน ให้ผู้นำแต่ละหมู่บ้านนำข้อประชุมแจ้งให้ลูกบ้านทราบ ให้แสดงความคิดเห็นทั้งที่เหมือนกันหรือแตกต่างกัน ไปเป็นข้อมูลในการประชุมใหญ่ ซึ่งเป็นการประชุมรวมในระดับหมู่บ้านทั้ง 4 หมู่บอง บ้านหนองเรือ
2. ในการแต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินงาน ควรจะแต่งตั้งหรือให้ทุกคนมีบทบาทหน้าที่ และเห็นความสำคัญของตนเอง โดยเฉพาะเด็กและเยาวชนจำเป็นต้องให้มีส่วนร่วม
3. มีระยะเวลาในการเตรียมการพอดีสมควร เพื่อจะได้วางแผนงานอย่างรัดกุม และควรศึกษาข้อมูลเดิมทางป้องกันแก้ปัญหาไว้เป็นการล่วงหน้า
4. เมื่อเสร็จสิ้นตามโครงการควรจะมีการประชุม สรุปผล และคืนข้อมูลแก่ชุมชนทุกครั้ง
5. กิจกรรมต่อเนื่อง ซึ่งเป็นประเพณีและวัฒนธรรมของห้องคินที่ทีมวิจัยได้ตั้งกรณีศึกษา และร่วมกิจกรรม เพื่อสร้างจิตสำนึกรักยึดประเพณีห้องคิน ทีมวิจัยได้ตั้งจุดมุ่งหมายที่จะดำเนินกิจกรรมส่งเสริมประเพณีแบบมีส่วนร่วม ตามประเพณีนิยมแต่ละเดือนซึ่งเคยจัดมาทุกปี

บรรยายการแห่ต้นกัมท์ มีทุกเพศทุกวัยสนุกสนานร่วมกัน
แม้จะมีการสนุกสนานแต่ที่สำคัญไม่มีการทะเลาะเบาะแส้งกันในกลุ่มเยาวชนกลุ่มนี้เป็นอย่างมาก

2. ประเพณีบุญพระเหวดกับการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการทะเลาะเบาะแส้งของกลุ่มเยาวชน

ที่นิวัจัยได้ศึกษาและสัมภาษณ์เยาวชนกลุ่มนี้เป็นอย่างมาก อายุ 15 – 24 ปี ได้รับคำตอบ ที่เป็นประเดิมศึกษา ดังนี้

ต้นบอกว่า

“พวกพมมีความสนุกสนาน และดื่มบ้างตามสมควร เห็นว่าทุกคนโอกาสพวกรera แต่ก่อนเวลาเริ่มกลุ่มฟ้อนรำสนุกสนานเรามัวแต่ระແวงว่าคุณอื่นจะมาทำร้ายเรา เลยพากระແวงไปหนึ่ด พอดีมีไครมาพุดหรือทำให้ขัดใจก็จะขาดความยั่งคิด ทำอะไรลงไปแล้วจึงมาสำนึกผิดทีหลัง แต่ข้อแก้ตัวของพมก็คงไม่มีไครเชื้อ เพราะพมเคยทำหลายครั้ง จนกิจกรรมการทะเลาะกันคราวใดทุกคนก็มักคิดและพูดว่า “ไอ้ต้นทำอีกเช่นเคย” ”

แผน หนึ่งในกลุ่มเยาวชน กลุ่มนี้เป็นอย่าง พูดด้วยน้ำเสียงเบ่งรับเบ่งสู้ว่า

“ พวกพมจัดทำต้นกัมท์และแห่มา กับคณะของชาวบ้าน พึงรู้ว่าการทำบุญนี้ทำให้สบายนายใจ หลายคนไม่เชื่อว่าพวกพมก็ทำดีกับเขาได้ พวกพมภูมิใจมากที่มีวันนี้สำหรับพวกพม ”

ไม่และซ้าง กลุ่มเยาวชนเป้าหมาย บอกว่า

“ พวกพมแม่จะ ไม่ค่อยมีส่วนร่วมมากนัก แต่ก็อดชื่นชมไม่ได้ที่เห็นคุณพ่อ คุณแม่ น้อง ๆ และชาวบ้านไปร่วมงานกัน อาหารที่โรงพยาบาลทำให้คนที่ไปร่วมแทนไม่อยากกลับบ้าน ดังนั้นการรวมกลุ่มกันของพวกพมจึงแทบไม่มี เราได้ร่วมบริจาคทำต้นก้อนที่ถวายพระแม่จะน้อย ไปหน่อย แต่ก็สนายใจ ”

กลุ่มนักเรียนจากโรงเรียนสิงห์สามัคคีวิทยา ชั้นม.1 – ม. 6 ได้บอกเล่าให้ข้อมูลให้ทีมวิจัย ฟังว่า

“ ประเพณีของบ้านเราหลาย ๆ อย่าง น่าจะฟื้นฟูขึ้นมาให้เหมือนประเพณีบุญแห่เวดบ้าง กง จะดีไม่น้อย อย่างน้อยพวกพมก็จะได้ศึกษา มีผลงานส่งครู ภูมิใจในบ้านเกิด พวกพมนำเรื่องราวดี ๆ เหล่านี้ไปคุยอวดเพื่อนๆที่โรงเรียนได้อย่างภาคภูมิใจ ”

กลุ่มนักเรียนโรงเรียนบ้านหนองเรือ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 – 6 ได้บอกเล่าแก่ทีมวิจัยว่า

“ พวกพมดีใจมากที่ได้ร่วมงาน มีการจัดนิทรรศการเรื่องพระเวสสันดร ทำให้ได้ฟังเรื่องราว อย่างสนุกสนาน พวกพมมีส่วนร่วมในการทำออกไม้ พับนก การทำความสะอาด การแห่อุปครุฑ และแห่พระเวสสันดรเข้าเมืองสนุกสนานดี ส่วนการฟังเทศน์บนศาลาพวกพมไปนั่งฟังเพียงเดียวเดียว เห็นคุณยายท่านฟังน่าจะสนุก พวกพมชอบบรรยากาศของโรงพยาบาลมากกว่า ”

กลุ่มนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 – 2 และนักเรียนชั้นอนุบาล 1 – 2 ที่มาร่วมในงานวันนี้ นอกจากรีบพับเห็นสิ่งแพลกใหม่ ได้ประสบการณ์เพิ่มเติมแม้จะจับเนื้อหาสาระไม่ค่อยได้ แต่ก็บอก ทีมวิจัยว่า

“ พ่อแม่บอกว่าอย่าไปวิ่งเล่นรอบกวนผู้ใหญ่ ครูพาทำอะไรก็ช่วยท่าน พวกหนูดีใจที่ได้มาร่วมงานที่วัด สนุกกว่าที่เรียนอยู่ในห้องเรียน ที่ประทับใจมากที่สุดก็คงที่มีโอลิศกรีม ขนมหวาน อาหารมากมาย พวกพมแทบไม่ได้ใชเงินที่คุณพ่อคุณแม่ให้มาจากการที่บ้าน อยากให้มีประเพณีอย่างนี้ บ่อย ๆ ”

กลุ่มผู้นำชุมชน และผู้สูงอายุหลายท่าน ได้ให้ข้อมูลแก่ทีมวิจัยหลายอย่าง ดังนี้ นายกamen ไชยมี บอกว่า

“ โรงพยาบาลเป็นสิ่งที่น่าภูมิใจ คาดไม่ถึงว่าจะมีผู้มาร่วมจัดอาหารในโรงพยาบาลอย่างนี้ ทุกคน อย่างจะบริจากทานและมีอาหารความหวานมาก many หลายคนบอกว่าจะบอกรับแต่เนื่องจาก เขาจะได้จัด ข้าวของมาร่วมมากกว่านี้ ”

นายบุญทัน วรรณชาติ และกลุ่มผู้สูงอายุ หนึ่งในทีมวิจัยบอกว่า

“ ภูมิใจมากที่เห็นลูกหลานบ้านหนองเรือกลับมาร่วมงานประเพณีกันคึกคัก อดที่จะคิดถึงวัน เก่าๆ ในอดีตไม่ได้ ดีใจที่ต่อไปจะมีลูกหลานสืบทอดประเพณีดีๆ ของเราริว่าให้ลูกให้หลานต่อไป แต่ ก่อนบุญจะเห็นจะมีญาติพี่น้องจากต่างบ้านมาก many บางคนถึงกับนอนค้างคืน 2 – 3 วัน จึงกลับบ้าน ดังนั้นความสัมพันธ์กันระหว่างเครือญาติและหมู่บ้านใกล้เคียงจึงมีมากกว่าปัจจุบัน พวกราชอง ก็เคยไปร่วมงานที่หมู่บ้านอื่นต้องค้างแรมเช่นกัน แต่วันนี้แม้เหตุการณ์จะเปลี่ยนไป แต่ก็เชื่อแน่ว่า ลูกหลานเราในวันนี้คงจะเป็นกำลังสำคัญในการสืบทอดประเพณีอันดีนี้ไว้ ”

นายจันทร์ เสนาพรหม ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ 1 บ้านหนองเรือ บอกว่า

“ ทุกปีพวกรามมักจะขอเวลากลับไปบ้านบ้างคราวละ 1 – 2 ชั่วโมง กลับไปทานข้าวหรือ หลวงไปทำธุระบ้าง แต่ปีนี้ผู้คนมาร่วมมาก many มีการบริจากทานมิได้ขาด วันนี้มีอาหารมาบริการถึง โต๊ะทำงานเป็นระยะ น้ำหวาน น้ำปั่น นำสมุนไพรสารพัด ห้องไม่มีโอกาสว่างเลย ผู้ว่าดีมากเลยที่ จัดให้มีโรงพยาบาลขึ้น ”

นายวีระ พงษ์สันติ หนึ่งในผู้ที่น่าจะกล่าวเป็นผู้นำในการประกอบพิธีต่างๆ ได้ในงาน ประเพณีของหมู่บ้านหนองเรือ บอกเล่าไว้ว่า

“ ปีนี้แทนไม่ได้จ่ายเงินจากกองกลางเลย มีอาหารการกินบริการ ทุกคนแทบไม่อยากจะระดิก ไปไหน ได้สันทนาจิปักษ์ เมื่อมีต้นก้อนที่มากหมู่บ้านใกล้เคียงมาสมทบก็มิได้ตกใจเรื่องการต้อนรับ ขับสู้ แอนยังได้รับคำกล่าวชมจากเพื่อนบ้านที่มาร่วมงานอีกด้วย ยังมีหลายคุณถามว่าได้รับเงิน งบประมาณในการจัดทำอาหารมาจากไหน พวกราดอบอุ่นภักภูมิใจว่า ทุกคนตั้งใจนำมาริจาก ทานไม่ได้ใช้งบประมาณจากส่วนกลางเลยแม้แต่นาทเดียว ”

นายเกณม บุญทวี นายแสงทอง สุวรรณเพชร นายสมชัย วงศ์ศิลป์ นายพิกุล ไชยมี เจ้าหน้าที่การเงินได้สรุปยอดรายจ่ายว่า

“ปีนี้ได้จ่ายค่าอาหารทางโรงครัวประมาณ 2,000.- บาท เท่านั้น ในปีก่อน ๆ ต้องใช้ งบประมาณในการจัดอาหารต้อนรับประมาณ 15,000.- ถึง 20,00.- บาท เป็นค่าอาหารต้อนรับแขก ที่มาในงาน ยอดเงินสุทธิที่เหลือจากการบริจาคและทำต้นก้อนที่ในปีนี้คงเหลือกว่า 35,000.- บาท ”

นายทวี ไชยมี นายประธาน พงษ์สนิท นายนพพร ฟีปากดี นายสมชาย ธงชัย นายสมาน เสนาพรหม สมาชิกสภาองค์การบริการส่วนตำบลหนองเรือออกเล่าแก่ทีมวิจัยว่า

“ปีนี้งานของเราสายขึ้น แต่ก่อนการจัดสถานที่ โถะ เต็นท์ ต่างๆเป็นหน้าที่ของ อบต. และผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านไม่กี่คน ปีนี้ทุกคนร่วมมือกันดีมาก ทางองค์การบริหารส่วนตำบลหนองเรือมี การพูดคุยกันว่าวน่าจะบรรจุอาประเพณีบุญพระเหวดมาเป็นหนึ่งในประเพณีท้องถิ่นของเรา”

นายวิໄລ บุตุธรรม นายศรีนกร อนุธรรม นางลำไย แก้วสกุลณี ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านเล่าว่า “ทุกคนที่มาชื่นชมการจัดงานในปีนี้มาก แต่ก่อนทำไม่ไปพากันจัดรูปแบบอย่างนี้ พาก ชาวบ้านอย่างมีส่วนร่วม อย่างบริจากทานกันทุกคน”

กลุ่มผู้สูงอายุที่เป็นหลุยง บอกทีมวิจัยว่า

“ยายดีใจแทนน้ำตาไหล เห็นลูกหลานตัวเด็ก งามวิ่งเล่น บ้างกีช่วยงาน กิดถึงแต่อดีตที่เคย มาเล่นที่วัดร่วมกับพ่อแม่ อย่างให้เด็กในวันนี้ตามพ่อแม่มาวัดเหมือนในอดีต วันนี้กิดว่าลูกหลาน ของเราจะได้สืบต่อ ๆ กันไป”

นายสกิตย์ หางนาค กำนันตำบลหนองเรือ ที่ปรึกษาของทีมวิจัย เล่าว่า

“ผู้คนจำนวนมากที่เยาวชนของเรามีมีการทะเลาะเบาะแส้ง มาร่วมงานกันอย่างสนุกสนาน ทุกคนมีความสุขกับการร่วมงานบุญพระเหวด ”

ข้อมูลที่ทีมวิจัยได้รวบรวมสรุปผลการจัดงานบุญพะเหวด ประจำปี 2550 ดังนี้

1. การจัดงานในแต่ละปีครับประชุม แบ่งงานและหน้าที่ให้ทุกคนมีส่วนร่วม
2. ส่งเสริมให้เยาวชนมีบทบาทหน้าที่และเกิดการเรียนรู้สู่การปฏิบัติ เพื่อจะได้เห็นถึงความสำคัญของตนเอง ลดปัญหาความขัดแย้งและการทะเลาะวิวาท
3. การจัด程式งานครัวประชาสัมพันธ์แต่เนื่นๆ ให้ทั่วถึงเพื่อคนที่จะมาร่วมบริจาคทานจะเตรียมตัวได้ทัน
4. จัดประเพณีสำคัญของท้องถิ่นแบบบูรณาการ ให้เกิดเป็นสังคมแห่งการเรียนรู้
5. นำเยาวชนนักเรียนเข้าศึกษาและสืบทอด

3. กิจกรรมปลูกจิตสำนึกรักษ์ประเพณีท้องถิ่นบ้านหนองเรือ

สืบเนื่องจากการจัดงานประเพณีบุญพะเหวด 16 – 17 มีนาคม 2550 ทีมวิจัยได้ข้อมูลในการจัดงานดังกล่าว เป็นข้อมูลที่จะจัดกิจกรรมอื่นๆ เพื่อสร้างจิตสำนึกรักษ์ประเพณีที่ดีงามของท้องถิ่นบ้านหนองเรือให้เกิดขึ้นกับผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกคน โดยมุ่งกลุ่มเป้าหมายหลักคือเด็กและเยาวชนในวันนี้ กิจกรรมที่ทีมวิจัยดำเนินการในระยะเวลาอันใกล้ ตามลำดับไปจนครอบคลุมปี ดังนี้

1. ประเพณีวันสงกรานต์ จัดกิจกรรมระหว่างวันที่ 13 ถึง 15 เมษายน 2550
กำหนดงานและกิจกรรม ดังนี้

วันที่ 13 เมษายน 2550

เวลา 08.00 น. ถวายภัตตาหารเช้าแด่พระภิกษุสงฆ์

เวลา 09.00 น. คัดเลือกสาวงามเสี่ยงทายเป็นเทพีสงกรานต์

เวลา 09.30 น. จัดงานวันผู้สูงอายุ รดน้ำดำหัวผู้ใหญ่

เวลา 10.00 น. แห่แห่ขันกีฬาพื้นบ้าน กิจกรรมรำวงชาวบ้าน

เวลา 15.00 น. พิธีแห่นางสงกรานต์ไปรอบๆ หมู่บ้าน

วันที่ 14 เมษายน 2550

เวลา 08.00 น. ร่วมทำบุญเลี้ยงพระที่วัดสว่างโพธาราม

เวลา 09.00 น. ตั้งกองผ้าป่าสามัคคีที่วัด

เวลา 11.00 น. ถวายภัตตาหารเพล

เวลา 12.30 น. ร่วมทำบุญอุทิศส่วนกุศลแด่หลวงพ่อพระครูประภัสสร์สิบกิจ อธิດเจ้าอาวาสวัดสว่างโพธารามบ้านหนองเรือ ซึ่งมรณภาพเมื่อ 10 ปีก่อนแต่ยังมีได้ทำพิธีพระราชทานเพลิงศพ

เวลา 15.00 น. พิธีแห่รูปเหมือนของหลวงพ่อให้ประชาชนได้สรงน้ำตามอุด
เส้นทางที่แห่ไปรอบหมู่บ้านหนองเรือ

และแห่ขบวนผ้าป่า จำนวน 1,000 กอง ๆ ละ 80 บาท เนื่องในปีนี้เป็น
ปีมหามงคล ที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมีพระชนมายุ 80 พรรษา

เวลา 21.00 น. มหาสมโภชคือหมอลำเรื่องต่อกลอนวงใหญ่
วันที่ 15 เมษายน 2550

เวลา 10.00 น. ทำบุญอุทิศส่วนกุศลแด่บรรพชน

เวลา 11.00 น. ถวายภัตตราหารเพล

เวลา 12.30 น. พิธีสรงน้ำพระสงฆ์และรดน้ำดำหัวผู้สูงอายุในหมู่บ้าน
หนองเรือ เพื่อปลูกจิตสำนึกรักยั่งยืนดีงามและค่านิยมที่พึงประสงค์แก่เด็กและเยาวชน

จากกำหนดงานสังกรานต์ดังกล่าวทำให้ทีมวิจัย คิดว่าจะทำอย่างไรที่จะให้เยาวชน
ทุกคนมีส่วนร่วม และไม่เกิดการทะเลาะเบาะแสกันขึ้น เพราะตลอดเวลาทั้ง 3 วัน มีการ
สนับสนาน มีมหาสมโภช และที่สำคัญคือมีขบวนแห่กล่องยาวไปรอบ ๆ หมู่บ้านด้วย ทีมวิจัยได้
ให้ความรู้และความเข้าใจแก่เด็กและเยาวชนทั้งการประชุมร่วมกัน การใช้หอกระจาดหัวของ
ผู้ใหญ่บ้านประชาสัมพันธ์ให้ทุกคนทราบบทบาทหน้าที่ของตน

ในวันงานนี้ได้ประชาสัมพันธ์ถึงความสำคัญ หน้าที่รับผิดชอบของแต่ละบุคคลต่อสังคม
และส่งผลการอนุรักษ์ประเพณีอันดีงามให้ยั่งยืน ทำให้เกิดการตื่นตัวของประชาชนในท้องถิ่นในการ
ร่วมกิจกรรมกับทางวัดและชุมชน ตลอดระยะเวลา 12 เดือน จะมีพิธีกรรมตามประเพณีสิบสอง
เดือนของไทย แต่จะมีบางกิจกรรมที่เด่นและได้รับความสนใจทีมวิจัยจะเข้ามามีส่วนร่วมในการจัด
และเก็บข้อมูลไว้ตลอดระยะเวลา

กิจกรรมในช่วงวันสงกรานต์ 13 – 15 เมษายน 2550

จัดงานวันผู้สูงอายุ นายสีสุ่ขวัญและครอบครัวนำคำหัวผู้สูงอายุของตำบลหนองเรือ 13 เมษายน 2550

คัดเลือกและเดียงทายเทพีสงกรานต์

ขบวนแห่นางสงกรานต์ 13 เมษายน 250

ทำบุญอุทิศส่วนกุศลแด่หลวงพ่อพระครูประภัสสร์สิบกิจ

ขบวนแห่รูปเหมือนหลวงพ่อพระคุณฯ และผ้าป่าสามัคคี 1,000 กอง 14 เมษายน 2550

กล่างคืนมีทธิสพก้อมอนด์เรื่องต่อ กอลอนสมโภช 14 เมษายน 2550

สรงน้ำพระสงฆ์ และรดน้ำดำหัวขอพระราชกุศลสูงอายุ 15 เมษายน 2550

ตลอดระยะเวลา 3 วันที่จัดงานสังกรานต์ มีขบวนแห่กลองยาวและมหารสพสมโภช ปราက្ប
ว่าเด็กและเยาวชน ไม่มีการทะเลาะเบาะแส้งกัน ทุกคนสนุกสนานและชื่นชมที่เยาวชนของเรา มี
จิตสำนึกรักที่ดี ทีมวิจัยเกิดความรู้ใหม่ขึ้นมาว่า “การทำกิจกรรมร่วมกันแบบทุกคนมีส่วนร่วม สามารถ
สร้างความร่วมมือที่ดีและลดปัญหาความขัดแย้งของเด็กและเยาวชน ได้จริงหรือ ทีมวิจัยได้แบ่งกัน
ออกแบบคำสัมภาษณ์เด็กและเยาวชนหาข้อสรุปของผลที่เกิดขึ้น ซึ่งเป็นผลทางบวกเป็นที่น่าพอใจ
ทีมวิจัยยังไม่คุณสรุปผลที่เกิดขึ้น อาจเป็นเพราะความบังเอิญหรือเหตุ因地ที่จะคาดคะเน
ได้ จึงรอสรุปผลโดยให้จัดงานส่งเสริมประเพณีบุญบั้งไฟซึ่งเคยเป็นเหตุแห่งการทะเลาะเบาะแส้งใน
อดีต แล้วจึงจะเก็บข้อมูล คำสัมภาษณ์หาข้อสรุปต่อไป

2. ประเพณีตบประทาย (ก่อเจดีย์ทราย) เวียนเทียนวันวิสาขบูชา วันที่ 3 พฤษภาคม
2550 ทีมวิจัยได้เก็บข้อมูลและให้เยาวชนมีส่วนร่วมในการปฏิบัติกิจกรรม ทำบุญตักบาตร นำ
นักเรียนร่วมฟังเทศนาและเวียนเทียนในตอนกลางวัน ตกเย็นให้เด็กและเยาวชนตามผู้ปกครองไป
ร่วมตบประทาย(ก่อเจดีย์ทราย) ให้ความรู้ถึงสาเหตุและที่มาของการก่อเจดีย์ทรายในอดีตจนถึง
ปัจจุบัน กลางคืนให้เด็กและเยาวชนมาร่วมเวียนเทียน เพื่อสืบสานขนบธรรมเนียมอันดีไว้ให้แก่
ลูกหลานสืบไป

นำนักเรียนพังทึกน์และเวียนเทียน การตอบประเทศไทย (ก่อเจดีย์ทราย)

เวียนเทียนวันวิสาขบูชา 3 พฤษภาคม 2550

3. ประเพณีบุญบั้งไฟ จัดขึ้นในระหว่างวันที่ 17 – 18 มิถุนายน 2550

ทีมวิจัยได้ร่วมประชุมวางแผนในการจัดงานร่วมกับฝ่ายปกครอง กำหนดผู้ใหญ่บ้าน ชาวบ้าน เยาวชนแบบให้ทุกคนมีส่วนร่วม โดยร่วมประชุมวางแผนกันที่วัดสว่างโพธาราม เพื่อจัดงานส่งเสริม ประเพณีบุญบั้งไฟขึ้น โดยจัดประกวดบนรำเริงสวยงาม การตกแต่งบั้งไฟ แบ่งขันจุดบั้งไฟขึ้น สูง ที่ประชุมได้กำหนดเอาไว้ที่ 17 – 18 มิถุนายน 2550 โดยมีคณบั้งไฟเข้าแข่งขันประเภทรำเริง 5 คณะ ส่วนเด็กและเยาวชนที่เป็นหลักฐานกัดเลือกมาเป็นนางรำ เยาวชนชายเป็นนักดนตรีกลองยาว คุณแม่ คุณย่าคุณยายลูกเกณฑ์ให้มารำเริง ที่เหลือก็เป็นกรรมการตัดสิน อำนวยความสะดวกทั่วไป และท้ายสุดคือผู้ชุม

วันเวลาแห่งความท้าทายก็มาถึง ทุกคนลุ้นว่าวันนี้เด็กและเยาวชนของเราจะมีการทะเลาะเบาะแส้งกันหรือไม่ ในวันประกวดรำเริงสวยงาม จุดแรกที่ทำการแสดงคือโรงเรียนบ้านหนองเรือ

ຂບວນຮໍາຊີ້ງໃນງານປະເພລີນຸ່ມບັງໄຟຄະນັກເຮີຍນໂຮງເຮີຍນບ້ານຫອງເຈືອ

ຂບວນຮໍາຊີ້ງໃນງານປະເພລີນຸ່ມບັງໄຟຄະນັກເຮີຍນໂຮງເຮີຍນສົງຫະລົມເຈົ້າວິທາ

การประกวดรำชังจุดที่ 2 วัดสว่างโพธาราม ซึ่งมีผู้คนมาร่วมอย่างมาก many

**บรรยายกาศผู้นำร่วมงานสนับสนุนกับการรักษาด้วย
งานดำเนินไปด้วยความเรียบร้อย ไม่มีการทะเลาะเบาะแส้งกันแต่อย่างใด**

ทีมวิจัย ค้นพบความรู้ใหม่ที่เกิดขึ้น การที่มีมอบหมายภาระหน้าที่และความมีส่วนร่วมในงานให้กับทุกคน ทำให้ทุกคนสำนึกรับในหน้าที่ มีความรับผิดชอบ ไม่ทะเลาะเบาะแส้งกันจากการสัมภาษณ์ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องหลายคนต่างให้ทัศนะที่แตกต่างกันไป นายถวิล เสนาพรหม ประธานสภากองค์การบริหารส่วนตำบลหนองเรือ ให้ข้อมูลกับทีมวิจัยว่า “ เยาวชนมีการตั้งวงสรวงและเสื้อกันหนาวมีอนุญาต แต่ที่ต่างไปจากปีก่อน ๆ คือมีการพูดคุยกันถึงข้อดีข้อเสียของการทะเลาะเบาะแส้งบ้าง ”

ตน เยาวชนที่เคยก่อการทะเลาะเบาะแส้ง เคยถูกส่งไปยังสถานพินิจเด็กและเยาวชน อนุคราชธานี ขณะที่นั่งล้อมวงบอกกันเพื่อนๆ “ การทะเลาะเบาะแส้งเป็นอารมณ์ชั่ววูบ เมื่อได้รับ

การอบรมมาแล้วจึงรู้ว่าเป็นสิ่งที่ไม่ดี คนที่น่าสงสารที่สุดคือพ่อ แม่ หรือญาติพี่น้องของเราร่อง แฉม ยังถูกสังคมตั้งข้อรังเกียจ”

แทร็ก หนึ่งของเยาวชนที่เคยทำพิเศษ雷都ทะເລາບເບາວແວງ เล่าให้ทีมวิจัยฟังว่า “เป็นการจำกัดตัวเอง เวลาที่ออกไปในหมู่บ้านใกล้เคียงในงานเทศบาลต่างๆ ต้องอยู่ระหว่างคนอื่นที่จะมาทำราย ถ้าผมคิดได้ก่อนหน้านี้ผมคงยังยั่งใจก่อนที่จะทำอะไรมากไป มาถึงวันนี้จึงทราบว่าประวัติของเราที่ถูกบันทึกไว้ที่สถานีตำรวจน เป็นผลให้การเข้าทำงานต่างๆ พลอยยากตามไปด้วย หนำซ้ำไม่มีที่ได้อยากจะรับเราเข้าทำงานด้วยซ้ำ ฝากบอกน้องเยาวชนทุกคนพึงระวัง”

นายสติตย์ หางนาค กำนันตำบลหนองเรือ และนายเกยม บุญทวี ผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ 9 กล่าวว่า “ดีใจมากที่เยาวชนหมู่บ้านหนองเรือ ลดการทะเลวิวาทลงได้ถึง 3 เทศกาลใหญ่ ๆ บ้านเมืองของเรามากจะดีขึ้น หากเราทุกคนช่วยเป็นหูเป็นตา ชี้แนะพิคถูก ช่วยดีแก่ถูกหลาน”

4. ประเพณีเทียนวันอาสาพหุชา และแห่เทียนพรรษา

ทีมวิจัยได้ร่วมประชุมวางแผนในการจัดงานร่วมกับฝ่ายปกครอง กำนันผู้ใหญ่บ้าน ชาวบ้านเยาวชนแบบให้ทุกคนมีส่วนร่วม โดยร่วมประชุมวางแผนกันที่โรงเรียนบ้านหนองเรือในการจัดทำต้นเทียนพรรษา การถวายผ้าอ白ນ้ำฝน ในขณะที่ทางโรงเรียนได้นำกําลังเรียนเข้าร่วมกิจกรรมทางศาสนาอย่างต่อเนื่อง การนำเด็กเข้าวัดใกล้ชิดกับศาสนาน่าจะเป็นการปลูกฝังจิตสำนึกรักในขนบธรรมเนียมประเพณีที่ดีงามของท้องถิ่นได้ เมื่อวันนี้อาจจะไม่เห็นผลแต่เชื่อแน่ว่าวันข้างหน้าคงจะส่งผลดีแก่ชุมชนของเราอย่างแน่นอน

ถวายต้นเทียนพรรษาและผ้าอ白ນ้ำฝน

ເວີຍນທີຢັນວັນອາສາພຫຼຸ່າ

5. ປະເພດມືກຸງສຳນັກົມແລກກິຈกรรมວັນອອກພຣມາ

ທຶນວິຈີຍໄດ້ຮ່ວມປະຊຸມວາງແຜນໃນການຈັດຈານຮ່ວມກັນຝ່າຍປົກຄອງ ກຳນັນຜູ້ໃຫຍ່ບ້ານ ທ່າວນ້ານ ເຍາວັນແບບໃຫ້ທຸກຄົນມີສ່ວນຮ່ວມ ໂດຍຮ່ວມປະຊຸມວາງແຜນຈັດຈານກຸງສຳນັກົມ ແລະ ຈານວັນອອກພຣມາ

ການຈັດຈານກຸງສຳນັກົມຮ່ວມກັນຂອງທ່າວນ້ານໜອງເຮືອ

ถวายผ้ากฐิน

6. ประเพณีตักบาตรเทโว

เป็นกิจกรรมต่อเนื่องในวันออกพรรษา มีการนิมนต์พระ sangha จากหมู่บ้าน ใกล้เคียงมารับบิณฑบาต ได้เชิญชวนหมู่บ้าน ใกล้เคียงมาร่วมทำบุญตักบาตรเทโวด้วย ส่วนเด็กและเยาวชนให้มาร่วมในงานดังกล่าว เนียนรายงานการเรียนรู้จากประเพณีที่ไปร่วมทุกครั้ง เด็กเกิดการเรียนรู้ที่ยั่งยืน เพราะได้ประสบการณ์ตรง

นอกจากกิจกรรมในวันสำคัญทางศาสนาดังกล่าวมาแล้ว การจัดกิจกรรมให้เด็กและเยาวชน ได้เกิดการเรียนรู้ประเพณีวัฒนธรรมต่างๆทั้ง 12 เดือน การนำเด็กเข้าวัด เข้าร่วมกิจกรรมของชุมชน เพื่อให้เกิดความรักความผูกพันกับถิ่นกำเนิด ความรักความหวงแหนในขนบธรรมเนียมอันดีงามที่ได้รับการสืบทอดและสั่งสมมาหลายชั่วอายุคน ล้ำพังการจัดกิจกรรมการเรียนรู้และสร้างจิตสำนึก รักษประเพณีบุญผะเหວคือย่างเดียวคงจะช่วยอะไร ได้ไม่นานัก การจัดกิจกรรมที่ทางทีมวิจัยโดยมุ่งเด็กในวัยเรียนให้สามารถเรียนรู้แบบบูรณาการและมีส่วนร่วมน่าจะเป็นอีกหนึ่งทางเลือกเพื่อให้เด็กที่จะเติบโตขึ้นมาเป็นผู้ใหญ่ในวันข้างหน้าได้รับรู้และเกิดการเรียนรู้ที่ยั่งยืน

คณะครุนำนักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมเนื่องในวันสำคัญและบำเพ็ญประโยชน์ที่วัด

7. ประเพณีลอยกระทง แบบบูรณาการ

หมู่บ้านหนองเรือ ได้จัดกิจกรรมการลอยกระทง แต่ขาดความต่อเนื่อง

เนื่องจากสาเหตุหลายประการ กล่าวคือ บางปีนำแท้หงษ์อดลงไปมากจึงทำให้การลอยกระทงในลำห้วยทวยไม่ค่อยจะสะควรนัก ประกอบกับลำห้วยทวนอยู่ห่างจากหมู่บ้านและชุมชน ไม่มีไฟฟ้าหรือสถานที่ที่เหมาะสม บางปีขัดลกอกราชเทวีในสาระที่วัด บางปีใช้การทอดน้ำดำคลองในหมู่บ้านและลอยกระทงกันที่คลองกลางบ้าน ดังนั้นกิจกรรมการลอยกระทงจึงจัดแบบไม่ต่อเนื่อง บางปีก็ว่างเว้นไป เนยกๆ ผู้คนมักจะมาร่วมงานลอยกระทงที่สวนพญาเคนทิ่ทางเทศบาลเมืองโสcharจัดเป็นประจำทุกปี เพราะเส้นทางไม่ห่างไกลนัก

เพื่อให้เด็กนักเรียนเกิดประสบการณ์ตรงในการจัดกิจกรรมวันลอยกระทงดังกล่าวทางโรงเรียนได้จัดแบบบูรณาการ กล่าวคือ ในภาคเช้าให้ความรู้นักเรียนเกี่ยวกับประวัติความเป็นมาของประเพณีลอยกระทง การแข่งขันตอบปัญหาโดยให้นักเรียนทั้งโรงเรียนได้มาระยิ่งรู้ร่วมกัน หลังจากนั้นได้มีการสอนการประดิษฐ์กระทงใบตองเพื่อนำรากษ์สิงแวดล้อม ในภาคบ่ายเป็นช่วงเวลาที่จะให้นักเรียนได้ประดิษฐ์กระทงกันทุกคน โดยให้เตรียมวัสดุอุปกรณ์ในการทำกระทงมาจากบ้าน การทำกระทงครุอยให้ความรู้และดูแลเป็นพี่เลี้ยง กลุ่มนักเรียนเกิดการเรียนรู้แบบพิสูจน์บัติและลงมือทำจริง บ้างก็ทำได้สวยงาม บางกระทงนำไปลอยในน้ำแล้วอ่อนคล่อง เด็กๆ ได้สนุกสนาน และทดลองจนสามารถนำไปลอยได้

กิจกรรมต่อไป ให้นักเรียนนำกระทงที่ตนเองประดิษฐ์มาแห่รอบโรงเรียนโดยมีวงดุริยางของโรงเรียนบรรเลงเพลงลอยกระทงไปรอบตามถนนในโรงเรียน ก่อนที่จะนำมารอยในสารน้ำจำลองที่ทำขึ้น ครูเป็นผู้นำกล่าวคำนูชาและขอมาแม่คงคา แล้วจึงปล่อยกระทงลงในสารน้ำ ความรู้และประสบการณ์ที่ได้เป็นอีกหนึ่งประเพณีของท้องถิ่นคือประเพณีการลอยกระทง เด็กเกิดความรู้ความเข้าใจ และได้ประสบการณ์ตรง

ภาพการจัดกิจกรรมเรียนรู้โดยกระบวนการแบบบูรณาการ

ประธานกล่าวเปิดงานการจัดการเรียนรู้ประเพณีโดยกระบวนการแบบบูรณาการ

นักเรียนศึกษาความรู้ประวัติและตอบปัญหา ทำกิจกรรมตามใบงาน

ศึกษาความรู้ประวัติและวัดภาพลอดกระหง

ออกแบบและทำกระหงจากส่วนต่างๆ ของต้นกล้วย

กระหงสำหรับรูปจากฝีมือของนักเรียน

ขบวนแห่กระ Thompson ไปปกรอบๆ โรงเรียน

กล่าวคำนุชาและขอขมาพระแม่คงคา

ร่วมลอยกระทง

กิจกรรมการเรียนรู้ลอยกระทงซึ่งเป็นพิธีทางศาสนาของนักเรียน

8. ประเพณีทำบุญวันขึ้นปีใหม่

ในวันขึ้นปีใหม่ 1 มกราคม 2551 ที่มีวิจัยและโรงเรียนบ้านหนองเรือร่วมกัน ทำบุญตักบาตรขึ้นที่หอประชุมโรงเรียนบ้านหนองเรือ เป็นงานชุมชนศิษย์เก่าเพื่อให้ศิษย์เก่าโรงเรียนบ้านหนองเรือมีโอกาส samaeyeym โรงเรียนเก่า ปลูกฝังความรักความสัมพันธ์ที่มีต่อโรงเรียน รายได้จากการจัดงานดังกล่าวนำมารัพฒนาทางด้านการศึกษา สืบการเรียนการสอนของนักเรียนรุ่นน้องคือ นักเรียนที่เรียนอยู่ในโรงเรียนบ้านหนองเรือปัจจุบัน เป็นการสืบทอดประเพณีเพื่อให้เกิดความรักในสถาบันการศึกษา สืบสัมพันธ์ระหว่างครุภักดิ์ และที่สำคัญกว่าสิ่งอื่นใดก็คือการกลับมาเมื่อส่วนร่วมในการพัฒนาห้องถินให้เป็นสังคมแห่งการเรียนรู้นั้นเอง

ศิษย์เก่าร้อยละ 90 พูดความในใจว่า “ดีใจมากที่มีงานวันนี้ อย่างน้อยเพื่อนที่ร่วมเรียนสมัยเป็นนักเรียนก็มีโอกาสไก่กลับมาพบกันอีกครั้ง บางคนร่าเริงมีความเป็นอยู่ดี ประสบผลสำเร็จในชีวิตการทำงาน บางคนแก่ไปnidicแต่ก็ภูมิฐาน บางคนยังรักสนุกสนานเช่นเดิม อยากให้ลิ้งดีๆ กับรุ่นน้อง อยากให้มีโอกาสให้น้องปัจจุบันทุกคน วันนี้เทคโนโลยีก้าวไกล บ้านนอกอย่างเราต้องตามเขาให้ทัน”

ศิษย์เก่าร้อยละ 80 บอกว่า “ไม่นึกว่าความจริงก้าวหน้าจะเข้ามาถึงหมู่บ้านของเรา แต่ก่อนจะตระหนักรู้ ตอนนั้นทางเป็นทางเกวียน ทุกวันนี้เป็นถนนลาดยางทุกสายสะตะวะสาย แต่ปัจจุบันนี้นี่ที่ตามมากับความจริงทางด้านวัตถุกลับมากเป็นเจ้าตามตัว ภาพวันเก่าๆ ของพวง陌เทบจะไม่เหลือให้เห็น แต่ก็จะใจที่เราอย่างสืบทอดประเพณีอันดีไว้ให้ลูกหลาน เดือนห้าพวง陌เราจะกลับมางานหลวงพ่อให้ได้” (งานหลวงพ่อที่หากล่าวถึงคืองานพระราชทานเพลิงศพหลวงพ่อพระครูประภัสสรสิกขิกิจที่มรณภาพตั้งแต่ปี พ.ศ. 2537)

ศิษย์เก่าที่เป็นเยาวชน ยังประกอบอาชีพไม่นั่นคงแต่มีความมุ่งมั่นที่จะกลับมาพัฒนาบ้านเกิด เมืองนอน โดยเฉพาะวัดกับโรงเรียนแล้วเขาให้ความสำคัญ จะจัดผ้าป่ามาสมทบทุกปีในวันงานชุมชนศิษย์เก่าบ้าง งานวันสงกรานต์บ้าง แต่ปีนี้ทุกคนมีเป้าหมายว่าจะต้องกลับบ้านหนองเรือมา ร่วมงานพระราชทานเพลิงศพหลวงพ่อให้ได้ พอกามถึงแนวความคิดที่จะอนุรักษ์ประเพณีดังเดิมของหมู่บ้านให้เขาฟัง ทุกคนพูดเป็นเสียงเดียวกันว่า “พวง陌อย่างจะมาร่วมงานประเพณีทุกๆ ประเพณี ติดขัดอยู่ที่ค่าใช้จ่ายในการเดินทาง เอาไว้ปีหน้าจะหาทางมาเยี่ยมนั้นบุญจะเห็นบ้านของเราบ้าง”

ทำบุญเลี้งพระวันปีใหม่

คิมย์เก่าหาlaysรุ่นมาพบกัน สุขสันต์วันพบเพื่อน

บรรยายภาพ มิตรภาพ ของงานคิมย์เก่าโรงเรียนบ้านหนองเรือ มีการสนับสนานตลอดคืน ทุกคนรักเข้าใจในสายใยน้ำเงินแดง ที่น่าสัมเกตตลอดทั้งงานนี้ไม่มีการทะเลเบาะแวงกันแม้แต่ในกลุ่มวัยรุ่น สายใยและมิตรภาพยังคงเหนียวแน่นระหว่างรุ่นพี่รุ่นน้อง

9. ประเพณีสู่ขวัญข้าว (บุญคุณล้าน)

วันอาทิตย์ที่ 6 มกราคม 2551 เป็นอีกวันหนึ่งที่ครัวค่าแก่การศึกษาและอนุรักษ์ไว้ ให้คนรุ่นหลานรุ่นใหม่ได้เห็นความสำคัญ และคุณค่าที่แฝงอยู่กับ半天าแห่งแรงงานของชาวนา ที่มีวิจัยได้สาส์นลงไปถึงประเพณีดั้งเดิมของหมู่บ้านหนองเรือเกี่ยวกับประเพณีสู่ขวัญข้าว

นายสองศศิลป์ ปราษฐ์ชาวบ้าน ผู้นำในการประกอบพิธีสู่ขวัญข้าว เล่าว่า “เดิมการสู่ขวัญข้าวไม่ได้ทำกันอยู่ที่วัดเหมือนทุกวันนี้ หากแต่ทำกันที่ลานข้าวโดยมีความเชื่อดังเดิมว่า แม่โพสพที่ลงมาชุดเป็นเม็ดข้าวให้คนได้รับประทานนั้น เป็นผู้มีพระคุณ เมื่อเก็บเกี่ยวข้าวเสร็จจะหาบเอามัดข้าวมาร่วมกันไว้ที่ลานข้าว โดยกองข้าวรวมกันไว้เป็นล้อมข้าว ก่อนที่จะนวดข้าวต้องทำพิธีขอมาแม่โพสพ โดยมีดอกไม้ ธูป เทียนและที่สำคัญต้องมีใบคุณ ใบยอด นาเป็นดอกไม้ที่ใช้บูชาด้วยหลังจากทำพิธีขอมาแล้วถัดมาอีก 3 วันจึงนำข้าวจากกองข้าวลงมานวดที่ละชูบ (คำว่าชูบหมายถึงกองมัดข้าวที่บ่นลงมาเรียงในแต่ละชุด จะมากหรือน้อยขึ้นอยู่กับจำนวนผู้ที่จะมาตีข้าวหรือนวดข้าว) เมื่อนวดข้าวเสร็จแต่ละชุดจะใช้ฟอยหานาม (ไม้กวาดที่ทำจากกิ่งไผ่ป่าที่มีหนามมัดรวมกัน โดยใช้ไม้ไผ่มัดเป็นด้ามไม้กวาดหรือฟอยหานาม) เพื่อการดึงข้าวออก แล้วจึงขันมัดข้าวจากกองข้าวมาวางเรียงเป็นชูบเพื่อนวดหรือตีข้าวจนกระทั้งเสร็จทั้งล้อม ข้าวที่นวดแล้วเป็นข้าวเปลือกของรวมกันเรียกว่า กุ้มข้าว”

นายสองยังเล่าต่อไปว่า “บางครอบครัวที่มีอันจะกิน จะทำพิธีสู่ขวัญข้าวที่นวดเสร็จแล้วเรียกว่าสู่ขวัญข้าว บางที่ถึงกับนิมนต์พระมาร่วมทำบุญคลองกุ้มข้าวใหญ่ ต่อมากายหลังบ้านมีมองเปลี่ยนไป มีพวงกมิจชาชีพมาทิโหมข้าวในกองข้าวหรือกุ้มข้าว จึงต้องรีบเก็บเกี่ยว นวดข้าวแล้วขบมาเก็บไว้ในถุงกลาง”

นายบุญทัน วรรณชาติ ทีมงานวิจัยได้เล่าถึงความเป็นมาในการสู่ขวัญข้าวว่า “เดิมทางวัดบ้านหนองเรือมีความจำเป็นในการใช้เงินเพื่อซื้อเมล็ดข้าวสารและสถาน จึงขอบริจาคข้าวจากชาวนาฯ รวมกันไว้ที่ลานวัด เสร็จแล้วจะทำพิธีบายศรีสู่ขวัญ แล้วจะแบ่งข้าวจำนวนหนึ่งให้ชาวนานำกลับไปเก็บไว้ในกลางของตนรวมกับข้าวเปลือกที่เก็บไว้ในถุงกลางเดิมเพื่อความเป็นศริมงคล ข้าวส่วนใหญ่ที่เหลือทางวัดจะนำไปขายเพื่อนำเงินมาบำรุงวัดวาอารามตามความจำเป็นของวัดแต่ละแห่ง”

ภาพกิจกรรมการสู่ขวัญข้าว

ข้าวที่จะนำมาบายนายศรีสู่ขวัญ

ร่วมกันทำบุญตักบาตร

ประชุมช้าบ้านเริ่มสู่ขวัญ

ประเพณีสู่ขวัญข้าวกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของเยาวชน นักวิจัยน้อยถูกมองหมายให้ไปสัมภาษณ์ เก็บข้อมูล ประวัติความเป็นมาของการสู่ขวัญข้าว แม้จะเป็นการเรียนรู้ที่ไม่ละเอียดนักแต่เขาก็ได้ทราบความเป็นมาและตร billigถึงความสำคัญของข้าวและชาวนา วันนี้หรือวันข้างหน้าเขาคงมีโอกาสสืบทอดเรื่องราวต่อๆ กันต่อจากผู้ใหญ่ในยุคปัจจุบัน บางคำตามของเด็กๆ ถึงกับทำให้ประชญ์ชาวบ้านหาคำตอบแบบไม่ได้ “คุณตากะ แม่โพสพ ก็ิดวันที่ เดือน และปี พ.ศ. เท่าไหร่” ทีมวิจัยอย่างได้ถูกคิดหาคำตอบที่ถูกต้องและเหมาะสมให้กับเด็กๆ ด้วย

11. ประเพณีบุญคุ้ม บุญข้าวกี่หรือบุญกลางบ้าน

เป็นประเพณีหนึ่งที่ได้รับการสืบทอดมาจนถึงยุคปัจจุบัน จากการสัมภาษณ์และเก็บข้อมูลนายจำเนียร หางนาค ทีมวิจัยได้ข้อมูลมาเล่าสู่นักวิจัยน้อยให้ฟังว่า “ประวัติความเป็นมาดังเดิมนี้เกิดจากการมาพิงไฟร่วมกันของคนในยุคในสมัยนั้น เพราะเป็นช่วงที่อากาศยังอุ่นในช่วงฤดูหนาว ขณะนั่งพิงไฟร่วมกันจึงนำข้าวเหนียวนึ่งอกมาปิ้งไฟ แล้วคิดหาวิธีที่จะทำให้ข้าวนึ่งเกิดรสชาตiorอยขึ้น จึงคิดทำปืนข้าวกี่ขึ้นโดยใช้ไข่แดงของไข่ไก่ผสมกับน้ำตาล เกลือ คนให้เขากันกับไข่แดง จากนั้นปิ้งข้าวเหนียวให้มีสีเหลือง ใช้ไข่ที่เตรียมไว้ทาลงบนปืนข้าวเหนียวที่ปิ้งไว้ แล้วจึงนำไปปิ้งไฟอ่อนๆ ให้มีสีเหลือง หลังจากนั้นนำปืนข้าวที่ย่างไฟเสร็จยัดใส่ด้วยน้ำอ้อยเพื่อให้มีรสหอมหวาน บางคนมีการเตรียมข้าวเหนียวนึ่งหมักใส่กะทิมะพร้าว ก่อนนำมาปิ้งไฟทำให้มีรสหวาน มันกลมกล่อมยิ่งขึ้น”

การจัดงานประเพณีบุญคุ้ม นายเดช หางนาค เล่าให้ทีมวิจัยฟังถึงที่มาของคำว่าบุญคุ้มและบุญกลางบ้านว่า “ บางหมู่บ้านที่มีจำนวนครัวเรือนไม่มากนักจะจัดรวมกันที่ศาลากลางบ้านหรือลานกลางหมู่บ้าน จึงมีการเรียกชื่อว่า “บุญกลางบ้าน ” ถ้าเป็นหมู่บ้านขนาดใหญ่อาจแยกกันจัดเป็นคุ้มย่อยหรือกลุ่มย่อย ดังนั้นบางหมู่บ้านจึงเรียกว่า “บุญคุ้ม ”

การเริ่มงานบุญคุ้ม จะจัดในรูปเดือนมกราคม – กุมภาพันธ์ ซึ่งตรงกับเดือนยี่ของไทย วันแรกของงานตอนเช้าชาวบ้านจะนำข้าวปลาอาหาร เช่น กบ เบียด ปลา ปู มารวมกัน ซึ่งช่วงเวลาดังกล่าวอาหารยังอุดมสมบูรณ์ เพราะพึงสร้างจากการเก็บเกี่ยวข้าวยังมีปูปลาอุดมสมบูรณ์ พ่อบ้านแม่บ้านชาวคุ้มจะช่วยกันประกอบอาหารหวานเพื่อถวายพระเพล พ่อบ้านส่วนหนึ่งก็จะช่วยกันจัดเตรียมสถานที่ทำบุญเลี้ยงพระให้เสร็จก่อนที่พระมาลัพต์ราหารเพล ตกตอนเย็นทุกครัวเรือนจะพากันมาฟังพระสาวกนัดเย็น สิ่งที่สำคัญชาวบ้านภัยในคุ้มจะขาดไม่ได้คือจะนำถุงบรรจุหินกรวดเล็กๆ ใส่ถุงมาร่วมในพิธีสาวกนัดด้วย ก่อนที่พระสาวกนัดจะโยงถุงไปรอบบ้านทุกครัวเรือน หลังจากพระสาวกนัดเย็นเสร็จ ชาวบ้านจะนำถุงก้อนหินและก้อนกรวดของตนที่นำมา_rwmพิธีกลับไปห่วงรอบบ้านของตนเป็นการໄล่ภูตผีซึ่งเป็นความเชื่อดั้งเดิม รุ่งเช้าของวันถัดมา ทุกครัวเรือนจะตื่นแต่เช้าตั้งแต่เตรียมอาหารหวานมาร่วมกันทำบุญตักบาตร

ที่เป็นอาหารหลักที่นำมาตักบาตรในเช้าวันนี้คือข้าวกีที่ปิ้งและทาด้วยไข่แดงปิ้งให้มีสีเหลืองน่ารับประทาน หลังจากพระพันธุ์ตราชาราชเช้าเสร็จชาวบ้านก็จะนำข้าวปลาอาหารมาเลี้ยงกันเป็นที่อิ่มหนำสำราญ เป็นสิ่งบ่งบอกว่าเสร็จสิ้นภาระจากการทำนา

ประเพณีบุญคุ้ม บุญกลางบ้าน หรือบุญข้าวกี'

12. ประเพณีบุญะเหวดบ้านหนองเรือ ปีที่ 2

ในปีนี้ซึ่งตามปฏิทินการปฏิบัติงานแล้วเราสืบสุดภารกิจของทีมวิจัย แต่เพื่อให้ได้ความสมบูรณ์ของงาน ทีมวิจัยการเรียนรู้และสร้างจิตสำนึกรักษประเพณีบุญะเหวดบ้านหนองเรือ ได้ขอต่อระยะเวลาการดำเนินงานมาอีก 1 เดือน โดยใช้งบประมาณเดิมที่ได้รับการอนุมัติ วันงานปีนี้ทุกคนรู้จักหน้าที่ความรับผิดชอบ แต่หากเสียบุคคลสำคัญคือประษฐ์ชาวบ้านที่นำเราประกอบพิธีกรรมต่าง ๆ ในปีที่ผ่านมา คือนายสอ วงศ์ศิลป์ โดยเสียชีวิตไปหลังจากทำพิธีสู่ขวัญข้าวเสร็จไปเพียง 1 สัปดาห์เศษ ภาระและหน้าที่ต่าง ๆ จึงถูกสืบทอดมาสู่คุณที่อยู่เบื้องหลัง งานทุกอย่างดำเนินไปโดยอัตโนมัติต่างคนต่างช่วยกัน ไม่เกี่ยงนอนและไม่เกี่ยงงาน ในวันเตรียมงานเราได้แห่ออกไม้ป่ามาจากบ้านต่างคนต่างช่วยกันประดับประดาตกแต่ง แห่อุปครุฑและเชิญพระเวสสันดรเข้าเมืองผู้คนยังหนาแน่น การเทศน์มะลิหมื่นมะลิแสนมีผู้คนมาร่วมมากมาย ทีมวิจัยของเราดีใจภูมิใจ

ไม่ได้ ที่เปลกไปจากปีที่แล้วคือ โรงพยาบาล แต่ก่อนมีการประชุมชี้แจงตกลงกันหลายครั้ง ในปีที่ 2 นี้ โรงพยาบาลเพียงแต่เราตั้งเต็นท์และที่วางสิ่งของให้ ข้าวปลาอาหารต่างคนต่างทำและนำมาร่วมบริจาค มากมากกว่าปีที่แล้ว แม้บางคนจะบอกว่าวันนี้เรายังทำไม่เต็มที่ เพราะเรายังมีงานใหญ่รออยู่อีกไม่ถึงเดือน นั่นคืองานพระราชทานเพลิงศพหลวงพ่อพระครูประภัสสร์สิกขกิจ ในวันที่ 8 – 10 เมษายน

2551

จากการจัดงานบุญมหาติครั้งนี้ได้มีรูปแบบที่ต่างไปจากปีที่แล้ว คือมีการจัดนิทรรศการ เรื่องพระเวสสันดร แผ่นพับความรู้ ภาพแสดงความก้าวหน้าของโครงการวิจัยห้องถิน ที่สำคัญ นักเรียนโรงเรียนบ้านหนองเรือได้มาร่วมงานตลอดทั้งวัน ตอนเข้าเด็ก ๆ ได้มาศึกษาดูงานมีวีดีทัศน์ เรื่องพระเวสสันดรมาฉายให้เด็ก ๆ ได้ชม และเป็นเจ้าภาพกัณฑ์เทศน์ 1 กัณฑ์ คือกัณฑ์ชูชาก ที่เลือกเป็นเจ้าภาพกัณฑ์นี้ด้วยเหตุผลที่ว่าเรื่องราวดูสนุกสนาน อยากให้เด็กได้สัมผัสถกับบรรยากาศของ การฟังเทศน์มหาติ พอพระเทคโนโลยีกัณฑ์ชูชากคณะครู - นักเรียนก็ทยอยเข้ามานั่งบนศาลาทำให้ ศาลาหลังใหญ่แคบไปอย่างนัดใจ ผู้อำนวยการโรงเรียนนายพนม จิตตะยโสธร คณะครูและ ตัวแทนนักเรียนจุดธูปเทียน พระเริ่มเทศน์กัณฑ์ชูชาก เด็กตั้งใจฟังในบรรยายของเทศน์ มีการ บริจาคทาน ระหว่างข้าวสารเป็นที่สนุกสนาน เด็กประทับใจแทนไม่อยากจะถอยกลับลงจากศาลา ทราบภายหลังเด็กเล่าให้ฟังว่า “พวกรหุนพึงจะเคยฟังเทศน์เป็นร่องเป็นราวก่อนในครั้งนี้ แต่ก่อนแม้จะ ตามปูย่าตาข่ายมาก็เพียงมาฟังบ้าง วิ่งเล่นบ้าง พระท่านเทศน์สนุกหน่อยก็เงินเยอะๆ จะได้ร่วม บริจาคทุกกัณฑ์” บ้างก็พูดว่า “การระหว่างข้าวสารในช่วงที่พระเทศน์จบแต่ละผูก เพื่อทึ่งช่วงให้ เปลี่ยนอริยาบทนั้นหนูชอบมากทำให้สดชื่น ไม่จงเหงาหวานอน” นักเรียนชั้นประถมปีที่ 5 และ 6 หลายคนพูดว่า “ปีหน้าคุณครูพากหุนmar'วัฒฟังเทศน์อีกนะครับ” บางคนบอกว่า “ผมจะนั่งฟัง เทศน์จนจบเรื่องเลยได้ไหมครับ” แม้จะเป็นคำถามสั้น ๆ แต่กว่าที่จะมีคำถามนี้ขึ้นมา แสดงว่าเด็กมี จิตสำนึกรักการฟังเทศน์มหาติบ้างแล้ว ความคาดหวังของทีมวิจัยคงจะอยู่ไม่ไกลนัก

ทางด้านรายรับรายจ่ายในการจัดงานประเพณีบุญพระหัวด นายจันทร์ เสนาพรหม ผู้ช่วย ผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ 1 และ นายเกยม บุญทวี บอกว่า “เมื่อหักค่าใช้จ่ายที่ถวายพระแล้วเหลือเงินสุทธิ กว่า 60,000. บาท มากกว่าทุก ๆ ปีที่เคยจัดกันมา สำหรับค่าอาหารถวายพระและต้อนรับแขก คณะกรรมการจัดงานตั้งไว้เพียง 1,000.- บาท เพื่อมีอะไรมากดูกบพร่องแต่ไม่ได้ใช้เงินจำนวนนี้ เลย โรงพยาบาลปีนี้ตั้งค่าต่างของอาหารที่ตนเตรียมมาจากบ้าน ได้ถวายพระบ้าง ต่างก็แยกตักมา ถวายพระ ขันโตกจัดสำรับແทบ ไม่มีที่จะวางถวายอาหาร

บางคนพูดว่า “เมื่อไม่มีพ่อใหญ่สอ เมื่อตนเดิม ทุกคนกล้าคิดกล้าทำมากขึ้น แต่ก่อนเราจะทำไปแล้วจะไม่ถูกต้อง แต่วันนี้ทุกคนกล้าทำหรืออาจเป็นเพราะปีที่แล้วได้ศึกษาและสังเกตและจากจำขึ้นตอนการจัดงานอย่างพินิจพิเคราะห์ จึงเห็นว่าการจัดอย่างนี้ถูกการจัดอย่างนี้ผิด” จากคำสอนเล่าดังกล่าวแสดงว่าทุกคนที่เคยร่วมงานเริ่มเกิดการเรียนรู้จากการปฏิบัติจริง “ตัวอย่างที่ดีมีค่ากว่าคำสอน”

พระครูโภกาสาโพธารามย์ เจ้าอาวาสวัดสว่างโพธารามกล่าวว่า “ดีใจมากที่คุณรักวัดมากขึ้น ต่อไปหนูบ้านของเรายังจะมีการรักษาประเพณีไว้ได้อย่างยั่งยืน” พระปลัดสังคม สังคมโน เลขาเจ้า คณะตำแหน่งรองเรือกกล่าวว่า “การวิจัยเป็นสิ่งที่ดี ทำให้คนเห็นคุณค่าของสิ่งดี ๆ ที่มีอยู่ในท้องถิ่น เห็นความสำคัญของตนเอง เห็นคุณค่าของการอยู่ร่วมกันทางสังคม ในวันนี้เป็นอีกภาพพจน์หนึ่งที่ คนมาวัดมากขึ้น ในวันงานหลวงพ่อหวังว่าคงจะมีคนมาร่วมมากเหมือนวันนี้ อาทิตย์ใจที่ชาวบ้าน และศิษย์เก่าของหลวงพ่อต่างหวังดีแสดงเจตนาหมายที่จะมาร่วมงาน และเป็นเจ้าภาพถวายเครื่อง ไทยทาน”

ส่วนพระคุณเจ้าที่ได้อาราธนามาเทศน์มหาชาติ ท่านกล่าวชมเชยว่า “อาทิตย์ได้เห็นท่านผู้อำนวยการ คณะครูพาลูกศิษย์ลูกหามาฟังเทศน์ในวันนี้แล้วรู้สึกดีใจ อิ่มเอิบใจที่ท่านนำเด็กเข้าสู่วัด เด็กเหมือนผ้าขาวมีเรวดาหรือเงียนสิ่งใดลงไปก็จะเห็นจะเป็นอย่างที่คาดที่หวังเอาไว้ เมื่อเรามอบ สิ่งดี ๆ ลงไปให้เขา เขายังจะรับเอาสิ่งดี ๆ เหล่านี้เข้าไปสู่จิตใจ เป็นคนดีของสังคม ขอให้ทุกท่าน ทุกคนจะประสบแต่ความสุขความเจริญ”

ภาพกิจกรรมบุญพระหาด ประจำปี 2551

แห่มาลัยดอกไม้ป่ามาวัด
โดยมีเด็กนักเรียนนำวงคริยາค้นักเรียนและคนตระพื้นบ้านบรรเลง
พโนมาถึงวัดต่างคนต่างช่วยกันนำมาประดับตกแต่งโดยมีได้เกี่ยงอน

บรรยายกาศของการเตรียมงาน

យោរាយឱ្ញត្រើមក្រឹងបុម្ចាស់ ពីការការណ៍ទំនាក់ទំនងវត្ថុ ប្រព័ន្ធប្រជាពលរដ្ឋបាន

ទូកគ្រឿងនាមទំនាក់ទំនង និងកិច្ចការណ៍ទំនាក់ទំនង នៃក្រុងក្រាហាតិ 20 មីនាំកម្ពស់ 2551
សំគាល់ពីថ្ងៃទី 20 មីនាំកម្ពស់ 2551 ដល់ថ្ងៃទី 22 មីនាំកម្ពស់ 2551

ค้านล่างของศาลากลางสถานที่ไว้ต้อนรับพระสงฆ์และผู้มาร่วมงาน

สถานที่ในบริเวณวัดถูกจัดเตรียมไว้รองรับแขก
โรงครัวเริ่มนืออาหารมาวางแผนเรียงรายไว้เพื่อบริการผู้มาร่วมงาน ซึ่งเป็นการบริจากทานโดยมิได้บังคับ

ในตอนเย็น บบวนแห่พระอุปคติและเชิญพระเวสสันดรเจ้าเมืองกีริมออกเดินทางไปยัง
จุดหมาย ผู้คนแห่กันมาร่วมงานอย่างคับคั่ง สำนักในหน้าที่ ความรับผิดชอบ การมีส่วนร่วมและ
เป็นเจ้าของร่วมกัน เด็กๆที่ค่อยแต่งตามานุกตานาแต่ในวันนี้เข้าพร้อมกับการบ้านและคำรามที่
ต้องการคำตอบ เพราะมีงานบันทึกเพื่อส่งครูรออยู่ข้างหน้า แม่บ้านครึ่งจิตใจจะยังกังวลอยู่บ้างแต่
ธรรมชาติวิสัยของเด็กก็อดมิได้ที่จะให้การละเล่นของตนเองกล้ายืนการเรียนไปด้วย ทฤษฎีการ
สอนว่าด้วยการเล่นปนเรียนนั้นทำให้ผู้เรียนเกิดการจดจำที่ยั่งยืน วันนี้คงจะทึงไปเลียนมิได้ ชุมชน
ผู้สูงอายุมีการแสดงงบทบาทสมมติเป็นพระเวสสันดร มัทธิ กัณหา ชาลี พระเจ้ากรุงสัญชาตยและมเหสี
ร้องทำนองเทศน์มหาชาติโดยต้องกันตอนเชิญพระเวสสันดรกลับเข้าเมือง เด็กๆสนใจมาก

กว่าจะประโภบพิธีเสร็จก็มืดค่ำ แต่ทุกคนยังมีรอยยิ้มอยู่บนใบหน้า

ศรัทธาและแรงสามัคคี

บรรยายกาศของวันงานบุญพระหลวงรอบที่ 2 ในวันที่ 22 มีนาคม 2551

การเรียนรู้ของเด็กและเยาวชนผ่านกระบวนการเรียนรู้ประเพณีบุญพระหลวง

เรียนรู้จากประสบการณ์ตรง การมีส่วนร่วมและเป็นส่วนหนึ่งของสังคม

จากการจัดกิจกรรมที่ผ่านมาในรอบปีเป็นเหมือนการเตรียมคน เตรียมงานเพื่องานที่เป็นหัวใจหลักของหมู่บ้าน ที่ทีมงานวิจัยอดที่จะนำมากล่าวถึงในที่นี้ไว้ไม่ได้ นั่นคืองานพระราชทานเพลิงศพของหลวงพ่อพระครูประภัคร์สิกขกิจ แม้ต่างประเพณีบุญพระหลวงบ้านหนองเรือที่ผ่านมาที่มีวิจัยและชาวบ้ากีเพียงจัดให้สืบทอดประเพณีไว้ไม่ให้ว่างเว้น แต่ก็ได้ผลเกินความคาดหมายงานบุญพระหลวงของเราปิดตัวลงอย่างน่าภาคภูมิใจ อยู่ในความทรงจำของชาวตำบลหนองเรือและพร้อมที่จะสืบท่อไปสู่รุ่นลูกรุ่นหลานอย่างภาคภูมิ

1. ทุกคนเกิดความรักความหวังแห่ง ภาคภูมิใจในประเพณีวัฒนธรรมอันดีของท้องถิ่น
2. คนรุ่นหลังสามารถที่จะสืบทอดประเพณีที่ดีงามสู่อนุชนรุ่นต่อไปได้
3. การทะลุวงกว้างทักษะในงานประเพณีต่างๆ หมวดไปจากชุมชนของเรา
4. มีการฟื้นฟู จัดทำเอกสารอ้างอิงไว้เป็นหลักฐานให้ได้ศึกษาค้นคว้า
5. นำประเพณีท้องถิ่นเข้าสู่ระบบการจัดการศึกษาในโรงเรียนไปพร้อมกับ

การปฏิบัติจริงในชุมชน

6. องค์การบริหารส่วนตำบลหนองเรือนำเอาประเพณีบุญพระเหวดเป็นประเพณีเด่นและให้บุญประมาณสนับสนุนการจัดงานทุกหมู่บ้านในเขตตำบลหนองเรือ

7. หมู่บ้านไกลีเดียงได้แบบอย่างการจัดงานไปปรับใช้ มีการนำข้าวปลาอาหารไปสมทบเมื่อแต่ละหมู่บ้านในเขตตำบลหนองเรือจัดงานบุญพระเหวด ทำให้เกิดความสัมพันธ์อันดีขึ้นระหว่างหมู่บ้านตลอดจนบุคคลในชุมชน

เห็นีความภูมิใจของทีมวิจัยห้องถินและชาวตำบลหนองเรือ

ในวันที่ 8 – 10 เมษายน 2551 ชาวบ้านหนองเรือต้องเตรียมจัดงานพระราชทานเพลิงศพหลวงพ่อพระครูประภัสสรสิกขิจิ ซึ่งใช้เวลาในการเตรียมงานแรมปี บริเวณวัดถูกจัดเป็นประจำพิธีกว่าครึ่ง โรงงานที่เกิดมากแนวคิดจากบุญพระเหวดที่ผ่านมาถูกจัดจนเต็มพื้นที่ว่างข้างศาลการเปรียญตลอด 4 วัน กับ 3 คืน มีได้ขาด อาหารทั้งความหวาน เครื่องคั่มส่างเสริมสุขภาพ ขนมจีน น้ำดื่ม สมุนไพร ข้าว กี๊ หมี กะทิ แกงเขียวหวาน ยำสารพัด เกินกว่าที่จะนำมานอกกล่าวได้ครบถ้วน ด้านหลังของวัดซึ่งเคยเป็นศาลาที่เงียบเหงากลายเป็นสวนสนุกและตลาดนัดไปโดยปริยาย ตอนกลางคืนมีมหรสพครบทั้ง 3 คืน ภาคยนตร์ หนังปราวิทย์ ลำกลอนแบบโบราณ และในคืนวันที่ 10 เมษายน 2551 มีหมอดำรือชื่อดังของภาคอิสาน คณะประณบันเทิงศิลป์ มาร่วมแสดงในงานด้วย ผู้คนบ้านไกลีบ้านไกลมาร่วมงาน ทีมวิจัยของเราซึ่งเป็นคณะกรรมการจัดงานฝ่าดูว่า เยาวชนของเราจะมีการทะเลาะเบาะแสหึ้งหรือไม่ ตลอดช่วงเวลาดังกล่าวไม่มีวีเวย์แห่งความบาดหมางิกัน ทุกคนทำหน้าที่ของตนเป็นที่น่าพอใจ ลูกศิษย์ของหลวงพ่อหลังไหลงมาช่วยงานจากทุกสารทิศที่ได้ยินข่าว ทางด้านพระสงฆ์มีการนิมนต์เจ้าคณะภาค 3 มาเป็นประธานในพิธีพระราชทานเพลิงศพ เจ้าคณะจังหวัดยโสธร เจ้าคณะจังหวัดพังงาและพระธรรมที่มีชื่อเสียงอีกหลายรูป เป็นหนึ่งในความภูมิใจของทีมวิจัยห้องถินที่สามารถปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของเยาวชนและประชาชนในท้องถินไปในทางที่ดีได้ บุญประมาณในการจัดงานที่คาดว่าจะใช้จ่ายราษฎร 2 ล้านบาท เศษ มีผู้ร่วมบริจาคจำนวนมากกระทั้งงานสำเร็จลุล่วงไปด้วยดีและมีเงินคงเหลือประมาณ 1,000,000.- บาทเศษ แม้ว่าการกิจของทีมวิจัยจะสิ้นสุดลง แต่ความดีงามที่เกิดขึ้นคงจะหนุนนำให้สังคมท้องถินของเรามีความสุขสงบ ร่มเย็นผู้คนมีความอ่อนโยนมากันเช่นนี้ตลอดไป

ภาพจากงานพระราชทานเพลิงศพพระครูประภัสร์สิกขิจ

วันที่ 8 – 10 เมษายน 2551

4. ผลที่เกิดกับเด็กและเยาวชน ผู้คนในชุมชน หน่วยงาน องค์กรปกครองในท้องถิ่น มีดังนี้

1. การเรียนรู้ของเด็กและเยาวชน

1.1 เกิดการเรียนรู้จากการปฏิบัติจริง โดยการเข้าร่วมงานประเพณี ซึ่งทางโรงเรียนจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบบูรณาการที่โรงเรียนก่อน แล้วนำนักเรียนเข้าศึกษาเรียนรู้จากแหล่งเรียนรู้จริงในชุมชน

1.2 มีภาระงานจากใบงานที่ครูผู้สอนมอบให้ก่อนที่จะเดินทางมาเพื่อศึกษาสังเกตการณ์จัดงานประเพณีแต่ละประเพณีร่วมกับชุมชน ค้นคว้าจากเอกสาร การสอบถาม สัมภาษณ์จากภูมิปัญญาท้องถิ่น แล้วบันทึกความรู้ควบคู่กับการปฏิบัติจริง

1.3 นำความรู้จากการศึกษาค้นคว้า การร่วมงานประเพณีด้วยตนเอง มาร่วมกันอภิปรายสรุปประเด็นศึกษาตลอดจนข้อดีข้อเสีย และข้อเสนอแนะตามแนวคิดของนักเรียน

1.4 การนำความรู้จากการศึกษาร่วมงานแต่ละประเพณีไปใช้ในวิธีชีวิตประจำวัน บูรณาการกับการเรียนรู้ทุกมิติ เช่น

- ภาษาไทย ให้เขียนคำศัพท์ คัด – เบียนเรียงความเกี่ยวกับประเพณีวัฒนธรรมของท้องถิ่น
- ศิลปะ ให้วัดภาพเกี่ยวกับกิจกรรมและความประทับใจเกี่ยวกับประเพณีท้องถิ่น
- สังคมศึกษา ให้ศึกษาประวัติความเป็นมาของแต่ละประเพณี
- วิทยาศาสตร์ การประยุกต์ความรู้จากประเพณีท้องถิ่นกับความเจริญทางวิทยาศาสตร์

ศึกษาเปรียบเทียบกับเทคโนโลยีปัจจุบัน

- สุขศึกษาและพลศึกษา อาหารและโภชนาการที่สำคัญของแต่ละประเพณีที่มีผลต่อสุขภาพ
- การงานอาชีพและเทคโนโลยี การประยุกต์ความรู้จากประเพณีต่าง ๆ สู่งานอาชีพ เช่นการทำน้ำมันไทย การร้อยมาลัย การทำพานบายศรี เป็นต้น

- ภาษาต่างประเทศ คำศัพท์ ความจำเป็นที่ต้องศึกษาเปรียบเทียบกับความเจริญก้าวหน้าของต่างประเทศกับประเพณีท้องถิ่นไทย

1.5 รู้จัก บอกเล่าขั้นตอน ความสำคัญ ช่วงเวลาของแต่ละประเพณีที่จัดขึ้นในท้องถิ่นได้กล่าวคือ เด็กในระดับก่อนประถมสามารถบอกว่าภาพกิจกรรมนั้น ๆ เป็นงานประเพณีใด เด็กในระดับประถมศึกษารู้ความสามารถในการบอกขั้นตอน และความสำคัญ ความจำเป็นต้องจัดงานประเพณี ส่วนเด็กในระดับมัธยมศึกษารู้ความสามารถร่วมงานและกิจกรรมที่เป็นรูปธรรมมากขึ้น ผู้คนในชุมชนสามารถเข้าร่วม และบอกเล่าขั้นตอนงานแต่ละประเพณีให้ลูกหลานฟัง ได้อย่างภาคภูมิใจในประเพณีท้องถิ่นของตน

2. การเรียนรู้ของประชาชนชาวบ้านหนองเรือ

2.1 เรียนรู้ประเพณีวัฒนธรรมของท้องถิ่น จากการร่วมมือปฏิบัติจริง

2.2 มีความภาคภูมิใจที่เป็นส่วนหนึ่งของสังคม ทุกคนยอมรับและเปิดโอกาสให้มีส่วนร่วม

2.3 นำความรู้ไปปรับใช้กับวิถีชีวิตประจำวัน เช่น นำเรื่องการทำنمไทยนิดต่าง ๆ

การทำนมจีน หรือการประกอบอาหารอื่นไปประยุกต์ใช้ในการสร้างรายได้แก่ครอบครัว

2.4 นำความรู้เรื่องการจัดทำพิธีกรรมต่าง ๆ การเช่นไห้ว ความเชื่อ ไปปรับใช้ให้เหมาะสม กับสภาพความเป็นอยู่ของสังคมปัจจุบัน

2.5 เกิดความรัก ห่วงเห็นในวัฒนธรรมประเพณีที่ดีงามของท้องถิ่น พร้อมที่จะนำไปเผยแพร่สู่ลูกหลานและชุมชนอื่นอย่างภาคภูมิใจ

3. องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

3.1 เห็นความสำคัญของประเพณีวัฒนธรรม จัดทำเป็นสิ่งที่ต้องสนับสนุนด้านงบประมาณ นำเข้าสู่แผนการพัฒนา 5 ปีของตำบลที่ต้องปฏิบัติอย่างต่อเนื่อง

3.2 ลดปัญหาการทะเลวิวาทของเยาวชนลง ได้ เนื่องจากทุกคนมีส่วนร่วม ให้ความสำคัญ และร่วมกันปกป้องชื่อเสียงโดยแต่งตั้งเด็กเยาวชนให้ปฏิบัติหน้าที่ตามความสามารถ

3.3 สร้างความรัก ความสามัคคีและสมานฉันท์กันในหมู่คณะ โดยมีประเพณีวัฒนธรรม เป็นตัวเชื่อมสายใยรกรอบห่วงคุณในครอบครัว ในชุมชน และในสังคมโดยรวม

3.4 เป็นที่เชิดหน้าชูตาของตำบลให้ชุมชนอื่นใช้เป็นแหล่งศึกษาเรียนรู้การจัดกิจกรรม ส่งเสริมประเพณีวัฒนธรรมของท้องถิ่นแบบมีส่วนร่วม

4. โรงเรียนบ้านหนองเรือ

4.1 มีการจัดทำหลักสูตรท้องถิ่นเรื่องประเพณีวัฒนธรรมของท้องถิ่น เพื่อใช้เป็นแม่บทในการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ

4.2 ให้นักเรียน ครู และชุมชน เกิดการเรียนรู้ร่วมกัน สร้างสรรค์สังคมให้อยู่ในกรอบอันดี งามของวัฒนธรรมไทย

4.3 นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจ โดยทางโรงเรียนจัดประสบการณ์ตรงให้กับผู้เรียนเกี่ยวกับ ประเพณีวัฒนธรรม สามารถนำความรู้ความเข้าใจของตนเองไปบอกเล่า เผยแพร่ขยาย เพื่อให้ผู้อื่น เข้าใจได้เกี่ยวกับประเพณีวัฒนธรรมในท้องถิ่นได้

4.4 สร้างความภาคภูมิใจให้กับเด็ก เยาวชน ประชาชนในท้องถิ่นของหมู่บ้านหนองเรือ ใน การสืบสานประเพณีวัฒนธรรมอันดีงามของท้องถิ่นทั้ง 12 เดือน ให้คงอยู่ในชุมชนและได้รับ การพัฒนาปรับปรุงให้เหมาะสมกับยุคสมัย ประยุกต์ใช้ให้เข้ากับการเปลี่ยนแปลงของกระแส โลกากิจวัตน์

5. หมู่บ้านหนองเรือ

5.1 ชาวบ้านเกิดความร่วมมือร่วมใจในการเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ที่ทางวัดและชุมชนจัดขึ้น มีจำนวนมากขึ้นกว่าเดิมอย่างชัดเจน จากการสอบถามผู้มาร่วมงานทราบว่ามาด้วยความสมัครใจ

5.2 เกิดความภาคภูมิใจที่มีการพื้นฟูประเพณีเก่า ๆ ขึ้นมา สามารถพูดคุยกับชุมชนอื่นฟังได้อย่างภาคภูมิว่าเกิดอะไรขึ้นที่ชุมชนของตนเองเกี่ยวกับงานประเพณีที่ดึงงานของห้องถิน

5.3 มีความรู้ความเข้าใจประเพณีต่าง ๆ ดีขึ้นกว่าเดิม เข้าร่วมกิจกรรมอย่างมีความหมาย พยายามจำจำ ขั้นตอน วิธีการและกระบวนการดำเนินงานเพื่อนำไปปักกิ่งเล่าแก่ญาติพี่น้องหรือลูกหลานได้รับทราบ ปลูกกระถางให้ทุกคนเกิดความตื่นตัวที่อยากร่วม

5.4 มีการเสียสละ ทั้งกำลังกาย สติปัญญาและทรัพย์ เพื่อส่วนรวมมากขึ้น เห็นใจจาก - มีการนำข้าวปลาอาหาร เครื่องดื่ม มาร่วมในโงงานในโอกาสงานประเพณีต่าง ๆ โดยมิได้นัดหมาย เพียงแต่จัดเตรียมสถานที่ไว้ให้ในบริเวณงานเท่านั้น เมื่อถึงวันงานจะมีผู้นำข้าวของมาบริจาคแจกจ่ายในโงงานมากมาย

- รายรับรายจ่ายในการจัดงานและเตรียมงานเห็นได้อย่างชัดเจน งบประมาณในการจัดอาหารค่อนรับผู้คนมาร่วมงานแทนจะไม่มี ส่วนยอดเงินบริจาคสูงขึ้นกว่าปีที่ผ่านมาเกือนเท่าตัวและมีแนวโน้มที่จะมากขึ้นทุกปี

5.5 เกิดลัทธิอาอย่าง แต่เป็นการอาอย่างในทางที่ดี กล่าวคือ เมื่อชุมชนหรือวัดใกล้เคียงมีงานประเพณีต่าง ๆ ขึ้น ก็จะมีการนำข้าวปลาอาหารไปร่วมแจกจ่ายในโงงานของหมู่บ้านนั้น ๆ ด้วยต่างช่วยกันแบบถือยื้ออาศัย โดยเฉพาะในคำลุหอนเรือ

6. วัดสร้างโพธาราม

6.1 มีผู้คนสนใจมาร่วมงานมากขึ้นทำให้จ่ายต่อการพัฒนาและขอความร่วมมือต่าง ๆ เมื่อวัดมีกิจกรรมที่ต้องขอความร่วมมือจากชุมชน

6.2 วัดเป็นศูนย์รวมจิตใจของชุมชน มีการจัดกิจกรรมอื่น ๆ ที่วัดมากขึ้น เช่น ใช้เป็นสถานที่ในการจัดประชุม อบรมสัมมนา

6.3 จ่ายต่อการดูแลความปลอดภัย ทุกคนมีส่วนเป็นเจ้าของร่วมกัน ให้ความร่วมมือในการดูแลรักษาสาธารณสถานที่สำคัญของหมู่บ้าน คือวัด ซึ่งเป็นที่ประการศาสนาเชิงพิธีกรรมสำคัญทางศาสนา

6.4 เป็นที่เลื่อมใสศรัทธาของผู้พบเห็นทั่วไป เห็นใจจากมีกิจกรรม ผ้าป่าและผู้บริจาคทานให้ทางวัดมีได้ขาด เมื่อถึงเทศกาลสำคัญหรือเข้าพรรษา มีผู้เข้าวัดรักษาศีลกาวาสเป็นจำนวนมาก

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การศึกษาและดำเนินงานวิจัยการเรียนรู้และสร้างจิตสำนึกรักยั่งยืนเพื่อสังคมไทย
บ้านหนองเรือ ที่มีวิจัยได้ข้อสรุปผลการวิจัยตามหัวข้อดังนี้

1. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาประเพณีบุญพระเหวดของบ้านหนองเรือ อำเภอเมือง จังหวัดยโสธร
2. เพื่อศึกษาเงื่อนไขปัจจัยที่หนุนให้เด็กและเยาวชนพัฒนากระบวนการเรียนรู้และมีจิตสำนึกรักยั่งยืนในครอบครัวโดยผ่านกิจกรรมบุญพระเหวด
3. เพื่อศึกษาระบวนการเรียนรู้ตามประเพณีบุญพระเหวดของเด็กและเยาวชนโดยความร่วมมือของโรงเรียน ชุมชนและองค์กรปกครองท้องถิ่น
4. เพื่อศึกษารูปแบบการจัดหลักสูตรห้องถิ่นบุญพระเหวด ประเพณีห้องถิ่นบ้านหนองเรือแบบบูรณาการ จัดกิจกรรมการเรียนรู้ในโรงเรียนและชุมชน

2. กิจกรรมและวิธีการเก็บข้อมูล

ทีมวิจัยได้ใช้วิธีการเก็บข้อมูล ได้ใช้วิธีการที่หลากหลาย เพื่อให้ได้ข้อมูลที่สมบูรณ์

1. สัมภาษณ์ สอบถาม จากบุคคลทุกกลุ่มอายุ ทุกกลุ่มอาชีพในชุมชน ซึ่งได้รับความร่วมมือในการจัดงานประเพณีที่แตกต่างออกไปเพื่อมาปรับใช้ให้เหมาะสมกับสภาพของคนในท้องถิ่น
2. ศึกษาจากแหล่งข้อมูลในห้องถิ่นและเปรียบเทียบกับข้อมูลที่ได้จากเอกสารเดิม ปรับปรุงให้สมบูรณ์ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของสังคมในยุคสมัยปัจจุบัน
3. เรียนรู้จากการร่วมปฏิบัติจริงเกี่ยวกับงานประเพณีห้องถิ่น โดยมีการประชุมวางแผนร่วมกัน มองหมายภาระหน้าที่ความรับผิดชอบให้ทุกคนศึกษาสังเกต ได้สอดแทรกสาระความรู้ทั้งก่อนลงมือปฏิบัติงาน ขณะปฏิบัติงานและสรุปเมื่อเสร็จสิ้นงาน
4. ร่วมกันตอบบทเรียน จัดเวทีประชาชนและสรุปบันทึกเป็นองค์ความรู้ใหม่ที่เกิดขึ้น นำไปสู่การปฏิบัติจริงและสืบทอดต่อรุ่นลูกรุ่นหลานต่อไป

3. ผลที่เกิดจากการวิจัย

1. ได้รูปแบบของการจัดงานประเพณีบุญพระหลวงที่มีลักษณะเฉพาะตัวของชุมชนบ้านหนองเรือ เพื่อเป็นแนวทางปฏิบัติของคนรุ่นหลัง ได้ศึกษาด้านกว้าง
2. ได้แนวทางในการปรับพัฒนาระบบท่องเที่ยวที่มีความหลากหลาย เช่น การจัดกิจกรรมท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ภูมิปัญญา การอนุรักษ์สถาปัตยกรรม ฯลฯ
3. ปลูกฝังจิตสำนึกรักการศึกษา ให้เด็กและเยาวชนรู้จักภูมิปัญญา ความงามของสถาปัตยกรรม ฯลฯ
4. เด็กเยาวชนมีความรู้ความเข้าใจในประเพณี ภูมิปัญญา ความงามของสถาปัตยกรรม ฯลฯ
5. ทุกคนรู้บทบาทหน้าที่ กล้าคิดกล้าทำ เป็นผู้นำและผู้ตามที่ดี
6. กลุ่มผู้สูงอายุ ได้บอกเล่าและนำพาลูกหลานปฏิบัติกิจกรรมทางประเพณี อย่างภาคภูมิใจ
7. พระสงฆ์เป็นจุดรวมจิตใจของชาวบ้านที่คอยชี้แนะข้อผิดถูกแก่คนในชุมชน
8. องค์กรทางด้านการศึกษาพร้อมที่จะบรรจุความรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่นสู่การเรียนรู้ ในระบบโรงเรียน
9. หน่วยงานที่รับผิดชอบด้านงบประมาณ คือ องค์กรบริหารส่วนตำบล พร้อมที่จะปรับเปลี่ยนกลยุทธ์เพื่อพัฒนาพื้นที่ในเขตรับผิดชอบ

โดยความสำเร็จจากการวิจัยนี้ มีตัวชี้วัดความสำเร็จที่สำคัญดังนี้

1. ประชาชนในท้องถิ่นทุกกลุ่มอายุ เข้าร่วมกิจกรรมมากขึ้น เป็นลำดับเมื่อเทียบกับปีที่ผ่านมา หรือการจัดงานประเพณีในครั้งก่อน แสดงว่าทุกคนเห็นความสำคัญ และเกิดจิตสำนึกรักการศึกษา และพื้นฟูขนบธรรมเนียมประเพณี วัฒนธรรมของท้องถิ่น
2. บุคคลทุกเพศทุกวัยมีการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมไปในทางที่ดีขึ้น เยาวชนลดความขัดแย้ง ไม่ก่อการทะเลาะวิวาท สำนึกรักในความผิดชอบชัดเจน ประชาชนทั่วไปกล้าคิดกล้าทำกล้าแสดงออก และเป็นผู้ร่วมงานที่ดี กลุ่มผู้สูงอายุเป็นผู้เล่าประสบการณ์และแนะนำให้คนรุ่นใหม่เข้าใจหลักการวิธีการ และการปฏิบัติกิจกรรมที่ถูกต้อง เด็กนักเรียนได้เรียนรู้และเกิดความภาคภูมิใจใน ขนบธรรมเนียมประเพณี อันดีงามของท้องถิ่น
3. บุคคลทุกสาขาอาชีพ มีการปรับเปลี่ยนพัฒนาระบบท่องเที่ยว โดยใช้ประเพณีวัฒนธรรมเป็นสื่อหลักให้คนมีพัฒนาระบบท่องเที่ยวและกิจกรรมร่วมกัน ปรับเปลี่ยนพัฒนาระบบท่องเที่ยวเป็นสังคมแห่งการเรียนรู้และมี ความสมานสามัคคีกัน

4. ทุกคนมีความภูมิใจ รักและห่วงใยเพื่อนที่จะเป็นผู้สืบต่อประเพณีอันดีงามให้คงอยู่ตลอดไป เนื่องจากความกระตือรือร้น อยากร่วมมือการเสียสละเพื่อส่วนรวม โดยใช่ orthogonal projection ทางานเป็นสื่อหรือเครื่องมือวัด

5. เด็กวัยเรียนมีความกระตือรือร้นในการศึกษาเข้าร่วมกิจกรรม เนื่องจาก การร่วมกิจกรรมด้วยความสนุกสนาน เป็นการเล่นปนเรียนแต่每逢 ไว้ด้วยความรู้ คุณธรรมจริยธรรมที่ดีงาม เกิดการเลียนแบบยกย่อง ลัษณะต่างๆ ได้จากการใช้กิจกรรมโดยกระทงแบบบูรณาการ การร้อยมาลัยดอกไม้ การพับนก หรือแม้แต่การฟังเทคนิคการทำชาติ การสู่ขวัญข้าว การแห่เทียนพรรษา ถวายผ้า obran สำนัก และงานประเพณีอื่นทั้งสิบสองเดือน เด็กเกิดความสนิ hilarity ใจใคร่รู้ อยาเข้าร่วมกิจกรรมและเข้าร่วมกิจกรรมอย่างมีความหมาย เกิดการเรียนรู้จากประสบการณ์จริง ซึ่งเป็นการเรียนรู้ที่ยั่งยืน

4. ความรู้ใหม่ที่เกิดขึ้น

จากการศึกษาวิจัยบุญพระเหวดบ้านหนองเรือ ทำให้ผู้คนในชุมชนเปลี่ยนแปลงไปในหลายด้าน ดังนี้

1. ทุกคนเกิดความรักความหวงแหน ภาคภูมิใจในuhnธรรมเนียมประเพณีวัฒนธรรมอันดีของท้องถิ่น เนื่องจากทุกคนให้ความร่วมมือและเข้าร่วมกิจกรรมมากขึ้นเป็นลำดับ เด็กและเยาวชนมาร่วมกิจกรรมมากขึ้น

2. คนรุ่นใหม่สามารถที่จะสืบทอดประเพณีที่ดีงามของท้องถิ่นสู่อนุชนรุ่นหลังได้ เนื่องจาก การสอนตามและสัมภาษณ์เด็กและเยาวชนที่มาร่วมงาน มีความรู้ความเข้าใจ ครอบคลุมความรู้ที่ต้องการเพื่อเจาะลึกและเรียนรู้เกี่ยวกับประเพณีต่าง ๆ อย่างสนใจทั้งขั้นตอนวิธีการปฏิบัติ

3. การทะเลาะวิวาทกันในงานประเพณีต่างๆ ของเด็กและเยาวชนหมดไปจากชุมชนของบ้านหนองเรือ ลดลงระหว่างเวลาที่ทำการวิจัยท้องถิ่นแบบมีส่วนร่วม เด็กที่เคยทะเลาะเบาะแว้งกันกลับหันเข้ามาเป็นส่วนหนึ่งของผู้ร่วมงานที่ดี ไฟรู้และศึกษาขั้นตอนการดำเนินงาน เนื่องความสำคัญของตนเองและชื่อเสียงของหมู่บ้าน เลิกการทะเลาะวิวาทอย่างสิ้นเชิง พร้อมทั้งปฏิบัติตนและชักจูงเพื่อให้เห็นความสำคัญของประเพณีท้องถิ่นอันดีงาม

4. มีการพื้นฟู จัดทำเอกสารอ้างอิงไว้เป็นหลักฐานให้ผู้คนในชุมชนได้ศึกษาค้นคว้า นับว่าเป็นครั้งแรกที่ได้รับความนิยมในการบันทึกข้อมูลของหมู่บ้านไว้เป็นหลักฐานเพื่อการบอกรเล่าสู่ลูกหลานพิพิธภัณฑ์ พร้อมทั้งนำแนวปฏิบัติกิจกรรมต่างๆ ไว้เป็นลายลักษณ์อักษรให้คนรุ่นหลังปฏิบัติตามเอกสารอ้างอิงที่สรุปขั้นตอนการจัดงานประเพณีต่าง ๆ ไว้

5. นำประเพณีท้องถิ่นเข้าสู่ระบบการจัดการศึกษาในโรงเรียนไปพร้อมกับการปฏิบัติจริง แบบมีส่วนร่วมของคนในชุมชน โรงเรียนได้ให้ความสำคัญจัดเป็นหลักสูตรท้องถิ่นเกี่ยวกับประเพณี วัฒนธรรมทั้ง 12 เดือน เข้าสู่การจัดการเรียนการสอน นำเด็กนักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมกับหมู่บ้าน และงานประเพณีที่ทางวัดจัดขึ้นอย่างสม่ำเสมอ มีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบบูรณาการ ให้เด็กได้ปฏิบัติจริง หรือจำลองเหตุการณ์เพื่อให้เกิดการเรียนรู้แนวทางปฏิบัติแข็งแกร่งและประเพณีอย่างแท้จริง มอบหมายภาระงานในงาน ในความรู้ให้เด็กนักเรียนได้ศึกษาค้นคว้าโดยการสอบถามจากประชาชน ท้องถิ่น และเอกสารหลักฐานต่าง ๆ เพื่อให้เกิดสังคมแห่งการเรียนรู้

6. องค์การบริหารส่วนตำบลหนองเรือเห็นความสำคัญและได้นำเอาประเพณีบุญพระหมวด เป็นประเพณีเด่นของตำบลและผลักดันให้เข้าสู่แผนพัฒนาตำบลระยะ 5 ปี ให้งบประมาณสนับสนุน การจัดงานประเพณีบุญพระหมวดของทุกหมู่บ้านในเขตตำบลหนองเรือ โดยนำรูปแบบการจัดงานที่ลอกเลียนแบบการจัดกิจกรรมที่บรรลุผลสำเร็จของหมู่บ้านหนองเรือเป็นต้นแบบในการจัดงาน ประเพณีบุญพระหมวดของแต่ละหมู่บ้าน

7. หมู่บ้านหนองเรือและหมู่บ้านไกลีเคียงได้นำเอาแบบอย่างการจัดโรงพยาบาลไปปรับใช้ในการจัดงานประเพณีของหมู่บ้าน มีการนำข้าวปลาอาหารไปสมบทเมื่อแต่ละหมู่บ้านในเขตตำบล หนองเรือจัดงานบุญพระหมวดขึ้น ทำให้เกิดความสัมพันธ์อันดีระหว่างหมู่บ้านตลอดจนบุคคลในชุมชน นอกจากนั้นแม้มีกิจกรรมหรืองานประเพณีที่หมู่บ้านไกลีเคียงจัดขึ้นก็จะจัดให้มีโรงพยาบาล แยกจ่ายข้าวปลาอาหารฟรีแก่ผู้มาร่วมงาน ทำให้เกิดค่านิยมใหม่ในการให้ทาน ทุกคนมีจิตสาธารณะมากขึ้น รู้จักเสียสละเพื่อส่วนรวม

5. บทเรียนสำคัญจากการวิจัย

1. งานวิจัยนี้เกี่ยวข้องกับการขับเคลื่อนทางสังคม ความคาดหวัง ความต้องการของนักวิจัย ที่มีวิจัยและภาคี เพราะ เป็นการพัฒนาและเรียนรู้ร่วมกัน เป็นการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของคนในสังคม ซึ่งไม่เคยมีโครงการในลักษณะนี้มาก่อน การขับเคลื่อนทางสังคมจะเห็นได้ว่าทุกคนมีความพร้อมแต่ขาดผู้นำในการปฏิบัติ ผู้นำที่เป็นผู้รู้จริงมิได้เปิดโอกาสให้ทุกคนมีส่วนร่วมมากนัก หากแต่เป็นผู้สั่งงานมากกว่า ดังนั้นการสืบทอดผู้นำในการปฏิบัติงานเกี่ยวกับประเพณีวัฒนธรรมที่ถูกต้อง จริง ๆ จึงหาได้ยาก หากใช้วิธีการเรียนรู้ร่วมกันขับเคลื่อนไปพร้อมกันกับการเรียนรู้สิ่งใหม่ ๆ ที่เกิดขึ้น จะทำให้สังคมของหมู่บ้านหนองเรือเป็นสังคมแห่งการเรียนรู้

ความคาดหวังของทีมวิจัย อยากให้ทุกประเพณีในท้องถิ่นได้รับการพื้นฟู ผู้คนมีความเชื่อ อาการต่อ กัน มีการรวมกลุ่มกันอย่างมั่นคงเป็นปีกแแผ่น สามารถดำรงตนอยู่ในสังคมได้โดยอาศัยหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง การขับเคลื่อนของการวิจัยของทีมงานไม่ก่อให้เกิดความขัดแย้งกับประเพณีหรือความเชื่อถ่องเดิม กลับจะเป็นความภูมิใจของคนในท้องถิ่นได้พื้นฟูเรื่องราว

ขนบธรรมเนียมประเพณีที่เคยเจริญรุ่งเรืองในอดีตให้กับนามีชีวิตซึ่วอีกครั้ง ทั้งเป็นการนำ
วัฒนธรรมที่ดีงามที่มีอยู่ให้ได้รับการสืบทอดไว้ชั่วลูกชั่วหลาน

2. ภาพรวมของประเด็นวิจัยในสายตาของกลุ่มคนที่เกี่ยวข้องกับการวิจัยหรือภาคี

เป็นการลงทุนที่คุ้มค่า เพราะประเพณีที่เคยปฏิบัติมาในอดีตอาจมีความผิดเพี้ยนจากความเป็นจริงไปบ้าง แต่การจะแก้ไขหรือเปลี่ยนแปลงด้านความคิดและวิถีชีวิตนั้นมีข้อจำกัดหลายอย่าง เช่น ภาวะทางเศรษฐกิจของแต่ละบุคคลที่ต่างกัน ความรู้หรือภูมิหลังที่สั่งสมมายาวนานยากที่จะเปลี่ยนแปลงในเวลาอันสั้น ได้ กระแสความเปลี่ยนแปลงของสังคมที่ทำให้ทุกคนต้องปรับตัวให้ทัน กับการเปลี่ยนแปลงตามกระแสโลกกว้างๆ ดังนั้นจึงต้องปรับเปลี่ยนไปให้เหมาะสมกับยุคสมัย

3. ข้อจำกัดของ ทีมวิจัยในการทำวิจัย

ทีมวิจัยของเราส่วนมากเป็นผู้สูงอายุ ขาดความชำนาญในการที่จะเป็นผู้บันทึกข้อมูลมาก ๆ เมื่อมีความจำเป็นในการเดินทางไปศึกษาดูงานมักจะมีปัญหาด้านสุขภาพร่างกาย หัวหน้าทีมวิจัยได้ปรับเปลี่ยนโดยใช้กลุ่มผู้นำที่เป็นที่ปรึกษามาเป็นนักวิจัยแทน แต่การจัดเก็บข้อมูลดังกล่าวก็ยังไม่สมบูรณ์นัก ควรจะได้รับการอบรมเรื่องการจัดเก็บข้อมูลและพื้นฐานการวิจัยเบื้องต้นตามสมควร

ในการจัดเวทีคืนข้อมูลชุมชนส่วนมากจะใช้เวลาในการประชุมเพื่อวางแผนจัดประเพณีต่อไป มาเป็นเวทีคืนข้อมูล เพราะทุกคนมีภารกิจเกี่ยวกับการประกอบอาชีพ นอกจากนี้อิทธิพลของทีวีซึ่งเป็นความบันเทิงในบ้านก็มีผลต่อการประชุม ผู้คนจะใช้ทีวีเป็นสื่อการเรียนรู้และแหล่งบันเทิงในครอบครัว การประชุมควรปรับเปลี่ยนเวลาให้เหมาะสมจึงจะเกิดผลดี

4. การเรียนรู้ของทีมวิจัยและศักยภาพที่เพิ่มขึ้น

ทีมวิจัยได้เรียนรู้แลกเปลี่ยนเรียนรู้กับทีมวิจัยโครงการอื่น แต่รูปแบบการวิจัย เนื้อหาที่แตกต่าง ทำให้รู้ประเด็นปัญหา แนวทางการแก้ไขปัญหาแต่ละโครงการ ทั้งนี้ประเด็นหลักของการวิจัยมักจะเกี่ยวกับปัญหาเด็กและเยาวชน การทำมาหากิน การเรียนรู้และสร้างจิตสำนึกรัก การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ นักวิจัยทุกคนมีความตื่นตัวและมีโลกทัศน์ที่กว้างไกลขึ้น

5. ข้อเท็จจริงบางประการเกี่ยวกับประเด็นวิจัยที่พูดจากการวิจัย

การทะเลาะเบาะแว่งกันของกลุ่มเยาวชน เดิมเคยมีการประชุมตั้งกฎเกณฑ์และท่องโphys ผู้ฝ่าฝืน แต่ไม่ได้ช่วยแก้ไขปัญหาได้ กลับเป็นภาระหนักของผู้ปกครองเด็กและเยาวชน มาตรการทางสังคมและกฎหมายดังกล่าวจึงไม่สามารถดำเนินการแก้ปัญหาการทะเลาะเบาะแว่งของเด็กและเยาวชน ในชุมชนได้

การใช้กระบวนการวิจัยแบบมีส่วนร่วม ชี้แนะแนวทางในการปรับตัว ใช้ประเพณีท้องถิ่น สร้างกระแสให้คนทุกเพศทุกวัยมีส่วนร่วม แบ่งหน้าที่รับผิดชอบให้ทุกคน สร้างจิตสำนึกรักและความเป็นเจ้าของชุมชนร่วมกัน ทำให้เด็กและเยาวชนในท้องถิ่นของหมู่บ้านหนองเรือไม่มีการทะเลาะวิวาทกันขึ้น แม้บางครั้งกิจกรรมที่จัดมีความล่อแหลมต่อการทะเลาะเบาะแว่ง เช่น การแห่ขบวน

รำเชิงกลองยาว มีมหรสพสมโภช รวมทั้งการร่วมสังสรรค์กันในกลุ่มวันรุ่นกี้ยังคงมีอยู่ แต่ที่น่าแปลกใจตลอดเวลา 1 ปี กับ 3 เดือนที่ผ่านมา nab ดึงแต่การใช้โครงการวิจัยแบบมีส่วนร่วมเข้ามาเป็นเครื่องมือในการขับเคลื่อน ทำให้ปัญหาการทะเลขะวิวัฒนของเยาวชนยังไม่เกิดขึ้นเลย

6. ความสำคัญ ความจำเป็นในการวิจัยในลักษณะนี้และการวิจัยในลักษณะที่ก่อให้เกิดจิตสำนึกที่ดี บางครั้งบทสรุปที่เราได้แทนจะหาเหตุผลมาสนับสนุนให้มีนำหนักและความน่าเชื่อถือที่เกิดขึ้นได้ แต่ ณ วันนี้ที่มีวิจัยท่องถินแบบมีส่วนร่วม โครงการวิจัยการเรียนรู้และสร้างจิตสำนึกรักนี้ ประเพณีบุญพระเหวดบ้านหนองเรือ ได้ค้นพบการแก้ปัญหาอีกวิธีหนึ่งคือการมีส่วนร่วม การให้โอกาสแก่ทุกคน ทำให้เก้ปัญหาการทะเลขะวิวัฒนของเยาวชนลงได้ สังคมของบ้านหนองเรือเป็นสังคมแห่งการเรียนรู้ที่ยั่งยืน

6. ปัญหาที่เป็นอุปสรรคต่อความสำเร็จในการวิจัย

1. ระดับบุคคลและกลุ่มบุคคล

เนื่องจากแต่ละคนมีข้อจำกัดและความแตกต่างระหว่างบุคคล ดังนั้นการเลือกสรรทีมงานวิจัยเป็นสิ่งที่สำคัญที่จะทำให้งานวิจัยสามารถขับเคลื่อนไปได้ตามจุดประสงค์ ทีมงานวิจัยที่ดีจะต้องมีคุณลักษณะดังนี้

1.1 อยู่ในวัยหุ่นหรือมีสุขภาพแข็งแรง คือสามารถเดินทางไปมาได้คล่องตัว กล้าคิดกล้าทำ เป็นนักคิด นักศึกษา รักการค้นคว้า

1.2 เป็นผู้รู้แหล่งข้อมูล คือ เป็นบุคคลในท้องถิ่น หรือมีความเชี่ยวชาญ ในเรื่องที่จะทำการวิจัยพอสมควร อย่างน้อยควรจะรู้ว่าเมื่อจะศึกษาเรื่องนั้น ๆ มีโครงสร้างที่จะให้ขอ มูลในเรื่องนี้ได้

1.3 มีความเกื้อกูลต่อหมู่คณะ คือมีความเสียสละทั้งด้านเวลา ทุนทรัพย์และ ทุ่มเทเวลาให้กับงาน

1.4 เป็นผู้มีภาวะเลี้ยบคน คือพูดจาได้จะด้าน มีบุคลิกดีและมนุษยสัมพันธ์ที่ดี

1.5 เป็นผู้ชอบแสวงหาความรู้ คือชอบศึกษาหาความรู้และบันทึกความรู้ที่ค้นพบใหม่ ๆ อยู่เสมอ

1.6 เป็นผู้ไม่ย่อท้อต่ออุปสรรค ชอบยิ่มสู้เมื่อมีอุปสรรค คือไม่ย่อท้อเมื่อมีปัญหาเกิดขึ้น พยายามค้นหาแนวทางแก้ไขที่ลงมูละม่อม

2. ระดับชุมชน และสังคม

เนื่องจากชุมชนหรือสังคมแต่ละแห่งมีประเพณีวัฒนธรรมความเชื่อที่แตกต่างกัน บางที่สิ่งที่ชุมชนหนึ่งเห็นว่าดีงามเหมาะสม แต่กับอีกชุมชนหนึ่งอาจจะไม่เหมาะสมแฉมยังเกิดความขัดแย้งด้วยซ้ำ ดังนั้นการล้วงลึกและศึกษาภูมิหลังของพื้นที่ให้ดีก่อนที่จะเริ่มงานวิจัย

โครงการวิจัยการเรียนรู้นุญะเหวดค่อนข้างจะได้เปรียบ เพราะทีมงานเป็นคนในพื้นที่ มีความเข้าใจและทราบเบื้องหน้าเบื้องหลังของพื้นที่วิจัยเป็นอย่างดี

3. ระดับนโยบาย

ความดื่นตัวด้านศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่น เป็นสิ่งที่ควรอนุรักษ์ ดังนั้นการวิจัยของทีมวิจัย บ้านหนองเรือ จึงเป็นหนึ่งในแนวโน้มนโยบายที่รัฐให้การสนับสนุน ทำให้การดำเนินงานเป็นไปได้โดยสะดวก แต่มีข้อจำกัดด้านเวลา เพราะแต่ละประเพณีเป็นประเพณีที่จัดขึ้นในแต่ละเดือน จะจัดก่อนหรือหลังไม่ได้ หากพลาดโอกาสไปต้องรออีกปีถึงจะสามารถเก็บข้อมูลได้อีก

แม้ว่าจะผ่านไป การดำเนินงานถึงที่สุดของโครงการวิจัยท้องถิ่น แต่วิถีชีวิตยังไม่หยุดนิ่ง ยังมุ่งตามกระแสความเปลี่ยนแปลงของกระแสโลกกวัตน์ สิ่งที่เห็นว่าดีและเหมาะสมแล้วในวันนี้อาจมีการเปลี่ยนแปลงเป็นไม่เหมาะสมในวันข้างหน้า การรักษาปรับเปลี่ยนให้ทันต่อเหตุการณ์ และความแปรผันต่างหาก ที่จะสามารถทำให้ทุกชีวิตอยู่รอดในสังคมได้อย่างมีความสุข

บรรณานุกรม

กรรมวิชาการ, กระทรวงศึกษาธิการ. การจัดทำสาระการเรียนรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-6 ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์, 2548.

คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, สำนักงาน. การวิจัยและพัฒนาระบบการประเมินผลภายใน. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว, 2542.

ถวัลย์ มาศจรัส, ผู้ชั้นนันทน์ ประสงค์. คู่มือการจัดทำสาระการเรียนรู้ท้องถิ่นด้านวัฒนธรรม พัฒนาการทางประวัติศาสตร์และเอกลักษณ์ของท้องถิ่น. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์ สารอักษร จำกัด, 2549.

พระมหาสมทรง สิรินธร และคณะ. บทบาทของวัดและพระสงฆ์ไทยในอนาคต. กรุงเทพฯ : เกล็ดไทย, 2525.

อมร ไสวณวิชัยรุ่งศ์ และ กวี อิศริวรรณ. หนังสือเรียนวิชาสังคมศึกษารายวิชา ๓ .๐๔๙ พระพุทธศาสนา. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์วัฒนาพานิช จำกัด, 2537.